

ת.א. 42868-05/10

בבית המשפט המחוזי בירושלים**בפני כב' השופט ר. יעקובי****אם תרצו ציונות או לחודל (ע"ר 580471662)**

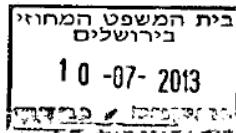
באמצעות עו"ד נדב העצני ואח' משרד העצני-פורייס-
 רוזנברג ושות' מרוח' כנפי נשרים 15, ירושלים, 95464,
התובעת
 טל': 02.653.7773, פקס': 02.653.7777

- 1 -

1. רועי ילין

2. יובל ילין

3. עידן רינגר

הנתבעים 1-3 באמצעות עו"ד יש שnidor מרוח' יהודה
 הלווי, 45, תל אביב, 65157, טל': 077-5472001; פקס:
law@shneydor.com, 077-5472003

4. [נמקה]

5. דוד רמן

6. נעם ליבנה

7. טל ניב

8. אריה רמז

הנתבעים 5-8 באמצעות עו"ד מיכאל ספרד ו/או
 שלומי זכריה ואח', כולם מרוח' יהודה הלווי, 45, תל-
הנתבעים
 אביב 65157; טל': 03-6206947; פקס: 03-6206950

סיכום מטעם הנתבעים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 20.7.2013, מותכבדים הנתבעים להגיש את סיכומיהם בתיק זה.

כל פסקי הדין המוזכרים בסיכומים ניתנים לאיתו במאגר עבוי, אלא אם מצוין אחרת. כל ההדגשות הוספו,
 אלא אם מצוין כי הינו במקור.

אין בامر בסיכומים אלה או בשאיינו נאמר בהם כדי להיות ויתור על טענה שנטענה בכתב ההגנה המתוקן
 ו/או בכתב ידי דין אחר שהוגש מטעם הנתבעים, לרבות בקשות ותשובות להם, אלא אם הורשים נאמרים
 במפורש בכתב סיכומים זה. מובן, כי אין בامر בסיכומים אלה כדי להוות הסכמה לאמור בסיכומי התובעת
 אלא אם הדבר נאמר במפורש.

tocן העניינים

פתוח דבר	4
I. מבוא	4
II. מבנה חסינomics	6
פרק ראשון: הפרסומים, הפלטפורמה וחופש הביטוי	7
I. הפרסומים והפלטפורמה בה בוצעו – דף קבוצה בראש החברתית המוקونة 'פיסבוק'	7
A. הרשות החברתית פיסבוק – "כיבר העיר" החדש המובהקת ביותר	7
ב. 'קבוצה' בפייסבוק ודף קבוצה לקיי הקבוצה / wall	9
ג. הפרסום הראשון – שם הקבוצה שהקים המתבע מס' 1	10
ד. הפרסומים השני והשלישי – מוסטיט של המתבע 1	11
II. הנפקות המשפטיים למופיעיו המינויים השחיתות המוקוון ולהשיבותו הציבורית – החלטת דיני לשון הרע בהתאם תוך שינוי נקודת האיזון וועדת חופש הביטוי	12
III. המפרטים והאחריות על הפרסום – דחיתת התביעת נגד המתבעים 8-2	14
A. האחריות בגין הפרסום הראשון – שם הקבוצה	15
B. פרסומים השני והשלישי	17
פרק שני: הפרסום הראשון – 'אם תרצו תנועה פוליטית'	20
I. הסוגיות הנדרגות	20
II. תנועת אם תרצו היא תנועה פוליטית, בהתאם למשמעות המונח בשיח האקדמי	20
A. הטענה	20
ב. מי הוא מומחה ומילאי?	21
(1) פרופ' דיסקון	21
(2) פהוף שטרנהל	24
ג. מאפייני המשאים בשיח האקדמי	25
ד. מאפייני תנועת אם תרצו כפי שתהברנו במשפט	28
(1) ראיות על האידאולוגיה והפעולות של החנות	28
(2) המאפיין הראשון: לאומיות דילטטיבית / תפיסה ארגונית של האומה / היחיד הוא איבר של הכלל	29
(3) המאפיין השני: שלילת המערב והיליברים המערבי / אגניצ'ו-דמוקרטיות מהוותיב / הקרבנות חירויות יסוד לטבות מה שתפקיד כטובת האומה	32
(4.1) מתודולוגיות הבירור	32
(4.2) ממצאי בירור שאלת יסודה של התובעת לתרבות המערב, חירות הפטר ודמוקרטיה	33
שלילת תרבות המערב	33
צד מכשפות, הסתה ודה לאנטימיציה	35
שלילת חופש הביטוי ואנטי-דמוקרטיות במובנה המותמי	38
ה. אם תרצו – תנועה פוליטית	40
(1) קביעת העד המומחה מטעם המתבעים, פרופ' שטרנהל	40
(2) סיקום סוגיות הפרסום הראשון	42
III. תנועת אם תרצו היא תנועה פוליטית, בהתאם למשמעות המונח בשיח הציבור	42
A. העדמת המומחיות מטעם התובעת, אשת יחסינו הגב' אמר אשד	43
(1) האם מדובר במומחה, ואם כן למה?	43
(2) העודה לא כתבה מילה מהותית-דעשתה	44
(3) לנוגם של דברים	45
ב. מוויון דעתנו ונדעתנו של העד המומחה מטעם המתבעים, הלשונא זוויק וזונל	47
(1) ממהחוותנו ובambilת עדות	47
(2) משמעויות השם וההתואר "פוליטי"	47

ג. יישום – מאפיין התובעת מקיימים את המאפיינים של המונח "פשיסטי" בשיח הציבורי	55
ד. הטיען המשפטי – המראה והתרהחות מונח "פשיסטי" בשיח הציבורי, וכן תתייחסות לטענות התובעת ..	56
ה. התיחסות לטענות "ឃבירות" של טענות התובעת בסוגיות המשמעות של המונח פשיסטי בשיח הציבורי ..	59
ו). הפרסום הראשון: הגנת אמרת דיברתי לפי ס' 14 לחוק	62
ו. הגנה לפי ס' 15(4) – הבעת דעתה מובהקת	62
א. האמירה: הבעת דעתה באופן מובהק עלא קנייה שעבדית המשקפת מעיאות אובייקטיבית)	62
ב. "קשר לעניין ציבורי"	63
ג. חום-לב – הפרסום לא חרג מתחום השביר	64
ד. חום הלב – כוונת המתבע מס' 1 ביציעו הפרסום	65
ה. "סבירות הדעה" במסורת בחינת חום הלב של המתבעקשר לווי קלשו בין הדעה לבין הנסיבות עליה מושסה)	66
(1) מבחני הפסיכיקה לבחינות סבירות הדעה :	66
(2) מהכל אל הפרט – "סבירות הדעה" בעניינו לאור הפסיכיקה:	67
ו. נסיבות נוספות מהוכיחות את חקמת חום הלב ואת תחולתה המוגברת של הגנת הבעת הדעה בעניינינו	70
(1) התכתיות בקשר לעניין ציבורי פוליטי, המצוי בעין העשרה	70
(2) פרסומי התובעת, אשר הגיעו את הדיוון הציבורי, היו כשלעצמם בוטים וחריפים	71
(3) הנגישות המלאה של התובעת לבמות פרסום נדי, שנցלו בפועל	72
חלק שלישי: הפרסומים השני והשלישי	73
. הפרסום השני	74
א. הפרסום	74
ב. אין לשון הרע בפרסום	74
ג. הגנת הבעת דעתה והגנת נספת	75
ד. דוחית טיעון התובעת תוך הילכת בן-גביר, כי מדובר באמירה פסולה מעיקרה ממשום שימושה ממנה אסוציאטיבית התיחסות לתקופה הנאצית	76
. הפרסום השלישי	79
א. הפרסום	79
ב. אין לשון הרע בפרסום	79
ג. הגנת אמרת דיברתי למ' סעיף 14 לחוק	81
ד. הגנת הבקורת על יצירה למ' סעיף 25(ג) לחוק	81
ה. הגנת הבעת הדעה למ' סעיף 15(4) לחוק	82
חלק רביעי: התביעה מטלה אפקט מטען חמוץ על הדיון הציבורי ופסיקת הוצאות לדוגמא – ליטות המתבעים, ליטות האינטראקטיבי	84
. התביעה כיוורת אפקט מטען חמוץ על השיגוושיך הציבורי	84
א. האפקט המטען החמור שבהתאם תביעת דיבר בנן פעלת בזירה הציבורית	84
ב. ניתוח התקיימות המאפיינים האמורים שיווצרם אפקט מטען פסול בתובענה דין	88
(1) פער הכוונות, והפניה הקשה בתביעים:	88
(2) סכום התביעה	89
(3) איוםים נוספים של התובעת בתביעות דיבר	90
(4) ליטיכום	91
. פסיקת הוצאות	91
א. שיקול מדיניות	91
III. שיקולים נוספים, בהתאם לאמות המדינה ה"רבילוט", לפסקת הוצאות משמעותית לחובת התובעת	93
IV. סוף דבר	94

פתח דבר

I. מבוא

1. תביעה זו, אסור היה לה לבוא לאויר העולם.
2. כולם - אנשי התובעת, הנتابעים ואף בית המשפט הנכבד - חיים במדינת ישראל, עושים ימיינו במצבות המורכבות של אזרחינו בימים טובים ובימים רעים, חרדים לגורלו ופועלים כפי ראיית עולמו לעצב את העתיד. מטבח הדברים, ראיות העולם ומערכות הערבים על-פייהם אנשים חיים ופועלים, בכל מקום, מגונים ואף סותרים זה-זה, ועל אחת כמה וכמה באזורי מוכחה סכsoon מר כאזרנו.
3. הוויכוח הניטש בישראל על עתידה, על הפתרון הרואוי לסכsoon עם שכינוו, על אופיו הרואוי של המשטר, הוא ויכוח חריף, והוא בנפשנו כולם.
4. בנסיבות אלה, אם חפצם חיים אנחנו - יוכה זה חייב להתנהל **בחופשיות מרבית** בכל זירה של הפהסיה הישראלית: בכיכר העיר, בפרלמנט, בעיתונות המוניות המסורתית וברשות התקשורות החדשות. אם מבקשים אנו שהתרחש בשוק הדעות לא תביא יRibis אידיאולוגיים לאחוז איש בצוואר רעהו (כפי שתרחש בעת כתיבת **סיכום אלה** לפחות בשתי מדינות שכנות לנו), אנו חייבים **לאמץ חירות דין המאפשר שימוש גם בביטויים קשים, מעוררי מחלוקת, מתריסים.**
5. הדברים שנאמרו לעיל אינם מייצגים דעתו מהpecific. המדובר בסוד מרכזי, עמוד תוך חוקי, של שיטתנו המשפטית, של משטרנו הדמוקרטי. תביעה זו, בצורה, בגובהה, באופן ניהולה, היא התקפה חזיתית על עקרון יסוד זה.
6. חוק הוגר הוא שמעטים ניצלו עד תום את חופש הביטוי הפליטי ומתחו את גבולותיו יותר מההתובעת עצמה. מוקד פעילותה של התובעת, שכפי שיפורט להן בסיקומיים אלה, הוא תיוג כל מי שנטפס בעיניה כיריב פוליטי כבוד, הקשור עם האויב, כ"אנטי ציוני" בשפה – "אנטי ציוני גלי" או "אנטי ציוני סמוני". "זכור עם ישראל" כתבה התובעת בפרטזה על תפילה "יזכור" שהפיצחה בסמוך ליום הזיכרון לחיל צהיל ומערכות ישראל, "את אלו מתוכם, אשר מבשרו... אשר במחכים חבו לנו עדים שבאיבי ישראי צוי לפגוע בקדושים אשר מסדר את נפשם למען העם" (מאמר שלישי בנصف 4 לתחירו דין נ/13(א)). ויורר התובעת, כשהשואל בחקירתו בבית המשפט למי התכוונה התובעת אמר שלארגוני זכויות האדם הישראלים המקבלים מימון זה (פרוטי 17.1.13, ע' 25 ש' 14-7).
7. זו היא התובעת וזה תפקידה של מי שתובעת כעט 2.6 מיליון ש' פיצוי על שקבוצה שהוקמה בראשת החברתית פיסבוק אמרה עליה שהיא תנעה פשיסטית.
8. תביעה זו היא ניסיון נואל להוכיח את הדין הציבורי. התביעה, נסיבות הגשתה, אופן ניהולה וגובהה היא לא פחות**مبرיבות משפטית** של גוף ציבורי בולט, עתיק קשרים ותקציבים, אשר בחר בפיניציה מבין عشرות ריבות של אישי שמתחו אליה ביקורת, את קבוצת הנتابעים הזה, אשר לא אמרו דבר שלא נאמר קודם להגשת התביעה עיי' עיתונאים בכירים, חברי הכנסת בולטים ואנשי רוח ידועים. הבדיקה בקבוצת הנتابעים, שהיינו במקרה הטוב פעילים מון השורה המביעים דעתם על המציאות בישראל בראשות החברתיות המקונות ובקרה הפתוחה

טוב אזרחים שאתרכע מולס ובאופן מקרי וחד פעמי העצופו למחאה נגד התובעת ו"חטפו"
תביעה מילוניים – מלמדת על מניעיה הנפדים (והפחדיים) של התביעה זו.

9. צאו וראו את סיקומיה של התובעת, שהם בעיניו כתמצית התקק כולם: מונפקים בגודלים
וברווח יריעת המחלוקה שהם קופים על הצדדים ועל בית המשפט, מלאי שפה משולחת רסן,
מסיתים כנגד כל מי שمبיע עמדה שאינה נושאת חן בעיני התובעת (עד כדי יהוס תמייה),
בטورو למומה מטעם הנتابעים, פרופ' זאב שטרנהל – פסקה 335 לסייעי התובעת),
דמגוגיים וחסרי כל כבוד לאחריות הביטוי של זולתם. בשיטותם, המתיגות יריבים כבוגדים אין
הם בוחלים לומר על הנتابעים דברי שקר שאין להם כל שחר: כי הם "מזדהים עם הצד
הפלסטיני גם כאשר הוא נוקט בטורר ואלימות", כי הם "פנו לטריבונים זרים בקריה
להעמיד בכיריהם ישראליים לדין בחו"ל" (פסקאות 192 ו-199 לסייעי התובעת בהתאם). אין
צורך לומר כי אף אסמכתא לא הובאה לשקרים אלו.

10. ואחרי כל הדברים האלה הגיע שעת סיקום. אנו מתנצלים בפני בית המשפט הנכבד על אוורך
הסיקומיים שאנו נאלצים להגיש, שהם פועל יוצא של אורכם הבלתי נדרש של סיוכומי התובעת
וחובתנו המקצועית לפрос את הגנתנו במלואה ולהתייחס לכל טענה שהעלתה התובעת.
בסוף יום תביעת-ענק מרחרפת מעל ראשם של לוחותינו ולא יכולנו להרשות אי-מענה גם
לטענות חלשות ומופרכות שזוויות לרוב בסיקומי התובעת.

11. מלכתחילה, סברו הנتابעים כי אין מקום לגרור את בית המשפט לזרת המחלוקות וכי ניתן
לסיום את התביעה בקיורו ובמהירות ע"י בירור טענות כי הגנת הדעה חוסה על
הביטוי, ולפיכך נעתרו להצעת בית המשפט הנכבד לסכם ללא הגשת ראיות או ללא証據
עדים. התובעת סירבה לשתי ההצעות ולא נותר לנتابעים אלא להוכיח את מלאה הגנותם תוך
השകעת מאמצים ומשאבים גדולים.

12. הפרסומים שביצע הנتابע 1 הם במובhawk דעות שהובעו בזירה הציבורית, בנושאים שעמדו
במקודם פולמוס ציבורי, ובתגובה לפעולות ציבורית אינטנסיבית ובוטה של התובעת עצמה. על
פרסומים אלה חלה חלה במובhawk הגנת הדעה שנעדיה בדיקון להגנה על הערכים המותקפים
בתביעה זו (חייבות הביטוי, הבחתה שוק דעת חופשי, עידוד השתתפות אזרחית בדיון
הציבורי, וכיו"ב, הכל כפי שיפורט להלן).

13. אלא שהנتابעים יבקשו מבית המשפט לא להסתפק במה שנראה לנו, בכבוד הראו – מובן
مالיאו – והוא שומרה להם הזכות להביע דעתם על התובעת כפי שעשו. הפרסום המרכזי
המייחס לתובעת מאפיינים של תנועה פשיסטיבית היא לא רק דעה, אלא אף מסקנה שנייה
לבחון אותה בהתאם לpermits מדיעים. הנتابעים יטענו כי במשפט התברר מעל כל כל
צילו של ספק שהמסקנה הבאה לידי ביטוי בפרסום המרכזי ביחס לתובעת, הינה מסקנה
מבוססת היטב על מאפייניה של התובעת ועל האופן שבו מדעי החברה מזהים כיוום תנויות
פשיסטיות.

14. ודוק: אנו טוענים כי במקביל חולת על הפרסום הגנת הדעה הקלאסית, קרי אין זה
חשוב האם מדובר בדעה "נכונה" או "לא נכון", וכן הגנת האמת בפרסום לפיה, כמשמעות
בדעה שהיא בוגר מסקנה שנייה לבחון אותה על פיpermits מדיעים, היא תחול מקום
שבו הוכח כי הpermits הללו אכן מתקיימים.

15. לפיכך ומשזו הייתה התנהלותה של התובעת, הנتابעים יבקשו מבית המשפט הנקבד להכריע בשאלת האמורה. הם סבורים כי הראיות שבפני בית המשפט מוכחות מעל לכל ספק כי **המסקנה אליה הגיעו הנتابעים, כי התובעת היא תונעה בעלת מאפיינים פשיסטיים**, היא נכונה.

16. לאור המסתור הראייתי הרחבה שהונחה בפני בית המשפט הנקבד, ברור מالיא כי לכל הפחות מדובר במסקנה סבירה, אפשרית ולגיטימית – וזאת בין אם בית המשפט יסגור כי קיימות מסכנות אפשריות אחרות, או אף אם חיללה יסגור כי מדובר במסקנה שוגיה.

17. בטרם נפרט את קו ההגנה ומבנה הסיכוןים נבקש לעיר הערת אחרונה: התובעת הרבתה, במהלך ניהול התיק ודברים מגעיים לשיא בסיכון, לייחס לנتابעים כאילו פרסומיים ייחסו לה נאציות. קריאה תמה של שלושה הפרטומים עליהם נשפטת התובעת (בנוסחה המתווך) מגלת כי אין לדברים אחר, וכן גם הבאהו הנتابעים בתצהיריהם ובעדויותיהם. ולמרות זאת התובעת עשוה כל שלאל ידה לבצע **נאציפיקציה של תובענה זו**, וחזרה כמנטרה שהנתבעים ייחסו להם נאציות, בתקופה שהדבר יתאפשר.

18. עד כדי כך מגיימים הדברים, שבסיכון התובעת מזכיר התואר "נאצי" על הטוותיו **מזה תשעים ושש פעמים (196!!)**

19. הנتابעים רואים בכך ניסיון של התובעת "לחזק" את תביעתה והכרה שלא בחולשת טענתה המרכזית כי ייחסו להם מאפיינים פשיסטיים הינה בגדר לשון הרע נטולת הגנה. הנتابעים מבקשים מבית המשפט להזהיר עצמו ולא להיגיר לניסיונות התובעת לייחס לפרסומיים מה שאין בהם.

II. מבנה הסיכוןים

20. זהו אם כן קו הטיעון שלילוה את הסיכוןים מטעם הנتابעים:

א. הנتابעים יטנו כי יש לדוחות את התביעה כנגד הנتابעים 8-2 על אתר ש肯 אין הם "פרטים" כמשמעותו מוניה זה בחוק איסור לשון הרע, של אף אחד מהפרסומים נשוא התביעה.

ב. הנتابעים יטנו כי הכוח במשפט כי התובעת היא תונעה בעלת מאפיינים של **תונועות פשיסטיות**. עמדתנו היא שעל התבאות זו חולות במקביל הן הגנת התביעה הדעה והן הגנת האמת בפרסום, כפי שהסביר לעיל.

ג. הנتابעים יטנו כי הפרסומים השני והשלישי נהנים מהגנות שוות: הפרסום השני נהנה מהגנת תום הלב והפרסום השלישי אינה לשון הרע ולהלופין נהנה הן מהגנת אמת הפרסום והן מהגנת הבעת הדעה.

21. מבנה הסיכוןים יהיה כדלהלן:

חלקו הראשון של כתוב הסיכוןים יוחד לפרסומים ולזרותם: הפלטפורמה הייחודייה שבה פרסמו (הרשות החברתית המקומית), מאפייני השיח במתאר זה וההלךות העוסקות בנפקות המשפטית של המאפיינים הייחודיים של השיח המקומיו.

בנוסף נביא את טיעונו לדחיתת התביעה כנגד נתבעים 8-2 שאינם "המפרטים" לצורך חוק איסור לשון הרע.

בחלקו השני של כתוב הסיכוןם נתייחס לפרסום הראשון והעיקרי – שם הקבוצה "אם תרצו תנועה פוליטית (או יש)". נפרט את הממצאים באשר למאפייני תנועות פוליטיות בשיח האקדמי ובשיח הציבורי-פוליטי בישראל, נפרט את המאפיינים של התובעת כפי שהוחכו במשפט ונראה כי התובעת היא תנועה בעלת מאפיינים פוליטיים בכל אחד מהמבנים האמורים.

בחלקו השלישי של כתוב הסיכוןם נתייחס לפרסומים השני והשלישי (תגובהו של הנושא 1 שהועל בדף הקבוצה).

בחלקו הרביעי של כתוב הסיכוןם נבקש לדחות את כתוב התביעה תוך חיזוק התובעת בהוצאות דוגמא זוatta על רקע שיקולי מדיניות ואינטרסים ציבוריים כבדי משקל למונע תביעות כאלה בעtid.

חלק ראשון: הפרסומים, הפלטפורמה וחופש הביתוי

I. הפרסומים והפלטפורמה בה בוצעו – דף קבוצה בראש החברתיות המקוונית 'פייסבוק'

22. עניינה של התביעה בשלושה פרסומים שונים:
- שם קבוצת פייסבוק שיסד הנושא מס' 1 – אם תרצו תנועה פוליטית (או יש) ביום 10.02.2010 [כתב התביעה המקורי עוסק בעניין זה בלבד, ועיקר הדיוון התמקד בו].
 - 'פוסט' (רשימה) פרטיה שהעללה הנושא מס' 1 בפלטפורמה שמאפשרת הקבוצה (דף הקבוצה, ה-'wall') ערבית מצעוד זכויות האדם הבינלאומי, ביום 09.12.2010 [פוסט זה צורף להליך בהגשה כתב התביעה המתוקן].
 - 'פוסט' (רשימה) פרטיה שהעללה הנושא מס' 1 באותו היום ביום 2.3.2011 [פוסט זה צורף להליך בהגשה כתב התביעה המתוקן].
23. נדון בפרסומים אלה, ובפרט בפלטפורמות בהן בוצעו, אחד אחד.

A. הרשות החברתית פייסבוק – "כיבר העיר" החדש המובהקת ביתו

24. הפרסומים כולם בוצעו במסגרת 'קבוצה' שהוקמה בראש החברתיות פייסבוק. יש להזכיר ולהתיחס לפלטפורמה מיוזית זו.
25. אין צורך להזכיר מיללים על המהפהכה הווירטואלית. חלק ממהפכה זו, עבר בשנים האחרונות מרכז הכוח של השיג ושיח והיויכוח הציבורי באמצעות התקשות המסורתיתם אל העולם הווירטואלי של רשות האינטרנט. **האינטרנט הוא ה'אgorah' המודרנית,** "כיבר העיר החדש" (רעד"א 4447/07 רמי מורי ני ברק אי.טי.סי., תקדים-עליו (2010)), "כיבר עיר מודרנית שנודלה מנצל הארץ כולה" (בג"ץ 303/03 "המקדר הלאומי" בע"מ ואחר' נגד הייעוץ המשפטי לממשלה ואחר (2008), ס' 57 לפס"ר של כב' השופטת מי נאור). **הרשות היא זירה טביעה להשתתפות** שיח מבור, המאפשר למשתתפים

רבים להתבטא באופן עצמאי וישיר בمعنى "הheid פארק" וירטואלי ע"א 409/13 שידורי קשות ג'
שמעון קופר (11.04.2013).

26. על מאפייני השיח האינטראקטיבי החדש עומד בית המשפט השלום בصفת כאשר דחה תביעה לשון הרע בגין פרסום פוסט מכפניו באינטרנט תוך התייחסות נפרדת למאפייני השיח בזירה זו (תאי'ם (صفת) 12-01-54888-01 מAIR וקנו נימוטי מועלם (2013), אשר נתיחס אליו גם בהמשך):

יש לראות את הפרסומים כחלק מהshit ברשת בעידן "Web 2.0". בשנת 2003 טבע טים אודרילி מושג זה, אשר מתייחס לדוח השני של יישומים, קהילות ותקשורת באינטרנט. بعد שבתחלת שנות התשעים של המאה העשורים התבססה הרשת על הצנת תכנים טקסטואליים מקוישים בינהם, הרי בשורה ראשונה של המאה הענוכח היא התפתחה לכיוון יצירות תוכן עתיר מולטימדיה, שנוצרו בחלקן הניכר על ידי משתמשי הקצה ומופיעין באינטראקטיבית חברתית. השיטופיות הפכה את הרשת מ"קריאת'" בלבד ל"קריאה וכתיבה" עקב מעבר ממודל ההוצאה לאור אל עבר ארכיטקטורה של שיתוף. היישומים בהם נוצר התוכן השיטופי הינם בגלונים, רשותות חברתיות, שיתוף קובצי וידאו, אתרי עולמות וירטואליים ומיזמי שיתוף חנקיים Wikis, בהם התוכן מערך על ידי הנולשים. בבלוגספירה צמחו קהילות וירטואליות רבות, להן אתרים כדוגמת אלו שבhem פורסם הנטבע את הפרסומים נשוא תביעה זו. האינטראקטיבית בין הבלוגרים באלה לידי ביטוי באמצעות קישורים או תגבות. הקישורים הינם ממאפיינוי החשובים ביותר של האינטרנט, וחיבוריהם המרכזית הינה במתן נגישות למידע נוסף. המידע הנוסף, הנגיש באמצעות קישורים, ותגבות הנולשים לתכנים שבבלוגים, תואר על ידי חוקרים כرتימתה של האינטראקטיבית הקולקטיבית בישומי Web 2.0. רתימה זו הומשה על ידי אודרילி למשמעות גלובלי, וכשהרתוימה מתוחשת בבלוגספירה, הוא המשילה לשיתench קדמי של מוח זה, בו מבוטאות מחשבות המודעות (להבדיל מהתת מודעתה). Tim O'Reilly, What is Web 2.0: Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software, 65 Communication and Strategies 17, 18 (2007).

27. ייחודה של הזירה המקוונת הוא בהיותה פתוחה לכלום, דמוקרטית, נגישה. זהו מרכיב ציבורי נגיש לכל, בו כל אחד יכול להביע את דעתו ולהגביל על אחרות, ליזום, לפועל, לארגן, להתבטא, להתעמת, לשתף מידע, לארגן אירועים וכן הלאה. בעוד שההגשות לאמצעי התקשרות המסורתיים הייתה מוגבלת, שמורה לבני הקשרים, העוצמה והמומן, האינטרנט אפשר גם לאזור הקטן, מוגבל המשאים והקשרים, להשמי את קולו.

28. במסגרת עולם אינטרנטינו אין סוף זה קיימים עולם-משנה, שהוא לכשעצמו עולם ומלוاؤ - עולם "הרשומות החברתיות". עולם זה מוביל כמובן על-ידי הרשות החברתית Facebook פייסבוק, בה פעילים למעלה מAMILיארד גולשים פעילים בכל רחבי העולם.

29. השימוש בפייסבוק הוא חופשי וחינם, פתוח לכל. כל גולש אינטרנט המצטרף לפייסבוק בונה לעצמו 'פרופיל' – מעין תעודת זהות שלו (שכמו בכל מרחבי האינטרנט, יכולה להיות אמיתי או בדווה). הרשות החברתית מקשרת בין הפרופילים (האנשים) על-פי בחירותם ובהתאם למגוון עצום של מפתחות קשרים (היכרות אישית, מקצוע, תחומי עניין, השקפות עולם ואין סוף אפשרויות נוספות).

הקשרים הם בילטרליים ומולט-לטרליים מורכבים, וצורות התקשורת הן רבות ומגונות.

30. במסגרת הפיסבוק מפרסמים הגולשים (בעלי החשבון בפייסבוק) רשות אישיות בדף האיש שלחטים ('סטאטויס'), מגיבים לסטאטוסים של אחרים, משתפים בפייסבוקים ממוחשי הרשות, מחווים דעה על פרסומים של אחרים (באמצעות לחץ -"like"), יכולים ליזום אירועים (בעולם האמיתי), להזמין אליהם חברים ולארגנים על בסיס הרשת, לעניין חברים אחרים בפייסבוקים, אירועים או דפי קבוצה, להזמין גולשים להצטרף לחבריהם בראשת, עקב אחר פרסומי גולשים אחרים, וכן – לעניינו – יכולים להקים "קבוצת", אליה יכולים להצטרף גולשים המתעניינים בה (פירוט מידי), ועוד כהנה וכחנה.

31. הדברים סוכמו בתמצית, שכן דומה שתוכנות השיג ושיח ברשות הפיסבוק הכה לנחלת הכלל ויайн כמעט אדם שאיננו יודע פיסבוק מהו" (תא (ביש) 16710-04-13 חצר-נצר ארועים נ' גפיט אשrob, ור' בסעיף 4 לפסה"ד הסברים דומים על ניהול השיג ושיח בפייסבוק). והכל עיריים למחלוקת שחללה חבורת "פייסבוק" (תא (ת"א) 41616/06 ב��ן אחר נ' נתזען (2011), ס' 21 לפסה"ד).

32. ויצוין, כי הייחود של הזירה המקוונת, ובפרט הרשות החברתית, מתכונת השיח המתנהלת בו ומאפיינו, כמו גם מקומו הדרמטי כזירה הדמוקרטיבית הנגישה והחוובה ביתר, מכתיבים את הצורך להתאים את דיני לשון הרע לזרה מיוחדת זו. ואmens, הפסיכה קבועה, כי יש להחיל את דיני לשון הרע על פרסוםם באינטרנט בשינויים המתאים ליחודה של זירה זו ומאפייניה (בכך מעסוק פרק הבא לסייעים).

ב. 'קבוצה' בפייסבוק ודף קבוצה (קיר הקבוצה / the-wall)

33. שלוש הפרסומים נשוא התביעה נעשו במסגרת קבוצה, שנסודה על-ידי הנتابע 1. הנتابעים חցינו בעדוותיהם את המאפיינים העיקריים של קבוצת פייסבוק [סעיף 22 לתקהיר הנتابע 1 נ/13, וכן ר' ס' 11-5 לתקהיר התמייקה של הנتابע מס' 1 לבקשה לסלילוק] יצוין, כי התובעת לא הביאה לעניין זה ראיות אחרות, והענין עליים נקבעו נגדית הנتابעים לא נגע להיבטים בהם משקפים הסיכומיים חילוקי דעתם כלשהם בין הצדדים. ואלו המאפיינים הרלבנטיים לעניינו:

א. כל גולש בפייסבוק יכול ליצור 'קבוצה'. קבוצות נוצרות לשם ייצור פלטפורמה לשיתופי פעולה ברמות שונות, או לשם העברת מסר בלבד. המסר יכול להיות רציני או הומוריסטי, חשוב או מופך, לקידום רעיון או לארגון אירוע, להתנדות לקבוצה אחרת או להזמנה למסיבה. כך משתמש הכליל של ייצור קבוצות זירה של שיח ציבורי בפני עצמה. מילויים של קבוצות הוקמו ופועלות בפייסבוק. מאות קבוצות שכל מטרתן היא הבעת דעה בעל עניין ונושא מקומיות מדי יום. עשרות אלפיים של קבוצות הוקמו על-ידי גולשים ישראלים. גישה מקרית במוחמי הפייסבוק מלמד על המגון האדיר של הקבוצות, ועל השוני הגדל ביניהן.

ב. בהקמת הקבוצה יוצר לה המקיים "דף בית" על-פי פורמט אחד. זה הופך ל"קיר" שלו, ה-wall. הוא נותן לקבוצה את שמה, יכול להסביר את מטרת הקמת הקבוצה, ובכך מייסד את הפלטפורמה המקוונת לפרסומים שלו ושל גולשים אחרים. ורק יוצר הקבוצה יכול גם לseggo אותה ולשנות את שם הקבוצה. רק יוצר הקבוצה יכול למחוק פרסום שיועלו בדף שלו, ואולם בעניין זה בלבד יכול לתת הרשות לאחרים למחוק הודעות.

- ג. כל גולש (בעל פרופיל בפייסבוק, כਮובן) יכול להציג לדף הקבוצה ולעין בפרסומים המועלים במסגרתה. יודגש, שעל-מנת להציג לדף הקבוצה על הגולש "לחפש" אותה במיוחד במנוע החיפוש, או ליתקל בה דרך הדעות של חברי ברשות החברתיות והזמנות הנשלחות אליו להצערף אליה. אין אפשרות להציג אל קבוצה "במקורה". ההצערפות לקבוצה מאפשרת לגולש לקבל עדכונים אוטומטיים (לתוכן דף האיש שלו) על הפרסומים והפעולות במסגרתה. לבן, הצליפות לקבוצה יכולה להיות אקט של תמייה או הזדחות עם הרעיון או היוזמה שמקדמת הקבוצה, אבל יכולה לנבוע מרצון הגולש לקבל מידע על המתרחש בה, על מנת לעקוב אחר הפעולות, להציג על פרסומים ולהתעדמת איתם וכן להלאה (וכפי שיפורט להלן, אנשי התובעת ניצלו אפשרות זאת בכל הנוגע לקבוצה נשוא הפרסום הראשון).
- ד. באמצעות דף הקבוצה יכולים החברים לקיים ביניהם תקשורת וਐנטראקטיה באופןיים. הם יכולים להתבטא ולהציג בדף הקבוצה (המכונה בשפת הפיסבוק wall / קיר), לפרסם הזמנות לאירועים לפעילויות, להעלות תמונות, סרטיונים או קישורים לאתר אחרים וכיו"ב. למעשה, קבוצת פיסבוק היא מעין רשת אינטראקטיבית בעייר אונליין, המוקשרים אליה אוטומטית רק מי שביקש לעשות כן, המוקדשת לעניין מסוים, המתנהלת באופן דומה לרשות הדולה.
- ה. דרך הדיון הבסיסית בקבוצה (כמו בכל פלטפורמה מקוונת, למשל) הוא העלאת רשימה ('פוסט') על-ידי גולש, כאשר יתר חברי המגיבים לאותה פост, ואחריהם נוספים מגיבים לפוסט, או לתגובה, או לתגובה לתגובה. כך נוצרים 'שרשורים' של תגובות, שמקורן באוטו פост אשר החל את השדרור.
- ו. כל השרשורים והתגובות מועלים זה מתוך זה בדף הקבוצה. כך, "זמן החיים" של כל הודעה הוא קצר ביותר. הודעה אחת דוחקת את הקודמת לפניה, ומיה שմבקש לעין בהודעות ישנות יותר חייב לגלול את המשך מטה.
- ז. מייסד הקבוצה, ובහדר הגדרה אחרת שלו – רק הוא, יכול להתערב בפרסומים המועלים במסגרתה: למוחקם או לעורכם. מייסד קבוצה ראשית גם למנות חברי אחרים, אשר יקבלו על-ידי הרשאה להתערב גם כן בפרסומים. גולשים אלה אשר הוסמכו על-ידי כאמור מכנים "מנהלים" (administrators). לרוב ימיה מייסד קבוצה "מנהלים", כאשר גודל הקבוצה מחייבו לקבל סיוע ב맡וק אחורי המתרחש בה. מטיב הדברים ימיה לצורך כך אנשים שמכיר אשר סומך על שיקול דעתם. בענייננו ה'מנהל' הס הנתבעים 2-8.

ג. הפרסום הראשון – שם הקבוצה שהקים הנתבע מס' 1

34. ביום 1.2.2010 יסיד הנתבע 1 את הקבוצה "אם תרצו תנועה פשיסטית (או יש)" על-ידי יצירת דף בית לקבוצה. שם הקבוצה הנ"ל מהווה את עילתה העיקרית של התביעה.
35. בנוסף, עם הקמת הקבוצה הגדרה הנתבע את יעד הקבוצה (המוסר שלה) כך [נספח 7 לצחירותו נ/13]:
**"אם תרצו היא תנועה שבמאבקה נגד ארגוני זכויות אדם, אינטלקטואלים, אישי דוח,
 יוצאים ואמנים מבססת עצמה בתנועה פשיסטית, מפלט של פטויוטים (לדעתם הם
 שחונקים את השיח הציגו בסיסמות נבותות."**

36. בכך ביקש הנتابע מס' 1 להביע את דעתו על פעילותה ורعيותיה של התובעת (ליעון במניעו של הנتابע 1 להעלאת הקבוצה ובהלך הרוח שהובילו לשותן בן פרק תום הלב בהמשך הסיכומים). לקבוצה הctrappו תוך מספר שעות מאות אנשים, ובחולף יומם יותר מאלף נסעיף 27 לתצהירו של הנتابע 1 נ/מ(א)].

37. לאחר הקמת הקבוצה הגדר הנتابע מס' 1 מספר חברים – הנتابעים האחרים בתביעה – כ"מנהלים" בקבוצה, וכך קנה להם את הזכות והאפשרות הטכנית למחוק או לעורך תגבות ואמריות שפורסמו בדף הקבוצה. וודגש: למנהלים אלה, הנتابעים 8-2, אין ולא הייתה הרשות לשנות את שם הקבוצה או לסגור את הקבוצה, אשר נותרה אֶיך ורק בידי הנتابע מס' 1 נס' 28 לתצהירו]. בעניין זה נרחיב בפרק הבא, בדיון על העדר אחירות הנتابעים 8-2 לפרסומים.

38. הקבוצה הניל היא "פתוחה". המנהלים צירפו כל מה שביקש, לא היה כל סיכון בקבלת הקבוצה, וגם אנשים התומכים בתובעת הctrappו והשתתפו בדיונים בה נס' 22 לתצהיר ילין הנتابע 1 נס' 10 לתצהיריה של הנتابעת 7, נ/מ(7). נחזר ונציג כי בעניינים אלה לא הובאה ראייה אחרת מצד התובעת, והנתבעים לא נחקרו בעניין זה. כל חבר בקבוצה רשאי להעלות טכנים לקיר הקבוצה ללא שום הליך של מינוי או ערכיה על-ידי גורם כלשהו ולהשתתף בדיונים המתקימים במסגרת הקבוצה וחבריה. לאפשרות למחוק תוכן נוצלה על-ידי הנتابע 1 ו/או על ידי מנהלי הקבוצה רק במקרים חריגים ביותר של גולשים שהשתמשו בשפה גסה כלפי חברי הקבוצה ו/או והתבטאות אלימות/ מסיתות ו/או גזעניות [נס' 22 לתצהיר הנتابע מס' 1].

39. ואmens, גם התובעת עשתה שימוש בכל הכלים הניל, וזאת באמצעות חברות, תומכיה וನושאי תפיקדים בה אשר הפכו לחברים בקבוצה. פועל התובעת נטל חלק בפועל בדיונים אלה, לא אחת. העתקים של צילומי דפים בהם תשובות של ראשי התובעת ותומכיה בתוך הדיון שהתנהל על "קיור" הקבוצה, צורפו כנספח 6 לתצהיר הנتابע 1 (נסעיף 24 לתצהיר הנتابע מס' 1). התובעת לא חקרה על כך שהיא נטלה חלק פעיל בדיונים אלה.

ד. הפרסומים השני ורשליishi – פוסטים של הנتابע 1

40. הפרסומים השני ורשליishi צורפו להליך בעקבות תיקון כתוב התביעה.

41. שני המקרים מדובר ב'פוסט' שהעלה הנتابע מס' 1 על "קיר" הקבוצה.

42. הפוסט הועלה על-ידי הנتابע 1 לחבר מן המניין בקבוצה, כהודעה חדשה (אשר יוצר, כמפורט לעיל, שרשור חדש), כמו כל הודעה/פוסט שמעלה חבר בקבוצה על קיר הקבוצה, ולא מתוקף "מעמדו" או הרשאה מיוחדת הנונה לו כיוצר הקבוצה.

43. הודעה זו, ככל הודעה, מקבלת כמוסבר לעיל, זמן מס' 1 מוגבל, וזו נדחתת מטה על-ידי הודעה חדשה, וכידי הגיעו אליה יש לגלוול את המסך מטה.

II. הנפקות המשפטיא למאפייניו המזוהים של השיח המקוון ולחשיבותו הציבורית – החלטת דיני לשון הרע בהתאם לזכ שינוי נקודת האיזון והעדפת חופש הביטוי

44. אין חילק, כי האינטראקט, והרשומות החברתיות בתוכו, אינם מהויה ויראה אקס טריטוריאלית, בה אין תחוללה לדיני לשון הרע. יחד עם זאת, יהודו של השיח המקוון, ובפרט ה'פיזיובוקי', מביא לשינוי נקודת האיזון. בתיה המשפט קבעו, כי יש להחיל את דין לשון הרע על פרסומים אינטראקטיבים "בשינויים הפחויביס". פסיקה זו התבססה על שניים: האחד מאפייני השיח האינטראקט, והשני חשיבותו הדמוקרטיבית כ"כיכר העיר החדשאה", וההשת מהטלה אפקט מכך עליו עקב קביעה כללים היפים أولי לאמצעי התקשורות המסורתיתים.

45. לעיל עמדנו על תפקידו הדמוקרטי המזוהה של האינטראקט. בפסקה ענפה מהשנים האחרונות עמדו בתיה המשפט גם על המאפיינים המזוהים של מאפייני השיח האינטראקט. בת"א (שלום כ"ס) 7830/00 בורוכוב ני פורן (2002) (mpsksi הדין הראשוני שקבע את אי תחולת ס' 11 על בעל פלטפורמה אינטראקטיבית, ואת התנאים הנוקשים להטיל עליו אחריות לפי עוללת הרשות – ר' הדיון בהמשך בפרק האחריות לפרסומים) נאמר (עמ' 14 לפסחה"ד):

"כמעט הכל ניתן למוצוא בה ברשות. זהו ים חמיד וחרכילות גלובלית. אבל אין שם נקודות איזות. אין שם ערך, ואין מערכת תוכנית. אין שם אתיקה עיתונאית. אין שם רגולציה ממלכתית. יש שם אנרכיה. כל אחד כותב כפי רצונו. לכן, אין לומר שם תחזזה ציבוריית ומשכלה כה רב של אמינות לכאורה, כפי שיש לעיתונות הכתובה והמשודרת".

46. בית המשפט העליון קבע, כי לאור מאפיינים אלה ואחרים, יש להחיל את דין לשון הרע על הפרסום האינטראקט "בשינויים המתחיכים".

"לטעמי, נדרש הסדרה של הנושא, אך בהיעדר עדכון ראוי של דין לשון הרע הקיים מוטב להחילם [על פוסומים משמעיים באינטראקט] "בשינויים המתחיכים" מאשר להנית קיומה של לאקונה. השינויים המתחיכים כוללים היבטים שונים של הפרסום באינטראקט, ובינם: המשקל המועט שניתן לעיתים קרובות להתבטאות בסוגות תנויות בכלל, ובמסגרת תנויות אוניברסליות בפרט; ריבוני התגניות באופן שלעיתים קרובות הפרסום המשמש "نبalu בהמון"; והӈניות של הנפע-עצמם, ושל שוחררי טובתו, לאותם אתרדים שבהם עשה הפרסום הכלל לשון הרע, והיכולת לפרסום הכחשות ותגנות מתאימות... כל אלה עשויים לעתים תכופות ליתר את הចוך האמתי בקיומה של תביעת לשון הרע, ואף להפוך את טענת הנפע ל"זוטי דברים"... כשם שלא כל קריאת גנא ברחובות של עיר מקימה עילת תביעה, כך אף לא כל פרסום מגנה ומגנה באינטראקט מהה עילה (רע"א 4447/07 רמי מור ני ברק אי.טי. סי. (1995) (2010), עמ' 17).

47. בתיה המשפט בערכאות הנמכרות יותר, הדינים בתביעות לשון הרע, חיזקו את המגמה הניל וביריסו אותה. בתא (ראשל"ץ) 10-09-09-12879 רוזנובסקי ני אלרמ (2013) אמר בית המשפט (ס' 42): "אכן, **בעת האחוונה קנחה לה אחיזה הדעה שבקשר לחוק אישור לשון הרע, יש להתייחס לפרסומים באינטראקט באופן שונה, כבד בשלב הראשון של בחינת היינו של הפרסום משום לשון הרע ... זאת,**

לnoch המשקל הנמוך, אם בכלל, שמייחס הצביעו לאותו פורסום באינטרנט; כך גם **במסגרת ההגנות שבחוק יש לאמץ פרשנות מוחיבה או מחלוקת ביחס להגנה של הבעת דעתה**. בסעיף 44 הבahir בית המשפט, כי הקביעות הניליפות לביטוי המוקון באופן כללי.

48. בהתייחסו לפסק הדין של בית המשפט העליון בעניין רמי מ/or הוסיף: "אף שהדברים נאמרו ביחס לתגבויות ולא ביחס לפוסטים או בלוגים, ואף שלא זו שאלה שטודה להכרעה בפסק דין, עליה מהדברים דלעיל, כי יש להחיל את דיני לשון הרע על פרסומים באינטרנט, בשינויים המחויבים וoux התואמתם למדייה זו" [באותו מקרה הتبיעה התקבלה בסופו של דבר בגל נסיבות חמורות בפרסום. ור' גם ת"א (שלום ת"א) 19072/08 ד"ר כנען כי וואלה תקשורת (2010)], שם הتبיעה נדחתה].

49. ניתוח ממצאה של הסוגיה ניתן בפסק-דין מוקף של בית המשפט השלום בדף מהעת האחורה, בתא"מ (صفת) 54888-01-12 מאיר וקנין כי מוטי מועלם (2013). בית המשפט דחה תביעה בגין פרסום 'פוסטים' נגד הנתבע במספר אתרי אינטרנט, למשל שהתווע הוא "זוכל שמפיל בפח לקוחות". בית המשפט הביא מפסקת בית המשפט העליון שגן הובאה לעיל, התייחס למאפייני השיח האינטרנטי (צוטט לעיל), וקבע כי לאור מאפיינים אלה (ס' 25-24 לפסה"ד):

"יש להחיל באינטרנט את דיני לשון הרע ב"שינויים המתחייבים", באופן שלא כל פרסום מגנה ומוגנה באינטרנט מהוועה עילה לתביעה למי החוק...ה"שינויים המתחייבים" של החלט דין לשון הרע באווים בהם בוצעו הפרסומים על ידי הנתבע נובעים ממאפייני השיתופיות, האפשרות לתגובה, השימוש בקישורים, הנגישות של התובע למתן תגובה – ולעתים – היבולות הפרסום המשמש בחמון המידע... תוצאה מתבקשת מלאיה ביחסים דיני לשון הרע לאינטרנט בכלל, ולישומי Web 2.0 בפרט, הינה שינוי נקייה האינו בנו שני שתי הזכיות התקיימות הנתקינות בינהן... סבירני כי לאור אופיו של האתר שיתופי ברשות, ישותו שתי הדעות נמרקדים של פרסום באתר זהה מוביל למסקנה בדבר מתן משקל רב יותר לעקרון חופש הביטוי.

50. בהקשר התיק הופיע שעד לפניו קבע בית המשפט (ס' 27-26):

'הפרסומים נושא הتبיעה שעשו באתרים של "קוריאה וכתיביה", הכוללים תגבות קוראים וקישורים כפי שתואר לעיל, ל"מוסטימ" של הנתבע התקבלו תגובה של גולשים... הפרסומים נכלעים בשיח הציבורי השיתופי, הינם זעם אחת מי ובמים, מידת אמיתיות נתונה לביקורת וՏגוננס אינו חוגן מתוכן, ועוד, יוד ובודה אשר הפך לסימן היכר של רבים מהגולשים הישראלים, ב'פוסטים', בתגובה וברשות חבורתיות'.

51. רצינול זה מתקיים במלואו בעניינו. הפרסום ב'פייסבוק' הוא הפרסום האולטימטיבי מבחינת האפשרות לתגובה, תגובה על תגובות, הקמת קבוצות שכנג, הרבה וכן "הshit הציבורי השיתופי" המובהק ביותר המתקיימים באינטרנט.

52. כאמור, ההלכה כי יש להתייחס לפרסום באינטרנט באופן שונה מבסיסת לא רק על מאפייני השיח האינטרנטי אלא גם על מקומו הייחודי בזירה הדמוקרטי המודרנית, ועל החשש מהטלת אפקט מצנן על השיח בו. ראו, למשל, בפסק הדין ב-ת"א) 51859/06 עו"ד דיסקין כי הארצי (2008), בסעיף 72 לפסה"ד, ובاصמכתאות הכלולות אליו מפנה - פסק-דין רחב ירעה, הדוחה תביעה לשון הרע תוך התייחסות נרחבת למאפייני השיח האינטרנטי וחשיבותו הדמוקרטית:

ઇआינטראנט הוא מקום ייחודי בו מתאפשר לכאותה לכל אחד להביע את דעתו באופן חופשי ונגיש לאחרים ולקים דיאלוג ונסיונות שכונע בין זרים. רשות האינטראנט תורמת לדמוקרטיה בכך שהיא מאפשרת לאנשים ובם השתתפות בשיתח ציבורי. הדבר חשוב במיוחד במקרים כמו פוליטיקה, אקטואליה ותכנים נוספים הנדרשים לקיום של שיח במדינה דמוקרטית ע"פ פשת, הבסיס העיוני של חופש הביתי, **משפטים לאי** (תשס"א) 895, בעמ' 910-911-924-925). בכלל משפטי המטיל אחריות על כל התקשורת עליה אפקט מען מבון זה SCI תקשורת ימנעו מפרסום תגנות ביוקרתיות ויסרסו במידה רבה את השיתח הציבורי **ניבת אלקין-קורן "המתוגדים החדשניים בכיכר השוק הווירטואלית"** **משפט וממשל נ-3 (391-393 2001)**. זה מחייב חברות גבוה בשים לבן ערך הרוב שהחברה מינהסת לחופש הביתי.

53. לאחרונה פסק בית המשפט העליון את הדברים הבאים:

"הורשת היא זירה טبيعית להשתתפות שיח מבודד, המאפשר למשתתפים רבים להשתתפה באופן עצמאי וישיר בمعין "היד פארק" וירטואלי. בכך קיימת חשיבות עליונה. יש להזדהו בטלת מוגבלות על הדוברים באינטראנט וגם על ספקיו האינטראנט ועל מפעלי אתורי האינטראנט, מנהלים ובעלייהם. הטלת מוגבלות ועודומות משפטיות לוקאליות, על תחום שאינו טרייטוריאלי מעצם אופיו, עשוי **לפגוע בזכויות האינטראנט ולגרום לאפקט מען**".

"ספק אם ראוי וצריך להחיל את הכללים וההגבלות הנוגעים לטלוויזיה ורדיו גם על האינטראנט. לה יש לאפשר ולהשתתף גם בהתאם למטען השוק. הטלוויזיה והרדיו שהם מטבחים וטיבם נשלטים על ידי המוחקים בוחנות השידור, לעומת זאת **האינטראנט המבוזר... הפסיקה הישראלית נתה לאפשר חופש מקסימלי בושת האינטראנט...**". ע"א 13/409 **שידורי קשת נ. שמעון קופר** (11.04.2013).

54. דברים נכונים אלה של בית המשפט העליון מהעת האחורה ממש, על הצורך למנוע מכבייתם כללים על השיח באינטראנט אשר יטלו עליו אפקט מען חרום ויפגע בתפקido הדמוקרטי המזוהה חיבורים לlower את הדיון בעניינו על כל צמותי ההכרעה הכלולים בו. החלה על דעה שהביע אדם מהיישוב ב'פייסבוק' את אותן כללים שנקבעו לגבי כתבת תחקיר ב'הארץ' היא גזרה שהציבור אינו יכול לעמוד בה ותביא לחיקית השיח השיתופי המקוון. נקודת האיזון, כפי שנפסק, משתנה, ויש להעניק משקל רב יותר לזכות לחופש ביתוי (שבנציות עניינו, לרבות פולמוס ציבורי עיר וקטואלי, הכל כפי שיפורוט להלן, מילא משקל מכריע). נקודת האיזון משתנה לגבי כל צמות הכרעה: הן לגבי עצם קביעת לשון הרע בספרותם, הן לקביעת האחראי לפرسום והן בשאלת התקיימות הגנות. בכל העניינים האלה יש ליתן משקל רב יותר לחופש הביתי ולשיקולי המדיניות להימנע מהטלת אפקט מען על השיח המקוון, ובפרט השיח השיתופי המקוון.

III. המפרסם והאחריות על הפرسום – דוחית התביעה נגד הנتابעים 8-2

55. לאחר האמור לעיל לגבי הפלטפורמה בה בוצעו הפرسומים והאופן בו בוצעו יש לדוחות את התביעה נגד הנتابעים 8-2, קרי כל הנتابעים למעט הנtabע מס' 1.

56. הנتابע מס' 1 הודה בቢזוע שלושת הפרטומים נשוא התביעה. כל הנتابעים האחרים אינם בוגדר "ማפרטים" של שלושת הפרטומים הנ"ל על-פי מובנו של מושג זה בדיון, ואין להם אחריות אחרת בגין פרטומים. לפיכך, דין התביעה נגדם להידוחות כבר בשלב מוקדם זה.

ג. האחריות בגין הפרisos הראשונים – שם הקבוצה

57. הפרסום הראשון הוא כאמור שם הקבוצה. פרוטוס זה בוצע כאמור על-ידי המתבע מס' 1 אשר לבדו ביוזמתו ולא שיתוף עם איש יצר את הקבוצה ונתן לה את שמה. הוא אכן האחראי היחיד לפרסום הניל

58. כמפורט לעיל, הנتابעים-2 כולם קיבלו במועדים שונים לאחר יצירת הקבוצה, מיידי הנtabע מס' 1, הרשאה כ"מנהליס", וזאת על-מנת שישו ידו ב飯店 אחר הפרסומים השונים המבוצעים לפטיפורמה שהיא מאפשרת. ולמוחוק פרטומים לא רואים באופן מובהק כל שיועלו בה בכלל.

אפשרות טכנית להגדיר אחרת).
55. כמפורט לעיל, (וכפי שיפורט בהמשך כתב הסि�כומים, וראו במילוי סעיף 28 לetzicher הנ揣ב מס' 1) לנتابעים 2-7 לא הייתה הרשאה לשנות את שם הקבוצה, שהוא הפרטום נשוא התביעה (או לפחות את הקבוצה). הרשאה זו נתונה בכל קבוצת פיסיוק רק למייסד הקבוצה (כלומר, גם אין

66. התובעת קקרה נגידת קצרה בלבד בעניינים אלה, מכיוון שהוא הנتابע 1 והו הנتابעת 7 השיבו בחוב לשאלות שנשאלו ו אישרו את הסבריהם שבצחairs. הנتابע 1 נשאל לגבי פיתוח הקבוצה ומ顿ן השם על-ידי צו 23 לפרוטוקול מיום 3.4.2013, ש' 25-28. "...אתה פתרת, אתה נתת את השם, אתה המדרת את המשפטות", נבן? "ת... ינן[...]. וכן לגבי מיוני הנتابיעים האחרים כמורים על-ידי לצורך סיוע בבדיקה על תכנים שיועלו לקבוצה [עמ' 24, ש' 8-4]. הנتابעת 7 נשאה לגבי הרשאה למחוק פרסומים "ולזרוק אנשים מהקבוצה" ואישירה זאת [עמ' 48 לפרוטוקול מיום 17.02.2013, ש' 29-32], וכן נשאה לגבי רשותה של חשבה למחוק את החתבותאות של הנتابע מס' 1 בנסיבות הקבוצה [עמ' 49, ש' 4-2]. בחקירתה החזורת הבהיר שאין לה מושג אם יש לה הרשאה, כלומר אפשרות טכנית, למחוק התבattersאות של הנتابע מס' 1 – שכאמר אוינו חבר קבוצה רגיל אלא מייסד הקבוצה וגם ימנהיל, שכן מעולם לא ניסתה למחוק התבattersאות של ימנהיל אחר – [עמ' 50, ש' 9-5].

6. התובעת לא חקרה את הנושא מס' 1 או את הנושא מס' 7 לגביו (אי) האפשרות הטכנית של 'מנהל' לשנות את שם הקבוצה (להבדיל מהתבטחות המועלות בדף הקבוצה), לא הביאו גרסאות אחרות מפי עדיה, וכן הצהרותיהם של הנזקעים בתcheinירותם כי רק המיסיד יכול לשנות את שם הקבוצה לא הוועד כל גמ班子 ומיילא לא נסתורו.

לפיכך, הנגבת הובודה לשיקומי התובעת, כאשר יש לנתחים כמנהלים הרשאה לשונת בכל עת השם וסימן הלוגו ... ואף למחוק את הקבוצה כליל" (ס' 125 לסייעות) היא לא רק שוגיה בהגדירה כאמור, ויש בכך הרבה היינו, בפייסבוק ומיד רק למנהל הקבוצה היכולת לשנות את השם או לסגור את הקבוצה, ולא ניתן להגדיר אחרת), אלא גם מקומות וחומרה. יש בכך כדי למד גם על הכרת התובעת, כי במצב העובדתי כפי שהוחכת בריאות בלתי אפשרי יהיה להטיל על הנתחים אחריות בגין שם הקבוצה. תחת זאת, בוחרת התובעת לבורא עובדות "יש מאין" ולשרבבים לסייעות, ככל אחד יד, ובתקווה כי הדבר ייחמוך מעיני הנתחים ויתקבל כמו צען עובדתי להכרעה.

6. בסעיף הבא לסייעת המשכיפה התובעת ואומרת: "אם לו היו מוכחים [הנתבעים] שלא היה להם הרשות לעשות דבר מלאה [ונטענה זו לא הוכחה]..." (ומשכיפה בטיעון החלופי). אמריה זו מקוממת באוטו האופן. הנתבעים הצהירו על כך – כלומר הביאו לכך ראיות, התובעת לא הביאה בעניין זה ראיות ולא קראה אוטם בעניין זה, ומעבר לכך: התובעת שכחה שהיא התובעת, ונintel ההוכחה מוטל

עליה, כאשר נקודת המוצא עליה אין מחלוקת היא, שהפרוסום לא בוצע על-ידי הנتابעים. (וראו גם החלטת בית המשפט הנכבד מיום 10.10.2011, אשר דחתה את בקשת התובעת לשנות את סדרי הבאת הראיות והנתלים).

64. לפיכך, נעה מכל טפק, שהנתבעים לא ביצעו את הפרטום הניל, והם אינם נושאים בכל אחריות לו. אין בדיני לשון הרע קונסטרוקציה שנייתן באמצעותה להטיל על הנتابעים אחריות בגין פרטום שהם לא עשו (ומעביר ל责任人, גם אין להם יכולת לעשותו אותו).

65. שנהר בספריו (אורן שנחר, דין לשון הרע (1997), פסקה 8.2.1) מונה את האחראים האפשריים לביצוע פרטום: מי שגרם בעצמו לעשיית הפרטום, מי שנושא באחריות שליחות (מי שהיה שותף לביצוע הפרטום בסיווג, עידוד, חזה לעשייתו וכד') וכן תאגיד בגין התבattersות ארגן. מובן, שכן אלה אינם רלוונטיים לעניינו. הנتابעים 2-8 אינם אף אחד מלאה. הם הטרפו לקבוצת הפייסבוק לאחר שהפרטום כבר בוצע. הם לא עשו אותן, לא היו שותפים לו בשום דרך, למעשה הם כלל לא היו מודעים לו עד אשר כבר היה לעובדה מוגמרת עת יסד הנتابע מס' 1 את הקבוצה, ולא היתה להם כל הרשות, קרי אפשרות טכנית, לשנות את שם הקבוצה.

66. הטיעון המשפטי של התובעת על הנتابעים בהנחה הנכונה, שאינם יכולים לשנות את שם הקבוצה, מופיע בשורה אחת בסעיף 125 בסוף. למצער יכולם היה למחות בכך הפרסום, להפעיל את השפעתם לשינוי ולהפסיק לשמש כמנהלים בקבוצה". טיעון זה הובא במספר מילימ', ללא כל אסמכתא או עיגון בפסיכיקה או בספרות, ואני לך שמצו אחיזה בדיין. המדבר בחידושים מהפכנים מבית היוצר של התובעת, ובניסיון מזויר לטוען בניגוד לכלים הבסיסיים ביוטר של דין לשון הרע.

67. ראשית, הרעיון כי ניתן להטיל אחריות בלשון הרע על מי שלא הפעיל את השפעתו על המפרסם למחוק פרטום שכבר בוצע הוא חסר אחיזה בדיין.

68. בנוסף, התובעת טוענת באותו מקום, כי הנتابעים יכולים לעזוב את הקבוצה, ככלומר כי מעטים הסכמתם להמשיך להיות 'מנהלים' משתמעת תמכה בשם הקבוצה, ככלומר משתמעת הזדהות עם הפרטום "הפגוגע". המדבר בטענה מופרכת, שגס לה אין שמצו אחיזה בדיין, ולא כמובן גם לה לא הוציא כל אסמכתא או עיגון כלשהו.

69. המדבר בקונסטרוקציה משפטית שאינה קיימת. חוק אישור לשון הרע מטיל אחריות על מפורסם, ולא על מי שניתן ללמידה בעקביו או במשמעות על תמכה בפרסום. לפי קונסטרוקציה אבסורדית זו, ניתן לתבוע בלשון הרע אלף בכיר או מרים להצהרה דיבתית שימושי הנואם, קוראי עיתונים שהנחנו בהסתכמה למקרה ידיעה מכפישה בעיתון, טוקבקיסטים שהגיבו ב"כל הכלב" לאמירה מכפישה של טוקבקיסט קודם, המונים שהסתופפו באוהל מתחא עליו תלה אורס שלט דיבתי, או (בקשר הפייסבוק) אלפיים שסימנו "לייק" לפרסום דיבתי, או למעלה מ- 3,000 האיש והאישה שהטרפו לקבוצה נשוא תביעה זו.

70. וודוק: הנتابעים 2-8 נתונים מושם היותם "מנהלים". זו הסיבה שההתביעה הוגשה נגדם ולא נגד אלף חברים אחרים בקבוצה. ואולם, כ"מנהלים" אין להם שום נגיעה מיוחדת או זיקה מיוחדת או הרשאה מיוחדת לשם הקבוצה ביחס לאלה של חברי הקבוצה הרגילים, אשר לא נתבעו. גם מחברותם של אלה בקבוצה, או למצער החברים שהביעו דעתות ביקורתיות על התובע, ניתן ללמידה על "זדהות" עם הפרסום.

71. אין עסוקין בתביעה בגין פעילות לא חוקית, שהנתבעים הסכימו להיות שותפים לה, אלא בפרסום מסויים, מובהן, העומד לבחינה ואשר לא בוצע על-ידם.

72. לחילופין, והרבה מעבר לצורך ל懂得 הנتابעים, תקף כל הטיעון המובא מיד לגבי הפרסומים השני והשלישי: התובעת לא הניחה תשתיית משפטית ועובדתית לטענה, ולכן בהתאם להלכות, גם בהנחות המחייבות ביותר עם הנتابעים 8-2, לא ניתן להטיל עליהם אחריות בגין הפרסום הראשון.

ב. פרסומים השני והשלישי

73. אין חולק, שגם הפרסומים השני והשלישי נעשו על-ידי הנtabע מס' 1 בלבד.
74. הטיעון המשפטי המוצג על-ידי התובעת אין לו אחזיה בדיון, והוא מצביע על אי הבנה גמורה של אופן ההתנהלות של קבוצת פיסבוק. בסעיף 26 ו-27 לכתב התביעה אומרת התובעת, ביחס לפרסום השני, 'פְּלִסּוֹם נוֹסֵף שֶׁפְּלִסּוֹם הַנְּתָבָעִים... הַנְּתָבָעִים מִיחַסִּים... טֻעַנְתָּ אֶל שֶׁל הַנְּתָבָעִים...'. בכתב התביעה ובסעיף 43 לסייעיה אומרת כי הנtabע 1 ביצע את הפרסום השני "בשם הקבוצה". בסעיף 9 לבקשתה לתקןו כתב התביעה לגבי הפרסום השלישי: "בְּיֻמָּן 11.3.2012 שָׁבָט בְּאַמְעָדָת הַנְּתָבָעִים 1 לְמוֹתוֹ...". ואולם, כך, כאמור, לא עבדת קבוצת פיסבוק. כל חבר קבוצה מעלה את הגינוי באופן עצמאי וללא כל שיוטוף או מגע עם חברים אחרים, 'מנHALIS' או לא. לכן, הנtabעים לא "כתבו" ולא "טענו" שום דבר ולא "שבו" לשום דבר כלשון התביעה. **הנתבע מס' 1 כתוב, והוא בלבד.**
75. צוין, כי לגבי הפרסום השלישי שבירע הנtabע 1 התובעת כבר לא אומרת בסיכון (עמ' 9, ס' 143), שהוא בוצע "בשם הקבוצה".
76. הדרך ההיסטוריית היחידה להטיל אחריות על הנtabעים 8-2 בגין ביצוע הפרסומים השני והשלישי על-ידי הנtabע 1, שכן חולק שלא הייתה להם יד ווגל בהעלאתם, היא בכך, שלא הפעילו את הרשותה שניתנה להם, ולא מחקו את החזויותיו.
77. ראשית, ככל שההתובעת מכוונה לכך, מדובר בהרחבת חיזית ברורה. הטיעון בכתב התביעה המתווך היה כאמור שהנתבעים "שׁוֹתְּפִים" לפרסום (ambil להסביר כיצד הדבר אפשרי). לא הועלתה כל טענה כי הטלת האחריות על הנtabעים מבוססת על הרשותה הנתונה להם כ'מנהליס' למחוק פרסומים בדף הקבוצה לאחר אלה כבר בוצעו. המذוכר בטיעון אחר למורי, המבוסס על מצע משפטי אחר, והמחיב תשתיית עובדיות אחרת. התובעת אינה יכולה להעלות את הטיעון הניל' לרשותה בסיכון. לפיכך, ההתייחסות לטיעון זה היא מעבר לצורך במובהק, בכפוף לדבר לעיל.
78. **לא הוצע ביסוס משפטי לטיעון, שהינו מוכיח לכת וחסר תקדים:**
- א. בכלל, החוק מטיל אחריות על המפרסם בלבד. אין הסדר או דוקטרינה של "מעולות" במשפט"י לביצוע פרסום, וגם לא הוצאה לכך כל אסמכתא. במקרים חריגים ניתן להטיל אחריות גם על מי שאינו המפרסם, אך אלה אינם רלוונטיים לעניינו שכן הנtabעים 8-2 אינם נכנים אף אחת מהתקיויות (ר' דיוונו לעיל). הטלת האחריות על 'מנהל' בקבוצת פיסבוק מכיוון שלא הפעיל את הרשותה הנתונה לו למחוק פרסומים פוגעים היא טיעון משפטי מוחrisk לכט. איןנו מקרים ولو תקווים אחד לכך. אין פלא שגם התובעת לא הציגה ولو אסמכתא אחת לטיעונה.
- ב. הפסיקת פיתחה את ההלכה, כי ניתן להטיל אחריות **לפי פק' הנזקיין** על פלטפורמה או ספק אינטרנטן מוקوتן בגין פרסום של גולש במסגרתה, אם מתקיימים מספר תנאים (בهمndon מיז). ואולם, 'מנHALIS' של קבוצת פיסבוק כמו הנtabעים אינם "בעלי הפלטפורמה".
- ג. לא ניתן להשווות 'מנHALIS' בקבוצת פיסבוק לעורכים באמצעות תקשורת או לבעלים של פלטפורמה מסוימת. גם מבחינות שיקולי מדיניות, המذוכר בעוד קשה, ולדעתנו בלתי אפשרי, שיטיל אפקט מצpn חמור על נכונותם של הגולשים בראשת החברה לחתות על עצמן את התפקיד הראשי אך הוולונטרי, אותם עושים בשעות הפנאי, של בקרה על הפרסומים,

ותהיה לו 'עלות חברתי' כבده ופוגענית מבחינת חופש הביטוי, לדברי בית המשפט בעניין סודרי אליו נפנה מיד.

ד. מכל מקום, כאמור, מדובר בטענה מרחיקת לכת, שלא הוכח לה לא תקדים ולא ביחס משפטי ולו קלוש (ולמעשה, הפלטפורמה היא אתר פיזיוק, ולא הקבוצה).

79. אפילו אס היינו רואים במנהליים' כיילו הם הפלטפורמה עצמה ונושאים באותה אחריות בה היא נושאת מבחינת הדין, הדין אפשר הטלת אחריות על פלטפורמה ורק בתביעה המבוססת על עולות הרשות לפיק' הנקיין, ולא לפי חוק לשון הרע. התובעת לא הגישה את תביעתה גם לפי עולות הרשות, אלא רק לפי חוק איסור לשון הרע. מעבר לכך:

א. הפסיקה קבעה, כי לאור שיקולי מדיניות, וכל עוד לא קבע החוקן הסדר מפורש אחר, אתר אינטרנטינו אינו 'אמצעי תקשורת' לפי ס' 11 משום שאין לראות בו עיתון, ולכן לא קמה לו אחריות על פרסומים של אחרים אשר הועל בו. לסקירה מלאה של הפסיקה בעניין אי הטלת אחריות לפי ס' 11 על אתרי אינטרנט, לרבות הצעות חוק לשינוי מסוימים במצב זה, ר' בפסק הדין ב תא (ת"א) 51859/06 ע"ד שמעון דיסקין נ' הוצאה עיתון הארץ בע"מ, בסעיפים 56-68.

ב. רצינן הפסיקה הוא אותו ייחוד של האינטרנט, והחשש כי החלט כללים עליו באופן בלתי זעיר תביא לפגעה בשיטה המתנהל בו, לאפקט מען, ולסיכון תפקידו המזוהה. ר', למשל, בעניין דיסקין, בסעיף 72. בית המשפט מסביר את ההלכה בדבר אי הטלת אחריות על אתר אינטרנט כיילו היה עיתון כך:

"האינטרנט הוא מקום ייחודי בו מתאפשר לכאותה לכל אחד להביע את דעתו באופן חופשי ונגיש לאחרים ולקיים דיאלוג וניסיונות שכונע בין זרים. רשות האינטרנט תורמת לדמוקרטיה בכך שהיא מאפשרת לאנשים רבים השתתפות בשיח הציבורי. הדבר חשוב במיוחד במקרים כמו פוליטיקה, אקטואליה ותכנים נוספים המדרשים לקומו של שיח במדינה דמוקרטי. ... לכלל משפטי המteil אחידות על כל התקשות עללה להיות אפקט מען במנון זה שכן תקשורת ... ימנעו מפורסמים תוצאות בייחודיות יסוציא במידה ובגה את השיח הציבורי ... ענבה אלקין-קורן "הmutation החדים ביכיר השוק" הוירוטואלית" משפט ומispiel ו' (3-391, עמ' 381). זה מחד חכתי גובה בשים לב לעוד הרוב שהחובוה מיחסת לחופש הביטוי".

ג. אחד הטעמים עליו עומד בית המשפט, ובכל הבוד בצדק גמור, הוא העובדה שלאתרים באינטרנט, המופעלים על ידי האדם מהישוב – ודף הקבוצה בענייננו הוא דוגמא מצוינת לכך – אין הידע והכלים לבחון האם פרסומיים חס דיבתיים. בית המשפט עומד על חסר הבחרות הקייםמתי מתגבש לשון הרע. יש לציין כי קיים במקרים רבים קושי של ממש להחליט שמדובר בלשון הרע או מונ... חלק מההידיעות, לא יהיה ברור כי הן מהוות לשון הרע בעוד ידיעות אחרות לא יסוננו ויפורסמו – למראות שמדובר בלשון הרע, שכן ההקשר הפונגי יהיה ידוע למפעלי האגר" (שם, עמ' 73).

ד. אם בתים משפט ושותפים ערויים, על כל ניסיונים ובKİאותם ולאחר שמיעת ראיות, אינם תמיד מסכימים האם מדובר בלשון הרע, כיצד ניתן לצפות מכם מהיישוב שיידעוゾחות את הידיעות הנכונות? התוצאה החרונית תהיה סירוס חמוץ של השיח באינטרנט, שכן

- אתרים לא יפלו מתיקן החש הודי כי לא תמיד יקבלו את החלטות הסינון הנכונות, או
שייהו חיבטים לנוקט בזיהירות יתר וכן יסנוו הודיעות חשובות לשיח שאינו בהן מותם.
- ה. לא בכדי טענת התובעת להטלת אחירות לפי ס' 11 רק בחצי פה, ולחילופין בלבד (ס' 133 לסיומים). ניסיונה לאבחן קבוצה בפייסבוק מפרטומים אחרים באינטרנט, ולראות בה שימושי תקשורת (!) (ס' 141-140) מלמד, כי גם היא מכירה בכך, שהפסיקה שללת את טיעונה. וזאת, שניסיונה לקבעו כלים מחמורים יותר על מנתלים בקבוצת פייסבוק מאשר על אתר תוכן באינטרנט מופרדים. 'קבוצת פייסבוק' רוחקה הרבה יותר מאשר שימושי תקשורת.
- מאשר אחר תוכן, וכל שיקולי המדיניות שנסקרו לעיל מתקיימים אצל אופן מובהק.
80. ואפיו אם הינו מתעלמים מכך שהتبיעה הניל היא תביעה לפי חוק אישור לשון הרע בלבד, ולא לפי פק' הנזקון, ומכך שלא נען להתגשותה של עולות רשלנות, הרי שענינו לא התקיימו התנאים לפי הפסיקה להטלת אחירות על פלטפורמה מקוונת לפי עולות הרשלנות פק' הנזקון.
- א. הפסיקה קבעה מספר תנאים מצטברים נוקשים לשם הטלת אחירות על פלטפורמה על-ידי קביעה, כי ביצעה עולות רשלנות כלפי נפגע בגין דברים שפורסמו במסגרת על-ידי צד ג'. התנאים שנקבעו הם נוקשים, וכןו למגוון פגעה באופן השיח האינטרנטי: (1) הנפגע צrisk' לפני שמתפרסמת לגביו ידעה מוגעת כגון הפרסום; (2) הפלטפורמה סירבה להסיר את הפרסום; (3) המודובר בפרסום שעה מכל טפק שהוא דיבתי ושאין עליו כל הגנה. ת"א (כפ"ס) 7830/00 בורוכוב ני פורן, (2002), בסע' 55 (פסק הדין עסק באחריות של טפק באינטרנט).
- ב. יצוין, כי קיימות הפסיקה גישות מרוחיקות לבعد יותר, אשר קר Koboot כישר של אוטם שיקולי מדיניות שהוצעו לעיל, אין להטיל בכל מקרה אחירות על הפלטפורמה בגין פרסום של צדי ג' בתחום, גם לא לפי עולות הרשלנות. 'आישד אני שוקלת זה מול זה את הנזק עשוי להיות למי שמתפרסמת לגביו ידעה מוגעת כגון הפרסום דען, מול הנזק שבתלת אחירות על התביעה כבכל הארץ, אני סבורה כי המדיניות המשפטית הנכונה צריכה להיות כי לא תוטל אחירות יפות, לטעמו, במיוחד, לטיעון מרוחיק הלכת כפי שמקשים לעשות בעניינו בקשר להטלת אחירות על מנהלי קבוצת אינטרנטן.
- ג. בעניינו, אין חולק שלא בוצעה כל דרישת אל "מנהל" להסיר את הפרסומים השני והשלישי בטرس הוגש התביעה לתקן כתוב התביעה, וממילא הם לא סירבו להורידם. התובעת לא טענה זו ומילא לא הביאה לכך כל ראייה.
- ד. בנוסף, אין המודובר באותו מקרים מובהקים בהם והוא שיאן לפרסום הגנה. לא קשור להכרעה המחייבת לגבי פרסומים אלה (דוינו להלן לגבי ההגנות העומדות בעניינו), בורר, שמדובר בפרסום ציני, מתחכם, שבזודאי אין בו שום קביעה עובדתית. גם אם הייתה פניה לנتابעים 8-2, אין המודובר באחד מאותם מקרים בהם היו צריכים להפעיל את הרשותה הנתונה להם ולמחוק את הפרסום. לא הוצאה על-ידי התובעת כל אסמכתא להטלת אחירות על פלטפורמה בגין אי השרת פרסום שאינו עובדתי. מובן, שבקביעת המבחן השלישי של זדון הפגיעה יש להיזהר לחוק אישור לשון הרע, ולהפעיל את אותו רצינול ואוטם שיקולי מדיניות כללליים ('שיקולי מדיניות העמדים בסיסיים חוק אישור לשון הרע ופרשנות, ינאו לידי ביטוי נס במסגרת שיקולי של בית המשפט בבחינת עולות רשלנות.' – עניין דיסקון, ס' 125).
81. ואחרו: לא הוכיחו עובדות נדרשות לשם ביסוס הטעון. מעבר לכל, התובעת לא הביאה כל ראיות, וממילא לא הוכיחה, כי מבחינה טכנית יכולות בכלל 'מנהל' למחוק פושט של מנהל אחר (להבדיל מחבר קבוצה), והוא הוכיח הטענה בפרט. התובעת לא הביאה לכך כל ראייה. הנتابעים התייחסו

במפורש רק להרשות המנהלים לבקש פרטומים של המועלם בדף הקבוצה על ידי חברים ולא על-ידי מנהלים אחרים. בחקירה הנגידית נسألת הנטבעת מס' 7 האם ניסתה למחוק את הפרטום הניל והשיכבה בשלילה, ואולם בחקירה החזרת הבירה כי אין לה מושג אם הדבר אפשרי משועם לא ניסתה למחוק פרטום של מנהל אחר. לפיכך, התובעת לא הוכחה אפילו את הבסיס העובדתי לטיעונה כאן.

82. לפיכך יתבקש בית המשפט לקבוע כבר בשלב זה, כי הנטבעים אינם המפרטומים של שלישי הפרטומים נשוא התביעה, וכן דין התביעה נגד הנטבעים 8-2 דחיה כבר בשלב מוקדי זה של הדיוון. התביעה נוספת שלא לצורך, גם על-ידי צירופם של ששה נתבעים נוספים לתיק, שנגררו אליו על כל המשמע מכך.

פינה עתה לדיוון בכל אחד מהפרטומים ובהגנות העומדות לנتابעים (החותיכות אל הנטבעים ולא לנtabע מס' 1 היא כמובן לחילופין ולשם הזירות).

חלק שני: הפרטום הראשון – 'אם תרצו תנואה פשיסטית'

עיקר התביעה התמקד בפרטום הראשון, שם הקבוצה, ולפיכך יתמקד הסיכומים בו.

I. הסוגיות הנדרשות

83. בחלק זה נבקש להראות מדוע האמירה נשוא הפרטום היא נכון (ולכן חלה הגנת 'אמות דברתי' לפי סעיף 14 לחוק) או אפשרית, סבירה ולגיטימית (ולכן חלה הגנת הבעת הדעה לפי סעיף 15(4)). לעומת, בפרק זה נניח את המצע לטיעונו בהמשך לגבי תחולת ההגנות. נבקש אפוא להציג מה הוכיח במשפט לגבי הסוגיות הבאות:

א. מאפייניה של תנואה אם תרצו;

ב. מאפייני תנאות פשיסטיות, כמשמעות מונח זה בשיח האקדמי;

ג. מאפייני הפשיסטית כמשמעות תואר זה בשיח הציבור הפליטי;

84. עמדתנו שתפורט להלן היא כי לתנואה אם תרצו מאפיינים של תנואה פשיסטית, הן במובן שיש למונח בשיח האקדמי והן במובן שיש למונח בשיח הציבור הפליטי.

II. תנואה אם תרצו היא תנואה פשיסטית, בהתאם למשמעות המונח בשיח האקדמי

א. הטענה

85. בחלק זה נבסס את טענת ההגנה כי הפרטום נשוא התביעה, "אם תרצו תנואה פשיסטית (או יש)", הינה אמת, כלומר שתנואה "אם תרצו" הינה תנואה פשיסטית במובן שהוא בעל המאפיינים שנקבעו במחקר האקדמי כמאפיינים של תנאות פשיסטיות.

86. כפי שאמרנו לעיל, השאלה מהם מאפיינים של תנאות פשיסטיות כמשמעות מונח זה בפילוסופיה הפליטית, היא נושא למחלוקת. הגנת הנטבעים נסמכת על חוות- דעתו של העד

המומחה פרופ' זאב שטרנהל. פרופ' שטרנהל מספק בחוחות-דעתו הכתובה ובעודתו בבית המשפט, תובנות בשני נושאים:

א. בשאלת מהם המאפיינים של תנעות ואיידיאולוגיות פשיסטיות, כפי שאלה נקבעו במחקר האקדמי;

ב. בשאלת האם תנועת "אם תרצו" עונה על מאפיינים אלה.

87. חלק זה, לפיכך, ייטען באופן הבא: ראשית, נבקש להציג את טענותינו ביחס לשאלת האם לשני העדים שהופיעו בבית המשפט מטעם הצדדים כמומחים לשאלת מאפייני הפשיזם אכן יש המומחיות הנטענת; שנייה, נעה על השאלה הרואה לעיל ונעמוד על מאפייני תנעות פשיסטיות כפי שאלה נקבעו במחקר האקדמי; שלישית נציג את העובדות שהוכחו בתיק בכל הנוגע לאיידיאולוגיה ולפעילות של תנועת "אם תרצו" והמשלים על קיומם או היעדרם של המאפיינים של תנועה פשיסטית בתבעת; לבסוף נעמוד על התואם שבין מאפייני תנועת "אם תרצו" ומאפייני תנועות פשיסטיות.

ג. מי הוא מומחה ומילא?

88. בתיק זה העידו שני עדים שטענו למומחיות בשאלת מאפייני הפשיזם: פרופסור זאב שטרנהל מטעם ההגנה ופרופ' אברהם דיסקין שהובא כ"עד הזמה" מטעם התובעת.

89. הנتابעים יטענו כי:

א. פרופ' דיסקין לא ביסס מומחיות כלשהיא בפילוסופיה פוליטית בכלל ובמאפייני הפשיזם בפרט;

ב. בחקירתו הנגדית קרסה עדותו של פרופ' דיסקין וחוכת פוזיטיבית שאיננו מומחה למאפייני הפשיזם;

ג. חוכח כי פרופ' שטרנהל הינו מומחה בעל שם עולמי למאפייני הפשיזם, לתנעות פשיסטיות, למשטרים פשיסטיים ולאידיאולוגיה פשיסטית, וחקירתו הנגדית לא רק שלא פגמה בקביעה זו אלא אף חיזקה אותה;

(1) פרופ' דיסקין:

90. העד הגיד בחוחות-דעתו את מומחיותו במילים אלו: "עיקר התמחותי בפוליטיקה של מדינות ישראל ובפוליטיקה השוואתית" (ת/4, עי 1). כמובן, העד עצמו הגידר את מומחיותו ככזו שאינה כוללת פילוסופיה פוליטית, התהום הרלכנטי לעניינו והחולש על חקר איידיאולוגיות, תנעות ומשטרים. פוליטיקה השוואתית היא אמונה שדה של מדע המדינה, אך מדובר בשדה הנוגע לפוליטיקה אמפירית, קרי, בחיי המעשה, ואין לו כל קשר לחקר איידיאולוגיות ותנעות איידיאולוגיות.

91. רשימת הפרסומים של פרופ' דיסקין שצורפה לחוחות-דעתו, מראה כי כל פרסומיו עוסקים בהליך הבהירות בדמוקרטיה (הרוב הגדול של פרסומיו) ובפוליטיקה הישראלית (מייעוט הפרסומים). להלן רשימה של מחקרים ופרסומיו המרכזיים:

א. דוקטורט על המערכת הרב-מפלגתית בישראל (1976);

- ב. בחירות ובחורים בישראל (1991, 1988);
 ג. בחירות ישרות לראשות הממשלה (1991);
 ד. בחירות מוניציפליות בירושלים (1999);
 ה. הצעת חוקה של המכון לאסטרטגיה ציונית ומודלים אלטרנטיביים לחוקה (2006, 2007);
 ו. נשאים (2008);
 ז. עריכה של ספרים בעקבות מערכות בחירות בישראל (1996, 1984, 2003);
29. כפי שניתן לראות אין בפרסומים אלה, אף לא השקה לפילוסופיה פוליטית, לא כל שכן לחקר תנועות ואיידאולוגיות.
30. ניסיון להחלץ מפרופ' דיסקין, בחקירה הנגדית, מה הוא תחום מומחיותו הסתכם בהגדורה: "פליטיקה השוואתית" (פרוטי' 17.1.13 ע' 30, שי 30).
31. לגופו של התהום הרלבנטי לתיק זה – מאפייני הפשיזם – פרופ' דיסקין נכשל להראות בקיאות בשאלות בסיסיות:
- א. העד לא ידע לומר מה הוא הויכוח האקדמי שניטש ביום בשאלת הגדרת הפשיזם (שם, ע' 31 שי 26);
 ב. העד לא ידע לומר מי הם החוקרים המרכזיים של הפשיזם ביום (שם, ע' 32, שי 8-2) והתרחק ע"י האמרה: "אני לא מוכן לעמוד לבחינה בנושא זה". די בסירוב זה כדי לשלול את מומחיותו מהבחן המשפטית;
- ג. העד אישר שלא קרא את הספרים המרכזיים והחשובים במחקר הפשיזם ביוםינו שהוצעו לו ע"י ב"כ המתעניים (שם, שם, ע' 14-11);
 ד. העד נכשל בהסביר מהו הויכוח בין פרופ' שטרנהל וההיסטוריה האמריקאית הנדעת וברט פקסטונג, ויוכיח המuszיק את הקהילה האקדמית הנוגעת בדבר (שם, שם, שי 15 (22))
 ה. העד הפנה כל העת למקור אחד עליו הסתמך והוא האנציקלופדיה למחשבת פוליטית של Blackwell ולעדך "פשיזם" שבו (שם, ע' 31, שי 29-27; שם, ע' 32, שי 3; שם, ע' 32, שי 23). המדבר, כדרךן של אנציקלופדיות מסווג זה, בספר עיון פופולארי ולא במקור אקדמי. נפנה בעניין זה לדביוו של פרופ' שטרנהל אשר אמר על מקור זה: "זהו [דיסקין] הטתק במאמר בגודל של מאמר עיתונאי באנציקלופדיה... אתה יודע מה, האמת היא שזה די מביש... זה די מביש שמעטנים מתוך אנציקלופדיה בדומה זו זאת של הדינן" (פרוטי' 10.4.13, ע' 82, שי 18);
 ו. העד לא ידע להצביע על הערת שולטיםichert את ספר כלשהו העוסק בפשיזם, אשר מפנה לכתביו של (פרוטי' 17.1.13, ע' 33, שי 17-13);
 ז. העד לא ידע להצביע על מקור או מאמר עדכני כלשהו שעליו הוא מסתמך. כל הפניותיו היו לספרים ומאמרים משנות ה-60 עד תחילת שנות ה-80.

95. העותרים מכבדים את פרופ' דיסקין ולא כופרים בכך שהוא מומחה בתחוםם שבhem עשה את ימיו באקדמיה, שהם בחרות, ופוליטיקה בחיי המשעה (פוליטיקה אמפירית, ישראלית והשוואתית). אלא, שפרופ' דיסקין אינו מומחה בתחום הRELATIONAL לעניינו והוא מקטע של ענף הפילוסופיה הפוליטית הנוגע לפשיטות. בעניין זה ניסיונו להציג עצמו כמומחה היו לא רציניים ולא ראויים. במילוטיו של פרופ' שטרנהל:

”DISKIN בתחום זהה, זה כמו אתה יודעת מה זה דומה, לבקש את חווות-דעתי, זה כמו
לבקש חוות- דעת של אורחות מומחה לכך היא שמדוبرا בבהיה קרדינולוגית”

(פרופ' 10.4.13, ע' 80, שי-7 (5))

96. העותרים יבקשו לפיכך מבית המשפט הנכבד, בהתאם להצהרותם במהלך חקירתו הנגדית (שם, ע' 33, שי-20-19) לקבוע כי פרופ' דיסקין אינו מומחה בתחום הRELATIONAL לריבעת המחלוקת בתיק זה – מהם מאפייני הפשיטות ומהם המאפיינים של תנויות פשיטיות, כפועל יוצא, השאלה האם ”אם תרצו” היא תנועה בעלת מאפיינים פשיטתיים.

97. בטרם נסימן את העיסוק בחווות-דעתו של פרופ' דיסקין, נבקש לומר גם זאת: אף לגופו של עניין, עדותנו הייתה לא קוהרנטית, והוא שינה את רשימת המאפיינים הדורשים לדעתו חדשות לבקרים וקשה מאוד לחלו ממנה את רשימת מאפייני הפשיטות לדידו.

98. בחווות-דעתו קבוע שמאפייני הפשיטות הם: (1) מאבק עיקש נגד הדמוקרטיה; (2) שימוש רצחני בטrror; (3) ויזקה לנאציות (חוות-דעתו ת/4, פסקאות 11-10).

99. לעומת זאת בחקירה בית המשפט, ציין דרישות נוספות: תמייהה במערכות חד מפלגתיות, קידום רעיון של שליט יחיד, ”לא אנטי דמוקרטיה אלא דיקטטוריה”, ”עלונות של הלאום” ו-”שימוש באמצעות אלימים, כולל טרוריסטים לצורך הנחתת האידאולוגיה” (פרופ' 17.1.13, ע' 33, שי-26-30). כشنשאלה הם בכך הוכיחו מיצה את רשימת המאפיינים השיב: ”ישנם עוד רבים, אלה העיקריים” (שם, ע' 34, שי-2).

100. לאחר מכן שינה את עדותו וקבע שדי בשולחה מאפיינים: ”אנטי דמוקרטיות, עלונות הישות הלואומית או הרעיון הלאומי מעיל לכל אידאל אחר, וכוכנות להשתמש בטrror רצחני, לאו דוקא שימוש בפועל” (שם, שם, שי-8-6).

101. כשןשאלה, לאור דבריו אלה האם זה אומר שאין תנאי בלבד לעדיו אין לתמייה במפלגה אחת כשיתוט מושל ובלתי יחיד או טרור רצחני בפועל, שינה שוב את עדותו ואמר: ”לא זה מה שאמורתי” (שם, שם, שי-12).

102. וכך עמדתו מתחפה ו משתנה בהתאם לשאלות שנשאל וניכר על פרופ' דיסקין כי הוא פשוט לא מכיר את הסוגיות ומתמודד עימן בראשונה על הדוכן. ראו את כל חקירתו בשאלת מאפייני הפשיטות בעמ' 33-36.

103. לאור האמור יתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי חוות- דעתו של פרופ' דיסקין, שהיא ככל חוות- דעת – עדות סבירה – איןנה קבילה באשר היא אינה נהנית מהחರיג. בכלל הפסיק עדות שמיעה כאשר מדובר בעדות מומחה על עניין שמצוית בתחום מומחיותו.

(2) פרופ' שטרנהל:

104. הרקورد המකצועי-מדעי של פרופ' שטרנהל הופך את הטיעון למען הכרה בו כמומחה למאפייני הפשיות למשימה קלה ביותר. פרופ' שטרנהל הוא מחברם של ספרים ורכים ומרכזיים שעסקו במקורות ומאפייני הפשיות, ביןיהם הספר **יסודות הפשיות** (תל-אביב, עס-עובד, 1992) וכן הספר על הפשיות החרפתית לא ימין ולא שמאל (תל-אביב, עס עובד, 1988), (רשותם ספריו בנספח ב' לחוות-דעתנו, נ/13[II]). ספרים אלו תורגם לעשרות שפות, ויכויו את מתחרים בפרסום והכרה כמומחה עולמי ובעל שם לפשיות.
105. פרופ' שטרנהל הוא חבר האקדמיה הישראלית למדעים (הראשון שהגיע ממדיינ החברה), זוכה פרס ישראל במדעי המדינה (2008), זוכה פרס מפעל חיים של העמותה למדעי המדינה בישראל (2008), זוכה אות אביר מסדר האומנויות והספרות (הניתן ע"י ממשלה צרפת) (1991).
106. בימוקיהם להענקת פרס ישראל לפרופ' שטרנהל קבעו חברי ועדת הפרס (ההדגשה שלנו):
"פרופ' זאב שטרנהל מהאוניברסיטה העברית בירושלים הוא אחד החוקרים המובילים בתחום המחשבה המדינית בארץ ובעולם. מחקרו החדשני במדעי המדינה, שתורגם לשפות דוברות, הביאו, בין השאר, לשינוי משמעותי בkahilia המדעית בתפישת תנועות אידיאולוגיות בכלל ותנועות רדיקליות בפרט. פרופ' שטרנהל הוא גם אינטלקטואל הנוכח בשית הציבורי בארץ ובעולם, ודבריו, גם על נימטים הביקורתית לעתנים, נאים מתחן מחיבות عمוקה למדינה ולהברה הישראלית. פרופ' שטרנהל העמיד תלמידים רבים ומגדדו הבינלאומי מוסיף כבוד לkahilia האקדמית בישראל. על כל אלה מעאה ועדת השופטים את פרופ' זאב שטרנהל ראוי לפרס ישראל במחקר מדע המדינה לשנת התשס"ח – 2008"
107. לא פלא, אם כן, שאין ספר העוסק בפשיות שאינו מזכיר את מחקרו ואת כתבו של פרופ' שטרנהל.
108. אף התובעת ובא-כוחה, שנוגנים בפרופ' שטרנהל בסיכוןיהם בנסיבות שאינה מוסיפה להם כבוד ("היעיותם, הסילופים והחטויות של הпроפּסּוֹר המכובּד", "מלאת השיבוש וההונאה של פרופ' שטרנהל", פסקאות 308, 312 בהחאה לסייעי התובעת), אף הם אינם כופרים במומחותו: "**אין מחלוקת כי פרופ' שטרנהל הוא מומחה לנושא הפשיות ההיסטוריי**" (עמ' 46, פסקה 318 לסייעי התובעת).
- 109. בנסיבות אלו, בית המשפט הנכבד מתבקש לקבע כי פרופ' שטרנהל הוא, מומחה למאפייני הפשיות ולקבל את חוות-דעתו.**
110. לפני שניםים חלק זה נבדק לתבועה את עבונו של פרופ' שטרנהל שכטב חוות-דעת בהtanדבות והיעד בבית המשפט כמעשה אזרחי של סיוע לעשיית הצדקה, זוכה לקיטנות של גידופים ויחס בוטה וمزול מצד התובעת ובא-כוחה. רק כדוגמא ועל קצת המזל, ראו את דברי התובעת ובא-כוחה הבאים:
- א. "[שטרנהל] ב'חוות הדעת' שהגish כתועמלן פוליטי/אידיאולוגי... תפיסת עולמו הקיצונית-הידועה" (פסקה 25 למצהיר המשלים של רון שובל ת/3);

- ב. [שטרנהל] "כיזב", "כזב מכוון", "סילוף וניסיון הונאה" (שם, פסקאות 31, 33, 40, בהתאמה);
- ג. "[שטרנהל הוא] חסר מהימנות נדר יושחה" (סיכון התובעת, כתורת פרק 2.4.ה.);
- ד. "[שטרנהל] הביע תמייה במשיח הטורו הרצחני של הפליטים ויעץ להם למקד את הטורו כדי שייהיו אפקטיביים יותר" (פסקה 335 לסיכון התובעת);
- ה. "[חוות דעתו היה] מפרקתו כזבת" (שם, פסקה 338) ;
111. בדרך בkowski, בשפה בוטה, נעדרת בושא וחסרת מעוררים, **משמעות התובעת בסיכוןיה** בכך פרופ' שטרנהל, עד כדי **ייחוס לטעמה**, לא פהות! (פסקה 335 לסיכון התובעת). אגב, עניין זה שהזoor בהליך זה, בוגע למשפט אחד שכטב פרופ' שטרנהל באחד מאמריו הרבים, והסביר בעדותו (פרוטי 10.4.2013, עמ' 117) והיה נושא לשתי הבהיר שפורסם בעיתון "הארץ" (בהתאם הסביר שהוא מתנגד לנחרצות לכל פגיעה באזרחים), היה גם נושא לעתירה לבג"ץ נגד מותן פרס ישראל שנדרחה על הסך (בג"ץ 2454/08 **פורום משפטלי למען ארץ ישראל ואח' נ שרת החינוך ואח'**, תקדים-עלין 2008 (2) 843).
112. לא זו אף זו: במליך שמעיד על התובעת ומוכיא את שהנתבעים טוענים לגביה ולגביו שיטותיה, לא בחליה התובעת ליחס לפרופ' שטרנהל בסיכוןיה ראייה עולם **פוליטית מסויימת** (אנטי ציונית, אלא מה, ההגדרה המוחסת לכל מי שנטפס ע"י התובעת כיריב פוליטי), כנראה מותוק אמונה שהדבר יביא להסתיגות של בית המשפט ממנו (ראו פסקה 343 לסיכון התובעת).
113. אכן, התובעת עוסקה בכך מכשפות בלתי פוטוק ובהתהנה נגד כל מי שאינו חשוב כמו, ותויגו כבוגד וסכנה לאומה. התובעת אינה בוחלת לעשות זאת גם כלפי אדם מבוגר, פרופסור בעל שם בינלאומי, זוכה פרס ישראל אשר ترام למדינת ישראל והביא לה כבוד לאורך שישה שנים.
114. אלו סברים כי תהא אשר תהא תוצאה תיק זה, מן הרואין שבית המשפט הנכבד ייתן דעתו לאופן שבו נהגה התובעת ובא-כוחה بعد נשוא פנים זה, באדם בעל **זכויות רבות שהסביר להיעיד וזכתה ליחס משפטי ולכינוי גנאי**. אל לא לבית המשפט לעבור בשתייה על התנהגות כזו של בעל דין.

ג. מאפייני הפשיות בשיח האקדמי

115. במשפט התרבר כי בשיח האקדמי יש מרערת של הגדרות לפשיות וכפועל יוצאת קיים ויכול על המאפיינים הנדרשים לקביעה שתופעה מסוימת היא פשיסטית (ראו חוות' שטרנהל ת/3(II), ע' 4 פסקה ראשונה).
116. לצורך התקיק דנו, די שקיימות הגדרה מקובלת לפשיות שתנועת "אם תרצו" עונה עליה, כדי לקבוע שעומדת לנتابעים הגנת "אמת הפרסום" ו/או כדי לבסס את סבירות הדעה שהובעה (במסגרת הגנת הבעת דעתה).
117. כדי לעמוד על המאפיינים של הפשיות יש להיות ער לאבחנה הבאה שערף פרופ' שטרנהל בחווות דעתו ובעודתו:

יש להבחין בין מאפייני הפשיזם כזוה בא ידי ביוטי כתנוועה, כאידיאולוגיה וממשטר: "הפשיזם הוא תופעה דינמית, המפתחת במשך שנים והוא אכן מציג את כל זמן נתון את כל מלכיבין" (ת/13(II) ע' 4 פסקה שנייה, וראו את התייחסותו למאפיינים שהזוכרו בשלבים שונים בחווות-דעתו ובעדותו של פרופ' דיסקין, הכוולות שלטונו של מפלגה אחת, מנהיג יחיד וכיוצא כל הפשיזם ה"בשל" או "פשיזם בשלטון" פרוטי 10.4.13, ע' 75).

בתיק זה נושא הפרסום היא תנוועה (וגם בנוסח הפרסום מודגשת שמדובר ב"תנוועה" – אם תרצו תנוועה פשיסטית וגו') ועל כן השאלה היא האם "אם תרצו" מאפיינים של תנוועה פשיסטית (וזאת, במובן, ממשטר או שלטון פשיסטי)..

פרופ' שטרנהל עמד על שני המאפיינים של הפשיזם כפי שאלה מוקברים במחקר כיום: .118.

א. לאומיות ודילטיאת אשר מתבטאת לרוב בתפיסה ארגאנית של הלאים, ככלומר תפיסה שהאומה היא גוף ארגוני בו כל יחיד הוא איבר אחד וחלק מהשלם (חווייד נ/3(III), ע' 5, פרוטי 10.4.13, ע' 82, שי' 2-3). הגישה זוו יוצרת התמקדות בלאים / מדינת הלאים כישות שהיא הערך הנשגב ופיזות במעטדו של היחיד עד כדי ראייתו כמעט ורק בפריזמה של היוטו חלק מהכלל.

ב. שלילת הליברליים אשר מתבטאת בתפיסה שתכניינו האינטלקטואליים של הליברליים המערבי מסכנים את האומה, ו/או בהתקומות נגד "התפישה לפיה החברה קיימת למען מימוש זכויות הטבעי או בלשונו, זכויות האדם של היחיד" (ג/13(II), ע' 5 למטה). כפועל יוצא נוכנות להקריב חירות יסוד ואף יחס אנטוגניטיבי לערכים דמוקרטיים-ליברליים מוחותיים (חווייד נ/13(II) ע' 5 וכן פרוטי 10.4.13 ע' 90). לפיכך, מאפיין זה יכול לבוא לידי ביוטי ב"אני דמוקרטי" מבונן המהותי, ככלומר השתקה ופגיעה בחופש הביטוי וחירות יסוד אחרות, "צד מושבות" נגד גורמים שנתפסים מסוימים לאומה (פרוטי 10.4.13 ע' 73 שי' 19-21, וכן "יחסול ביקורת והגדרתה כעווינית מעצם מהותה" (שם, עמי 6 למטה);

119. שני קרייטריונים (מאפיינים) אלה הם גם הקритריונים שנכללים בהגדרות של חוקרים אחרים של הפשיזם (ראו למשל: קווין פסמור, פשיזם: מבוא (תרגום: עמית יריב, רסלינג, 2006, ע' 40; רוברט פקסטון, האנטומיה של הפשיזם (תרגום: דן תמיר, ספרי עליות הג, תל-אביב 2009), 333. כתבים אלה, נזכיר, אינם מוכרים כלל לפרופ' דיסקין.

120. מאפיינים אחרים שהזוכרו ע"י פרופסור דיסקין – תמייה ברעיון של שלטון יחיד, מפלגה אחת וכל צורה של טוטאליטריות – נדחו ע"י פרופ' שטרנהל שכן הם מאפיינים המתיחסים ל- "משטר הבשל" של הפשיזם, אם בכלל, ובשים אופן לא לתנועות פשיסטיות, בודאי לא כללה שמצוות בתחילת דרכן (פרוטי 10.4.13, ע' 80, שי' 14-16).

121. זה המקום בעיר כי ב"כ התובעת שאל את פרופ' שטרנהל האם הוא מסכים להגדירה של פשיזם הכוולת שלטונו מפלגה אחת, מנהיג יחיד המשקף את רצון העם והמדינה ועוד כהנה וכחנה ופרופ' שטרנהל השיב "זה במרקחה הטוב בינו זה פשיזם בשלטון... בשניהם הנראות ביזה. במרקחה הנראע זו ספירת מלאי ולא יותר מזוה" (פרוטי 10.4.13 ע' 75, שי' 15-9). בשלב זה אמר ב"כ התובעת לפרופ' שטרנהל כי הגדרה זו היא ההגדרה שהציג עד ההגנה המומתת רובייך ווונטל. ב"כ התובעים הח"מ והנגד לשאלת בטענה שמובוצעת במסגרת הטעייה של פרופ' שטרנהל באשר

רוזנטל לא טען בדבר זהה בחוות-דעתו. אנו מבקשים בהזמנות זו להבהיר: ב"כ התובעת ציטוט מתוך החלק בחוות-דעתו של רוזנטל העוסק ב"משמעותו המקורית של המונח 'פישיסטי'" (בשיה הציבורי).

122. כפי שיווסף בפирוט בפרק הבא, עמדתו של רוזנטל, היא שימושות נושא זה פגעה ועבירה מן העולם וכי בשיח הציבורי-פוליטי ומסקנתו בחוות-דעתו היא שפירוש המונח "פישיסטי" בשיח הישראלי מתייחס לתנועות או מחלכים אשר יש בהט (1) העדפה גורפת של ערכי המדינה או האחדות הלאומית על פני ערכי דמוקרטיה במובנה המהותי; ו(2) הדעה של יסודות ליברליים או בעלי עמדת שמאלית מן השיח הלגייטימי באמצעים שונים (ראו חוות-דעתו נ/12, ע' 12). אכן, ב"כ התובעת הטעה את פרופ' שטרנהל.

123. מכל מקום, אם נחזור לשני המופיעים שהתוווה פרופ' שטרנהל לתנועות פישיסטיות (לאומיות רדיקליות ושלילת הליברליזם), רואו עוד לציין כי שטרנהל הסביר שמדובר בקריטיריוונים מצטברים ולא די באחד מהם. לפיכך הוא ניסיונות להציג את ראייתו כמייחסת פישיסטיות לתנועות לאומיות באשר הן (ובבחן הציונות) אף אם יש בהן מימד של לאומיות רדיקלית וגישה ארגונית המיחסת ללאום קיום מטפייזי – ראו בעניין זה פרוט' 10.4.13, ע' 89-90 "ההעבה הזה קיים זה לא הופך את התנועה הזאת לפישיסטית, לדועה עד כמה דברים. התנועה הציונית לא נילה ציד מכשפות אחורי דעתה..." (שם, שם).

124. עוד לעניין זה רואו גם התיחסותו של עד ההגנה תומר פרסיקו אשר עותם עם הטענה שככל תנועה לאומיית שהושפעה מהוגים גרמנים בני המאה ה-19 – כמו הרדר, ומחזיקה בראשיה ארגונית של הלאום או בלאומיות ורדיקליות, כמו חלק (קטן, יש לומר) מזרמי הציונות, הינס פישיסטים. בתשובה הבהיר פרסיקו – כפי שגס הבהיר פרופ' שטרנהל בדבריו שצוטטו לעיל – שאין בכך די:

"אנגד על זה כמה דברים... בתורתיהם של נאדי גורדון ואחרים שהושפעו מהרדיך יש מימדים שונים ודברים חז' מהמייד שהרדר מזין אותם בו אצל גורדון מדובר במיסטיות ובטבע, ואצל טבקין ובן גוריון בסוציאליזם שעלי הרדר לא דיבר. העולם ההגוני שלהם הרדה יותר עשיר מהרדר בלבד. דבר שלישי, אין דומה שהשפעה מהרדיך בשנות ה-30 של המאה העשורים להשפעה בתקופתנו. אנו יודעים שבשנות ה-30 של המאה העשורים גם אבא אחימאיר קרא לעצמו פישיסטן והתגאה בזה אלא מאז קרו כמה דברים: מלחמת העולם השנייה, השואה, הפשיזם לא חיעג קובלות למה שהתרימר לעשות ולהיפך. לכן בזידענו את ההיסטוריה של הפשיסטים העוקבה מדם, להיות מושפע היום ולינוק היום מהמעניות האלו, זה הדבר שונה לחולטין"

(פרוט' 17.2.13, ע' 42, שי 20-12)

125. לסיכום, המופיעים המצטברים של תנועות פישיסטיות הן:

לאומיות ורדיקליות הרואה בלאום ישות ארגונית, המותמקדת בכלל ולא ביחיד (שמהו מהבחינה איבר של הכלל);
שלילת הליברליזם המערבי כמסכן את האומה, כמנון את החברה, העדפת טובת הלאום (וכפי שנטפס בעיני חברי התנועה) על פני חירות הפרט ובדרך זו שלילת הדמוקרטיה המהותית (להבדיל מהטכניקת או הפרו-צדורה-לייט) – תיוג ביקורת כבגידה וציד מכשפות אחר המבקרים.

126. בהתאם נבחן כיצד את תוכנותיה של תנועת "אם תרצו" ואת התאמתם לשני המאפיינים של תנועות פשיסטיות.

ד. מאפייני תנועת אם תרצו כפי שהתבררו במשפט

(1) ראיות על האידאולוגיה והפעולות של התובעת

127. הנتابעים הצינו בפני בית המשפט ראיות רבות ומגוונות העוסקות הן באידאולוגיה ובערכים של תנועת "אם תרצו" והן בפעולות שלה. להלן רשימה שלן: בוגר לאידאולוגיה של הנتابעת:

א. נ/6: ספרו של יי"ר התובעת, רונן שובל, "אם תרצו כוכב ישראל", המהווה מעין "מניפסט" של התנועה ומפורט את עקרונותיה (הדבר אף נאמר במפורש בספר בחלק האנגלית של הספר, עמ' II – This book lays out the principles of the Im Tirzu 17.1.13 ע' 13 ש' 25-23).

ב. נספח 3 לתצהיר ילין נ/13(א): מבחרamarim של ראש התובעת;

ג. נספחים 10-9 לתצהיר ילין נ/13(א): שניamarim של יי"ר התובעת;

ד. נ/2-4:amarim דעה של יי"ר התובעת שפורסם בעיתונות;

ה. הפנו לאתר האינטרנט של התובעת ובוקר לתגית "אודות" העוסקת בעקרונותיה של התנועה.

בוגר לפעילותה של הנتابעת:

א. פירוט חמישה קמפניינים של תנועת אם תרצו והמפורטים בפסקאות 5(א)-5(ה) לתצהיר ילין נ/13(א), ובכלל זה המודעות שהנתבעה פרסמה נגד הקורן החדשה לישראל ובחן קריكتורה שבה הוצאה ח"כ לשעבר, פרופ' נעמי חזן עם קורן יורקה על מצחה, שצורפו כנספח 1 הן לתצהיר ילין והן לתצהירה של טל ניב (נ/7);

ב. נספח 2 לתצהיר ילין: מכתבה של התובעת לשシアת אוני בן גוריון ובו אולטימיטום לשינוי ההרכבת האנושי בחלוקת לפוליטיקה וממשל אחרת יפלו אנשי התנועה לפגוע במימון האוניברסיטה;

ג. נ/5: קריكتורה שפרסמה והפיצה התובעת ובها מוצג חיל צה"ל כאזוק ע"י ארגוני זכויות אדם תוך שהוא מכח בו ללא רחם;

128. בנוסף, יי"ר התובעת נתקर ארוכות על האידאולוגיה של התנועה ועל פעילותה. בין היתר התגלה:

א. התובעת עוסקת – כמטרה מרכזית של פעילותה – באיתור מה שהוא מכנה "אנטי ציונים משתמשים" (פרוטי 17.1.2013, ע' 24, ש' 18-16);

- ב. התובעת פעולה ציבורית, במספר רב של עניינים, למneau השמעת ביטויים או לפגוע וכי שביטה עמדות אשר לדעתם פוגעים במדינת ישראל או עם ישראל או בצה"ל. רשות המקרים היא ארוכה ואנו נפרטה בהמשך.
- ג. במסגרת הניסיונות להוכיח מה שהتובעת מכנה "אני ציונות סמויה", התובעת שלחה חוקר פרטי למשרד הח"מ עורך ספרד כדי לגלוות פרטיים על פעילותו ופעילותו לקוחותיו (פרוט' 17.1.2013, ע' 24, ש' 27-22);
- ד. עוד במסגרת זו של ניסיונות לגלות הוכחות ל"אני ציונות" התובעת שלחה חוקר פרטי למשרד שולשה או ארבעה ארגוני זכויות אדם כדי לגלוות פרטיים על פעילותם (פרוט' 17.1.2013, ע' 28, ש' 11-9);
129. על רקע כל אלה, החלטנו לבדוק את מאפייניה של תנועת "אם תרצו", בהקשר ובפרטמה של שני המאפיינים שהוצעו לעיל כמאפיינים של תנועות פשיטיות.

(2) המאפיינו הראשון: לאומיות רדיקלית / תפיסה ארגנטית של האומה / היחיד הוא איבר של הכלל

130. קשה אף לתובעת ולווייר שלא, רונן שובל, להכחיש שתנועת "אם תרצו" מבוססת על איזואלוגיה לאומיות רדיקלית ועל **תפיסה ארגנטית של הלאום**. מסקנה זו מבוססת על אינספור התבטאויות ועל כתיבה שלא נשתה בהיסח הדעת אלא כנוסח מפורש של ה"מניפסט" של התנועה.
131. סוגיה זו עלתה לא רק במשפט אלא אף בהקשרים אחרים ולא עימותים, שביהם אנשים שאין להם שום קשר לטסוך שבין התובעת לנובאים גילו דעתם שמקראית ספרו של שובל הם הבינו שתפיסתו ותפיסת תנועתו היא תפיסה ארגנטית של הלאום היהודי. כדוגמא הבאו את העד תומר פרסיקו אשר קרא את ספרו של שובל ושהוח עמו על כך כשהנפגשו במסגרת ראיון לעיתון "מקור ראשון".
132. למקרא ובריו של שובל בספרו נ/ט (שהוא, כאמור, מבסס את עקרונות התנועה - "lays out the principles of the Im Tirzu")¹, קשה להסיק כל מסקנה אחרת (כל ההדgesות שלנו):
- א. "התפיסה הניאו-ציונית שונה מהתודעה השלטת בעולם המערבי כיוון. מקור ההבדל הוא במשמעות הפילוסופי. **התפיסה הניאו-ציונית היא תפיסה ארגנטית. את הכלל ואת הפרט היא תופסת כאחדות מושלמת, שני צדדים של אותו מטבע.**"
- לפי נישה זו הכלל והפרט הם המרכיבים של האומה. אין כאן סתייה אלא דווקא השלמה. **כשם שנגף האדם איןנו סך כל אנרכיו וחלקי אלא אורגניזם שלם אחד – כך גם האומה. האומה הישראלית היא יצור תי ואורבני, מכלול של אחדות אחת, שאינה מבגדת את הפרטם, אלא מתגלת באמצעותם. לכל הפרטים שהם מרכיבת האומה יש מהות פנימית משותפת, בדיויק כמו לאברי של נס' האדם. מהות הפנימית המשותפת חזז היא ישות פנימית, מטאфизית, נשמת האומה ואמ' תרצו 'נכנת ישראל' או 'כלל ישראל'"**

(נ/ט עמ' 52 פסקה נוספת);

ב. הכל ישראלי איננו רק היחס שבין כל היהודים החיים בדורנו. מושג הכלל מתפשט על פני כל הדורות... יתודעה לאומית ישראליות של מכלול שלם שבאה לידי ביטוי חן בחלל – בכל התבאל, והן בזמן – בכל הדורות. כל תופעה פרטית נתפסת כגילוי אחד, שונה וויהודי, של המכלול השלם הזה. כל יחיד בכל דור הוא אדם יהודי, וריאציה מיוחדת של האיכות המתאפיינת שנתקראת הכל ישראלי...
כלל ישראלי, עם ישראל, מהוות סימפוניה אחת נדלה, אורגנית ונפלאה, וכל ישראלי, בכל מקום שהוא, ובכל דור ודור, מהוות בה תנו אחד... היחיד מקבל טעם ומשמעות לחייו דזוקא מתוך זיקתו לכלל... הזדהותו של היחיד עם 'כלל ישראל' ממלאת את חייו בתוכן, בפשר, במשמעות ובטעם. בעצם היא זו שמאפשרת לו חיים'

(נ/ז, ע' 53)

133. הדברים הם ברורים, חד משמעותיים ובלתי ניתנים לפרשנות. "התפיסה הניאו-ציונית היא תפיסה ארגנטית" כתוב שובל בספרו (כאשר "ニアו ציונות" היא השם שנתן לאידיאולוגיה של תנועתו (או אישור לכך בחקרו), פרוט' 17.1.13, ע' 13 שי 30 – ע' 14, שי 1). "היחיד מקבל טעם ומשמעות לחייו דזוקא מתוך זיקתו לכלל". חייו של היחיד, אומר לנו שובל, מבלים משמעות רק מזמן "הזהותו עם הכל ישראלי" אשר – "ממלאת את חייו בתוכן, בפשר במשמעות ובטעם".

134. זהו מקרה קלאסי, טקסטובוק, של תפיסה ארגנטית של האלומות. תפיסה הרואה ביחיד חלק מהכלל ולא את הכלל כתצריך של היחידים. הכלל הוא המעניין משמעות ליחיד ולפיכך הכלל הוא הערך העליון, שאת טובתו יש להעמיד לנגדינו, שהרי בלבד הכלל לחוי היחיד אין "תוכנו, פשר, משמעות וטעם".

135. לאור הדברים הבירורים האלה, ניסיונו של שובל בתקייתה ובתצהיריו להתרחק ממהמשמעות המתבקשת של דבריו היו מביבים, פתטיים ובעיקר מאכזבים. מאכזבים ממש שסבירו שובל הוא איש עקרונות אשר עומד על ערכיו גם כאשר הדבר אولي איינו מסיע לו בחילচות מותביעה שהוא יוזם. מכל מקום, נפנה בהמשך לחקרתו ונראה כי בין ניסיונו לבין חיצני את הדברים המפורשים שכותב ולהציג להם פרשנות המתונגשת עם הפשיטה שלהם, הוא בכלל זאת מאשר את הדברים וחזר עליהם שוב ושוב גם בחקרתו.

136. בטרם נעשה זאת נבקש להפנות לעדותו של עד ההגנה תומר פרסיקו – אשר כמו כל מי שקורא את דבריו של שובל, העיד כי הבן אף הוא כי האידיאולוגיה של תנועת אם תרצו היא אידיאולוגיה של לאומיות ארגנטית. עדותו חשובה יותר ומדובר بعد המתעניין בזרמים שונים בעיות ובהדות, כותב בלוג פופולארי מאוד על יהדות ורוחניות וטרח לשוחח עם שובל על הסוגיה נשוא חלק זה. וכן מעיד פרסיקו:

"קראתי את ספרו של רון שובל והתרשםתי שהעקרונות והערכים ששובל מטיף להם דומים להפליא לערכי הלאמונת של הרומנטיקה הגemanית של המאה ה-19, אשר פיתחה את רעיון האומה כיצור "אונוגאני" חי ונשם, שהפרטים הם חלקיו...
 הייתהתי בספרו של שובל את רעיוןיהם של הוניגס בולטם של הרומנטיקה הגemanית כמו הורד ופיקטה. גישתם לפיה.. מימושו המלא של האינדייבידואל הוא בקיום רצון הכלל, רוח העם – באה לידי ביטוי ברוור בכתיבתו של שובל".

(נ/6, ע' 1, פיסקה 6)

137. פרסיקו, שהעד כי פנה אל ב"כ הנتابים הח"מ מיוםתו ולאחר ששמע על תביעה זו (פרווטי 17.2.13, ע' 38 שי' 29-22), סיפר כי חציג את תובנותו לגבי כתיבתו של שובל בשיחתו עמו שהוקלטה (בגלווי ובידיעת שובל) (נספח אי' לתצהירו של פרסיקו, נ/6(III)). בקטוע הרלבנטי של השיחה היו חילופי הדברים אלה:

פרסיקו: יש הרבה רומנטיקה גומנית בספר שלק, המתו.

שובל: זה שאתה קורא שם את הדוד ופיקטה, זה לא...

פרסיקו: או אה... פיקטה חופשי!

שובל: בסוד... זה לא חדש מזה גודל.

פרסיקו: אז אתה שם לב לזה?

שובל: אני מכיר, מתוך שלי התעסוקתי הרבה בפיקטה ובליניג ובהודר.

פרסיקו: אז לך לא מוסר יהודי...

שובל: אני לא מסכים איתך..."

(נספח אי' נ/6(I), 44: 23: 1: להקלטה)

על כן העיד פרסיקו את הדברים האלה:

"אני חייב לומר שנדמה לי מהעודה ששובל מאשר שדריינונטי בספריו "אם תרצו" נובעים במידה מהדעות של פילוסופים אשר הגותם הייתה בסיס למשמעות האידיאופי"

(תצהירו של פרסיקו נ/6(I), פיסקה 12).

138. בחקרתו, הטיח בו ב"כ התובעת כי לא הבין את שובל, וכי שובל הכחיש שיש רומנטיקה גרמנית בספריו. פרסיקו דחה תיזה זו מכל וכל:

"מה שקרה בשיחה זה להיפך. לא רק שלא שמעו שום לחץ אלא שהתפלאי עד כמה בקלות הוא מיד קופץ לדומנטיקה הנגרמת לשאני מזכיר אותה, ולא רק זה אלא שבุด שאני מזכיר את הדוד ופיקטה, שובל מוסיף את סורול ושלינג. לא האמנתי שהוא אומר את זה. لكרא זזה מוסר יהודי? למה אני שואל אותו יקרוא זזה מוסר יהודי? לא בכלל שזה מתוך שלו אלא בכלל שבספר שלו הוא כותב שזה מוסר יהודי, והנה מה מתברר? המוסר היהודי הזה שואב מהמעינות של חריין."

(פרווטי 17.2.13, ע' 41, שי' 16-11)

140. לכן, ניסיונו של שובל בחקרתו להתרחק מהדברים שכותב היו לא פחות ממביכים והם שוכזו שוב ושוב באישור לדברים שנכתבו בספרו (ראו פרוטי 17.1.13 ע' 14 שי' 7 – ע' 15 שי' 18). בacr לו הוא סותר את הדברים המפורשים שכותב בספרו ושב ומארח אותם חילופין:

ן. מחד הוא טוען כי הוא "לא מאמין בישיות מטפיזית" (ע' 14 שי' 24) ומנגד הוא מאשר שעמדוים 51-54 מבטאים את עמדתו ביחס לתפיסת הלאום של עם ישראל (ע' 14, שי' 18-19), והרי בעמודים אלה הוא כותב על "ישות מטפיזית": "המזהות הפנימית המשותפת ההו היא ישות פנימית, מטאфизית, נשמת האומה ואם תרצו' הכנסת ישראל או כל ישראלין"

ii. מחד הוא מכחיש שהוא הוכחן לומר שם ישראל היא ישות מטפיזית ומайдך אומר: "השתמשתי במנוח שחוֹא מטפיזי במנוח שחוֹא מעַל הפיזי וכדי להסביר מהי נסחת ישראלי" (ע' 14, ש' 29-28);

iii. מחד הוא אומר שהמציאות שהובאו לעיל הם בגדיר 'ר'ק' "מטאפורה" אולם כשהוא מתבונש להסביר מה מהדברים הוא מטאפורה מתרבר כיוון שהוא מוכיח שהבנה שערך בין עס ישראל ל"סימפונייה נדולה". אין מחלוקת שזו מטאפורה אולם הדבר אכן סותר את התובנה שבכתיבתו הוא נקט בגישה אורגנית לאוֹם;

iv. כמשמעות לשובל האמרה הברורה והפשוטה מספרו: "**התפיסה הניאו ציונית היא תפיסה ארגנטינית**", ומצוע לו שהכוונה היא שהלאום הוא יוצר חי, הוא אומר: "**מה שניי התבוננתי זה בדיקוק מה שניי כתבתי**" (ע' 15, ש' 9).

אם כן, גישתה האידיאולוגית של התובעת, כפי שכאו לידי ביטוי בז' היתה בספרו של שובל המהווה "מניפסט" של התנועה, היא גישה לאומית רדיקלית, כוללת תפיסה ארגנטינית של הלאום – באופן מובהק. למעשה, מדובר במרקם גנרי של לאומיות הדילקט בתרבות הרואה בלאום ישות ארגנטינית ואת היחידים כאיברים המרכיבים אותה.

(3) המאפיין השני: שלילת המערב והליברלים המערבי / אנטי-דמוקרטיות מהותית / הקרבת חירות
יסוד לטובת מה ש衲פס בטובת האומה

(3.1) מתודולוגיית הבירור

142. בסיכון דחתה התובעת, כפי שניסה לעשותו יויר התובעת בתצהיריו ובחקירהו, את ההאשמה כי התנועה מתנגדת לliberalism, לחירותו הפרט או שהיא אנטי-דמוקרטית. ואין פלא בכך, שהרי שכפי שהזইר פרופ' שטרנהל בחוות- דעתו ובעדותו – אם תרצו פועלת "בחברה שבה שלילת ערכי היסוד של הליברלים נחשבת לחטא" (נ/13([1], ע' 5, פסקה שנייה).

143. שטרנהל הזইר מיפוי הסקט מסקנות בעניין זה תוך התבונת בלבד על אמירות ישירות של ראשיה התנועה בשאלת האם הם بعد דמוקרטיה וחירות יסוד: "חיסול הדמוקרטיה כשיתמת מஸל מתחבאת בתקופות שונות בנסיבות שונות. בית המשפט יודע ומבין שאנו נמצאים היום שישים וכמה שנים, 20 שנה אחורי מלחמת העולם השנייה. אנשים כותבים היום אחרות ממה שהם כתבו אז. אנחנו נמצאים 100 שנה אחורי שהדברים האלה התחילו להיכתב. היום אי-אפשר להתייחס לחיסול הדמוקרטיה כפושטה. היום מחלשים את הדמוקרטיה למשל ע"י חיסול חופש הדיבור. על ידי [חיסול של] היכולת ליצור התמורות של עדמות ודעות בזיהה הציורית. על-ידי צייד מבשפות... זה חיסול הדמוקרטיה כפי שהוא מתקבל ביום את ביטויו".

(פרוט' 10.4.13, ע' 73, ש' 14-24).

144. אגב, זהו הסביר לאמרתו של פרופ' שטרנהל בתצהирו שזוכתה אותו בקיונותה של זעם מצד התובעת ש- "הרבבה יותר מאשר בעבר מוטל כאן על הקורא להבין דבר מתחזק דבר ולהפיעל את דמיונו על מנת לזהות התפתחויות אפשריות לעתידי". כפי שמסביר פרופ' שטרנהל:

"**צריך לזכור שאנשים המתקוממים בימיינו ננד ליבת הערכיהם הליברלים וושאפים להසלם, אין אמורים את הדברים באותו גילוי ובאותה עצמה שייכלו להרשوت**

לעכמן לא קשי תנועת פשיסטיות בטרם בוצע ייסוד המعبدת של שנות ה-30 וה-

40. (להלן) הורגה יותר מבעבר מוטל כאן על הקורא להבין דבר מתוק דבר .."

(נ/ז 13(II), ע' 4, פסקה לפני אחרונה).

145. הבדיקה, אם כן, האס התובעת מקיימת את המאפיין השני של תנועות פשיסטיות, מחייבת לבחון לא רק את עמדותיה הרשמיות (וכפי שנראה די בעמדותיה הרשמיות כדי לקיים את המאפיין האמור), אלא גם את פעילותה ועמדותיה החזרות בשאלות של חופש ביטוי, חירות פעולה פוליטית וכדי' חירותו שהן לב ליבה של הדמוקרטיה המהוותית.

(3.2) ממצאי בירור שאלת יחסיה של התנועת לתרבות המערב, חירות הפרט ודמוקרטיה

שלילת תרבותות המערב

146. ובכן, בחינה של סוגיה זו מעליה שתי מסקנות: **הראשינה**, שה坦ועה במוגן, במפוש ולא סייג, שוללת את תרבותות המערב הליברלי ורואה בתרבויות זו סכנה לעם ולאומה, באופן זהה זהה של כל התנועות הפשיסטיות שפלו לאורך מאה השנים האחרונות. **השנייה**, שבצמתים של התנשאות בין מה שה坦ועה רואה כטובת המדינה וחלאום לבין חירות הפרט, היא מעדיפה במוגן ובעקרון-על את צמצומים של חירות הפרט.

147. התנועה שוללת במפוש ולא סייג את תרבותות המערב. היא רואה בה תרבויות מנוגנות ומזהה אותה עם "נihilizm", "חומרניות" ו-"אין-דיבידואליזם אגוניסטי":

"החברה הישראלית של ימיינו משלחת על ידי תודעה מערבית נתולת שורשים. תרבות זו עוסקת בהיבטיה החומרניים והחיצוניים של החיים וברור שהיא אינה מסוגלת להיות מקור ראוי לדילמה ממשמעות. ייתכן שעמי אירופה יכולים לאפשר לעצם התנועות תרבותית אrolegt שנים. היתן שהם יכולים להרשות לעצם לחיות במסגרת חבורה שאינה תורתת למשמעות דרכה ייתור מארש הקיום כשלעצמם, אנחנו איננו יכולים לחיות כאומה בארץ-ישראל ללא ממשמעות..."

(כוכב מישראל נ/ז, ע' 68, פסקה אחרונה)

"היאינדיבידואליזם המערבי מעוז עקרון זה ומיציג השקפה היינצת אגוניזם ומובילה את היחיד לדאג לעצמו אפילו על חשבונו זולתו. במקורה זה היחיד דואת את המיצאות דרך שאלה אחת – שאלת תועלתו האישית."

(שם, ע' 22, סוף פסקה שנייה)

"התנועות המערביות כולן שקויה כיום בחולשה רוחנית ובהתנוונות חמורה והיא מודעתה היטב לחוסר יכולתה לענות על השאלות המהוויות של החיים. אדם מערבי... חי חיים מעכרים וחסרי משמעות מספקת. ערכי המוסף המערביים אינם מוצאים בתוך עצם יכולת להתחדשות משמעותית ולהבאת בשורה מוסרית לאדם המערבי... הייאוש האקזיסטנציאלייסטי, הניכור וחוסר הטעם והתכלית יוצרים תרבות ויקנית. הפשע, האלימות והסמים – כל אלו מהווים סימן מובהק של התנוונות תרבותית שמוכרת בקרב חוגי הדעתות המערבי".

(שם, ע' 124, פסקה ראשונה)

"**הציוויליזציה המערבית שבעה, שמנה, מפונקת ונווצרית-פצייפיסטית-תבוסתנית.**
זהי ציוויליזציה שנייה מוכנה להקריב חיים. שרוואה בפרשה ובהושתת החלוי
השנייה אידיאלית וסקעה במלחמות באשר הן."

(שם, עמ' 136, פסקה שנייה)

148. בהינתן דברים חמורים אלה, לא פלא שובל קורא לנוטש את ערכי המערב:
 "כדי לנעח במלחמותנו נצטרך להבין שמערכת הערכיהם והתרבות המערביתם, כפי
 שהם ביום היום לידי ביתוי, אינה נתנת לנו כלים לשודד. علينا להפנים שrok בפיתוח
 תודעה המבוססת על תרבותינו, זו היונקת את מוסר המלחמה שללה מסורתה הערכאים
 ומושתתת על ערכיה, נמאנא את התשתית התרבותית-רווחנית שתאפשר לנו לא רק להילחם
 ולהתמודד מול האסלאם אלא גם לנצחו".

(שם, עמ' 137)

149. כשובל עומת עם דברים אלה בחקירהו הוא הוסיף להלום בתרבות המערב וקבע כי היא
 מבוססת על... פורנוגרפיה וסמים(!). להלן חילופי הדברים בנושא. שובל נשאל מהם הערכים
 המערביים שהוא כל כך בז להם ותשובתו:
 "[התעסקות] אובייסיבית ברדיפה אחרי ההנאות החומריות של החיים,
 חברות המקדשות יחס מזוהעני לגוף האדם.

ש: תסביר את העניין האחרון.

ת: פורנוגרפיה.

ש: זה חלק מהתרבות המערבית?

ת: [זה] החיפוש הכி נפוץ בגוגל. צרכית סמים..."

(פרווטי, 17.1.2013, ע' 17, ש' 15-7)

150. בחקירהו ניסה שובל להציג את ביקורתו על תרבויות המערב כמוגבלת לעניינים אלה. הוא הבהיר
 שבאמירויות הבורות שופיעו בספריו יש קריאה לנוטש ערכיהם ליברליים וכשעותם שנית עט
 הדברים שנכתבו בספרו אמר שכותב רبات בחוויב על ערכי מערב. כשהתבקש לספק הפניה אחת –
 לא הצליה (שם, ע' 17 ש' 17 – ע' 18 ש' 9).

151. ניסיונו של שובל, לנוכח דבריו הבורים בספריו וכתבוו וכותבי ראש הtoberut האחים
 בעיתונות, להציג את יחסם השלילי לתרבות המערב כמתמקד בתופעות סוציאולוגיות שליליות
 כגון סמים ופורנוגרפיה ולטעו שלא התכוונו לערכיים הליברליים עליהם מבוססת תרבות זו –
 הוא עלבן לאינטלקטואלית הקורה.

152. **דאשית**, בשום מקום לא ביצעו שובל וחבריו את הבדיקה הזו, כמעט במסגרת תיק זה.

153. **שנית**, מדבריהם ברור שהביקורת שלהם מוטחת בעקרונות הבסיס עליהם מושתתות החברות
 המערביות. כשובל כותב שהחברה המערבית "אייה חותרת למשמעות רחבה יותר מאשר הקימים
 כשלעצממי", ואשר הוא קובע ש"עלכי המוסר המערביים אינם מוצאים בכך עצם יכולת
 להתחדשות משמעותית ולהבאתי בשווה מוסרית לאדם המערבי" – למה הוא מתכוון? לסמיסים?
 לפורנוגרפיה? ברור שלא. הוא מתכוון לקידוש ערך האינדיבידואל (מה שהוא מכנה "אנגואיזם

איינדייזואליסטי"). הוא מתכוון לערבי המוסר הבסיסיים של החברה המערבית: חירות, שוויון וכבוד האדם.

.154. ושוב מילת אזהרה: אכן, אין במצבה אמירה מפורשת של התובעת השוללת את רעיון החירות או את חירותו היסוד כמכלול. גם תנועות פשיטיות מן הערך, ובוואדיי היום לאחר ניסיון המאה העשרים, לא מדברות כך. הן "בסק הכל" מכפיפות את חירות האדם למה שנטרף עיניהו כתובת המדינה והלאום באופן שמדובר באותו מכל תוקן ממשי (כפי שנראה מידי בדוגמאות לגבי פעילותה של התובעת). הן מזהירות שמירה אדומה על חירות אללה מנוגנות את החברה ובאופן כללי מציגות עדמה אנטגוניסטית כלפי מימוש חירותו היסוד במצבים מעוררי מחלוקת - גם אם הן לא מבטאות שלילה מפורשת מלאה שלון.

.155. לשיקום תחת-חלק זה הוכח כי תנועת אס-תרצ'ו מחזיקה בעמדת השוללת את ערכיה של תרבות המערב, רואה בלבירטוז המשותת על קידוש היהדות וחיוויתויו סכנה להישרדות ומתכוון להתנוונות.

צד מכשפות, הסתה ודוח לגיטימציה

.156. מהמסכת הריאיתית הרחבה שהונגה על-ידי הנتابים בפני בית המשפט הנכבד, ניתן לשדרט את דמותה של התובעת כפועל יוצא של פעילותה רתבת ההיקף. המדובר בתנועה פוליטית, חזק פרלמנטרית, היוזמת קמפניים שענינים הוקעה של מי שביעיניהם פעילותם הפוליטית פוגעת בחוסנה של המדינה ובוחשן הלאומי.

.157. התנועה סינהה והוקעה בדרך זו ארגוני זכויות אדם ישראליים, אנשי אקדמיה, עיתונאים ופוליטיקים שהמשותף בכלם הוא שהם רואים את טובנה של מדינת ישראל באופן שונה מהופן שבו התובעת ואנשיה רואים אותה.

.158. עד כאן אין לכaura בעיה. המדובר בוויכוח פוליטי לגיטימי. אלא שהتובעת אינה משתתפת בוויכוח הפלוטי באופן מהותי. כלומר: היא אינה מצפה את נימוקיה וטעותיה כדי לשכנע מודיע עדיפה עמדתה - למשל בשאלת כיצד נכוון שמדינת ישראל תתנהל בשדה הקרב, או בשאלות מדיניות – על העמדה האחרת. תחת זאת, היא עוסקת ב לתיאג את בעלי העמדה היריבה לה כ"אנטי ציוניים", "ובוגדים" ובאופן כליל כחותרים נגד קיומה של המדינה, כगיס חמישי.

.159. בספרו תובע שובל את המונח "אנטי ציוניים משתמשים" שם "המוחזקים לציוונים אך מקדים" במודע תפיסה אנטית ציונית" (נ/6 עמ' 14 למעלה), ומיחס את ההגדרה זו לשימה הנכבדה הבאה:

הקרן החדשה לישראל, ארגוני זכויות אדם שונים (יש דין, שוברים שתיקה, בצלם, עדאללה, מושאה, חטיבת מנהיגות יהודית בלבד, השר לשעבר שלמה בן עמי, יייר הסוכנות היהודית לשעבר אברהם ברוג; מפלגת קדימה; ראש הממשלה לשעבר אהוד אולמרט ואהוד ברק, נשיא המדינה שמעון פרס, סגן שר החינוך לשעבר מיכה גולדמן, שר החינוך לשעבר יוסי שריד ווולי תמיר, שר הפנים לשעבר חיים רמון

(נ/6 בעמודים 14-17, וגם 25-26).

.160. בנוסף, שובל, בשם תנועתו, מאישים את בית המשפט העליון כמוסד אנטאי ציוני במשמעות (שם, עמ' 24).

ענין זה היה יכול להיות משעשע אילו ה兜עת עשו שימוש בכוחה הפליטי ובממון שיש לה כדי להשית נגד אוטם הנורמים (הפחות חזקים והיוור פגעים, יש לומר) מבין אלו שהוא סימנה. קמפניים בוטים וסימן אלה מטרת אחת: ליצור דה לגיטימציה למי שנטפס על-ידי כיריך פוליטי ולשבכו את הציבור שמדובר במילוי שמייעים לאובי, בגודים. בכך, מנסה ה兜עת להוציא מהו גדרי הלגיטימיות כל מי שאינו שותף לאידיאולוגיה שלה.

בעמ' 2-4 לתצהירו של הנטבּו רועי ילוּן (ג/13(א)) מפורטים חלק ממסעות ההסתנה של ה兜עת.
להלן נציג בconomics מבחר:

א. הקמפני הנס והמשתלה נגד הקון החדשה לישראל במסגרת הופעה הקריקטורורה המכוערת, בסגנון אנטיישמי, שבנה נראית יי"ר הקון החדשה (דא), ח"כ לשעבר נעמי חזון, שכון יrokeה מזוקרת ממצחה (הקריקטורורה צורפה כנספח 1 לנ/13(א) ולמ/7). בקמפני זה נטע כי ארגוני זכויות האדם שנתמכים על-ידי הקון החדשה אחסמים בمسקנות ועדת גולדסטון שחקרה את התנהלות צה"ל במבצע עופרת יצוקה בעזה.

ב. קמפני נגד ה"התיה האנטי ציונית" באוניברסיטהות במסגרת סומנו אנשי אקדמיה ומחולקות אקדמיות לפי זרות ה"ציונות" שלהם (כאשר ה兜עת היא עצמה הקובעת הבלתי של 'سرיג הציוני' ובאמצעות סקירה של הסלבוסים של הקורסים וסימון כל מקור ציוני או אנטי ציוני...). כפועל יוצא שיגרה מכתב איסום לנשיאות אווי בר אילן הזושת ממנה לשנות את תמהיל הסגל במחלקה לפוליטיקה וממשל (נספח 2 לתצהירו של ילוּן נ/13(א)). אגב, אף עד התביעה פרופ' דיסקין הסתייג מ"מחקרה" זה של ה兜עת (ראו בסוף עדות).

ג. קמפני נגד מימון זה של ארגוני זכויות אדם ישראלים – במסגרת מסע השמזה זה פרטמה ה兜עת "מחקרי" (שהופרך) לפיו ארגונים אלה מקבלים מימון מגורמים עוניים למדינה. שוב, המטרה, הסתמה והה לגיטימציה בעניין הציבור אלה תוך ייחוס להם חתרנות נגד המדינה.

ד. קמפני לחקרת מימון ארגוני זכויות האדם הישראלים – במסגרת זו יזמה הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית שתחקור את מקורות המימון של ארגונים אלה וגם הצעת חוק שתטען מהם לקבל מימון שמקורו בקרן משלטיות של מדינות ידיזיות לישראל.

163. במסגרת קמפניים אלה, ובהתבטאות אנשי ה兜עת הם ייחסו למי שנטפס בעיניהם כיריבים בוגדיות וחתרנות:

א. בנוסח של תפילת "יזכור" שכתבו והפיצו לקרה יום הזיכרון לחללי צה"ל ומערכות ישראל בשנת 2010, נאמר: "יזכור עם ישראל את אלו מותכו, בשר מבשרו, אשר השתתפו בתביעות נגד קצינו וחייליו... את אלו אשר במחכים חבורו לגורועים שבאויבי ישראל כדי לפגוע בקדושים אשר מסרו את נפשם למען העט" (מאמר שלישי בנספח 4 לתצהירו של ילוּן נ/13(א));

cashew שאל בחיקירתו מי הם אלו שה兜עת סבורה שייחבו לגורעים שבאויבי ישראל", הוא השיב: "אתה" (הכוונה לב"כ הנטבאים הח"מ, עוזי ספרד). בשאל מי עוד, השיב: "כל מי שקורא לחילו צה"ל פושעי מלחמה, כל מי שמנסה לכבל את

המדינה אפשרות להן על עצמה. כל מי שמקבל כספים ממשות זורת ופועל בשירותן"
(פרוטי 17.1.13, ע' 25 שי 14-7);

ב. בחקירתו אישר שובל שכינה את הח"מ עו"ד ספרד "ובוגד" בשידור גלובלי (שם, ש' 19-24), אם כי הבהיר שבית המשפט טרם הרשיעו בגבידה (...) והוביל פליה על שאין מעמידים אותו לדין: *"מסכת הפעילות שלך מעלה תמייה מדוע הפרקיות לא פעולת בעניין"*;

ג. שובל, שהיתם בחקירתו וטען שאינו עושה שימוש תדיר בתואר בוגד/ת ומהכח לקובעת של בתים המשפט, נאלץ להודות שהចטרף לקובצת פיסבוק שכורתה "עם אני חישב שענתם קם היה בוגדת" וזאת עוד לפני שענתם קם הורשעה בעבירה כלשהי (שם, ש' 24-25). בבדיקה למלטה מן ה蟲ץ צוין, כי בסופו של יום ענתם קם מעולם לא הושמה ולא הורשעה בגבידה (ראו ע"פ 8445/11 ענתם קם כי מדינת ישראל [פרופס בנו, 31.12.2012], אולם ליוויר התובעת הדבר לא הפריע לנראה להចטרף לקובצת הפיסבוק האמורה;

ד. כוורת הקמפיין שהוזכר לעיל בנוגע למימון ארגוני זכויות אדם ישראליים: "תמכית קרנית ומדינית ערבית בארגונים הפעילים נגד מדינת ישראל וצה"ל", מיחסת לארגוני אלה פעילות חתרנית נגד המדינה וצבאה;

ה. שובל הפגין בעדותו בתיק זה ללא הרף את סגנון וסגנון תנעתו, המיחס לכל מי שمبקר את מדינות מושלט ישראל או אותו(!) כבוד;

ו. את עד ההגנה פרטיקו כינה "איש שמאל אנטי לאומי" (סעיף 20 לתחירו ת/3);

ii. את פרופ' שטרנהל כינה "תועמלן פוליטי" (תחירו ת/3 סעיף 25);

iii. את הח"מ, עו"ד ספרד כינה כאמור "ובוגד" וקבע כי הוא "מתעסק באופן שיטתי בפגיעה בחוסנה של מדינת ישראל" (פרוטי 17.1.13 ע' 24 שי 25);

ו. התובעת פרסמה והפיצה קריקטורה המכילה את ארגוני זכויות האדם "בצלם" ו"יש דין" ואת הקון החדש לישראל כאזיקים על ידי חיל צה"ל בעת שהוא מותקף (נ/5). הקריקטורה מבקשת לשכנע את נמעניה שארגוני אלה מסייעים לאויבים וכורתה אף מיחסת לארגוני פגיעה קשה בחילים: "ידי לסיروس". קשה להתפרק מלזהcir בהקשר זה שעיצובה של הקריקטורה, זו המערבת גבריות ומיניות עם גאווה לאומי, ומיחסת ל"רעים" פגיעה מינית, היא מאפיין מובהק של אסתטיקה פשיסטית – ראו לעניין זה את מאמרו המאלף של ההוגה, הפילוסוף והסופר האיטלקי הנודע, אומברטו אקו על סמןנים תרבותיים פשיסטיים, וכל מספר 12 בו העוסק בחיבור בין גאווה לאומי, גבורה ומין –

Umberto Eco, "Eternal Fascism: Fourteen Ways of Looking at a Blackshirt", New York Review of Books, 22 June 1995, pp.12-15

.164. קשה שלא להבחין כאן בשיטה. התובעת לא משתתפת באופן מהותי בויקוח האידיאולוגי הניטש ב"אגורה" של מדינת ישראל. היא עוסקה בהוצאה אל מחוץ לאגורה את אלה שהיא מתנגדת

לעמדותיהם. כך הקרן החדשה, כך ארגוני זכויות אדם ישראלים, וכך אקדמאים שונים, וכך אפילו החר"מ, ע"ד ספרד.

165 בעניינו של האחרון קשה שלא לטעט את העובדה המרעהשה שנחשפה בחיקירתו של שובל ואשר הותירה אף את הנتابעים שסבירו עוד הרבה קודם לפטיחת תובענה זו כי התובעת מנהלת צייד מכשפות פשיסטי, המומאים (פרוטוי מיום 17.1.13, ע' 24, שי 19-19):

ש: מה היחסות בהם אתם נוקטים על מנת לחשוף את אותה אנט齊ונות סטודיו?   ת: אנו קוראים את הפטוזומים ומקשייבים לטיעונים, משתמשים על המניינים עליהם אנשים מדברים ומסיקים משקנות.   ש: האם אם תרצו לעשות או עשו שימוש אי פעם בחומריהם שהושגו באמצעות חוק פוליטי?   ת: וזהו.   ש: האם אתם עושים שימוש בחומריהם מחוקך פוליטי שהושגו ממשודי?   ת: כן. אנחנו רואים בכך אדם המתעסק באופן שיטתי במגיעה בחוסנה של מדינת ישראל. הסוכנות האידיאולוגית שלו עד מימי העבר נשכת עד היום בהעמדת שירותו לארגונים שודדים שיטתיות את חילוץ'ם ומהם את הצינות כמענות.   ש: נראה לך לגיטימי לשולח חוק פוליטי למשוד ערכיו דין של מי שנתפס בעיניך כיריב פוליטי?   ת: אם זה חוק, כן. יש חוק בישראל.   ש: בידיך יש מכתבים פוליטיים שאתה שלחתי לעובדי משדי ושביתון "ישראל היום" סיירם לפרסום אותם מסוימים שיעזזו המשפטים קבעו כי מדובר בהפרת הפטוטיות?   ת: יש. הרובה מסמכים, זה כתבה לפני שנתיים, אני לא זוכר את כל המשפטים. יכול להגיד שהיה מה שאמרת.

166. בהמשך חיקירתו אישר שובל שהתובעת שלחבה ב"שלווה ארבעה מקרים" חוקרם פרטיים גם לארגוני זכויות אדם ישראלים (שם, ע' 28, שי 11).

167. ואידך זיל גמור.

168. לסיכום תת-פרק זה: התובעת מנהלת "צד מכשפות" נגד כל מי שמביין ביקורת על מדיניות הממשלה או צהיל שאינה מוצאת חן בעיניה. במסגרת ציד מכשפות זה היא מתीיגת אנשים, ארגונים, פעילי זכויות אדם, אקדמאים, עיתונאים ופוליטיקאים בהתחאם: לסקלה של טנאים וborgids ומשיטה נגד כל מי שאינו מסכים עימה ומיחסת להם. שיטות פולולות עם אויבי ישראל. בתחום ציד זה עשו הדוגמת שימוש בשיטות של מעקב ובילוש אחר מי שנתפס בעיניה כויבר ומהלכת עליהם איים.

שלילת חופש הביטוי ואנטי-דמוקרטיות במובנה המתווי

169. בחיקירתו נשאל שובל על שורה ארוכה של פעילותות והתקטאויות ציבוריות של התובעת, בהן להבנת הנتابעים הביעה עמדות לפיהן יש לצמצם או לשלול חירות יסוד, בדגש על חירות הביטוי, וזאת כדי לחזק את מה שנראה בעיני התובעת כחוסנה הלאומי של מדינת ישראל.

170. יכול המתבונן מן הצד לשאול "וכי מה רבותה?" הרי הדיון על האיזון הנכון בין אינטרסים של ביטחון וrinterests ציבוריים אחרים לבין זכויות הפרט, הוא דיון המתרחש בכל חברה דמוקרטית ויש בו דעות לכך ולכאן.
171. אולם, במקרה של התובעת לא מדובר באיזון בין אינטרסים נוגדים אלא באין של זכויות הנתפסות נחותות אינהרנטיות אל מול אינטרס הכלל.
172. ראו את רשימת המקרים (להלן בלבד) בהם תבעה התובעת למנוע מימוש חירות או להטיל סנקציה על מי שהביע עדמות ביקורתיות והכל בשם טובת הכלום:
- לימודי אסירים בוחנים:** התובעת דרשה למנוע מאסירים المسؤولים כ"בוחנאים" ללימוד בעת שהייתה בכלל במסגרת האוניברסיטה הפתוחה (נ/2). בתחילת חקירותו ניסה שובל להסביר כי הוא מתנגד לימיון הלימודים, אך בהמשך אישר שgam לא מימן הוא מתנגד לאפשר לאסירים אלו ללמידה (פרוט' 17.1.13 ע' 18 ש' 20-10);
 - צנורה על שירה:** התובעת ניהלה קמפיין למנוע השמעת שיר של הזמר יזהר אשדות ברדיו, שכן השיר ביטא ביקורת על פעילות צה"ל בשטחים. שובל היתם בחיקותו וטען כי ההתנגדות להחטעת השיר התקדמה בגלוי צה"ל שהיא תחנה צבאית, אבל כשנשאל מפורשות אישר שהוא סבור שאין להשמיע שיר זה גם בתהנות אחרות (שם, ע' 18 ש' 21 – ע' 10 ש' 11);
 - איסור חרם צרכנים פוליטי:** התובעת תמכה ותומכת בהטלת איסור על חירותם של אזרחים להחרים מוצרי התנהלות (שם, ע' 19 ש' 26-18), אף שכמוrai אימחה על אוני בגיןון בסנקציות כלכליות אם לא תנסה את הרוב החזק לפוליטיקה ומשלה;
 - החרמת שחן שביקר את צה"ל:** התובעת פvlaה כדי לשכנע את תיאטרון צוותא למנוע מהשchan והבמאי מוחמד בכרי להופיע בו וזאת בשל פעילותם בעבר ובשל יצירת הסרט "גין גינן" בביומו. התובעת סברה וסובرت שבסנקציה על הביקורת שהטיה בעבר בחיליל צה"ל יש למנוע מכך להתרנס שחן בתיאטראות ישראל (שם, ע' 19 ש' 26 – ע' 20 ש' 16);
 - חקיקה לצמצום חופש הביטוי:** התובעת דורשת ל"שים גבול" לחופש הביטוי של ארגוני הקון החדש לשישראל ובhem "עדאללה", "שוברים שתיקה" ו"יש דין", כך נאמר במאמרו של שובל "הערים מנצחים בשדמוקרטיה" (נ/4). כשנשאל על כך בחיקותו אישר שלדעתו יש לאסור חוק על ארגונים אלו ודומיהם להתבטא בדרך שהם מתבטאים כוון (שם, ע' 21 ש' 1 – 16);
173. כפי שניתן לראות מרשםות דוגמאות זו, התובעת נוקטת בגישה לפיה יש להכיף, תמיד, את חירותו הפרט לrinterest הכללי כפי שהוא נראה בעינייה.
174. עוד יש להזכיר כי, כפי שהתגלתה במשפט, מרשימה عشرת הערכים של התובעת כפי שזו מופיעה באתר התובעת (חתת תגית about) ובספרו של שובל נ/6 בעמ' 143, **נקד מקומה של הדמוקרטיה**. שובל לא ידע להסביר זאת בחיקותו (פרוט' 17.1.13, ע' 22 ש' 29 – ע' 23 ש' 11).

- .175. שובל ניסח בכל כוחו בתצהיריו, בעדותו ובסיכון התובעת, לצירר תמונה אחרת לתונעתו. הוא חזר כמנטרה על כך שהוא ותונעתו תומכים במשטר דמוקרטי והפנה שוב ושוב לפרק בן השני עמודים בספרו העוסקobilios (עמ' 103-101 ל/מ).
- .176. אלא שכפי שניתנו להיווך מקריאת הפרק, ה"liberlism" נוסח "אם תרצו", הוא liberlism שיגרום לגון לוק וגון סטיווארט מיל להתחזק בקרויה:
- "הdemokratia היא לאומית במחותה, הן מבחינת הקדמתה של זהות הקיבוצית
לזהות האינדיבידואלית והן מבחינת הטמכויות של הנחלת המורשת".
- (נ/ג ע' 101, פסקה שלישית)
- .177. liberlism שמקדיס את הזהות הקיבוצית לזהות האינדיבידואלית?! הרי עיקרה וליבת של המהפכה הליברלית של המאה ה-17 היא ביצירת מעמד יחיד ולזכותיו "הטבעות" וביצורים באופן שהשליטו המציג את הכלל לא יכול לפגוע בהן. או שובל לא מבין מה זה liberlism או שובל מיתמס, בכל מקרה הוא לא ליברל ותונעתו רוחקה מליברליזם מרחק מזרח מערב.
- .178. גם ראיינו את demokratia היא ראייה טכנית של שיטת בחירות ולא ראייה מהותית של משטר המבוסס על ערכים מסוימים:
- "הdemokratia היא שיטת משטר פוליטית ואילו היהדות שסקת בערכים"
- (נ/ג, עמ' 101, פסקה אחרת).
- .179. אין לנו וכיות שהיהדות עוסקת בערכים. אך האמירה שdemokratia היא "רק" שיטת משטר פוליטית ושאין היא כוללת ערכים (אשר אוטם ככל הנראה יש ליבא מקור אחר) – זהה ראייה "רזה" ופשטנית של demokratia, אשר אינה מקובלת כיום. ראייה זו מורךת מתוכן את הרוכבים מהותיים של demokratia, את המובנים האמייניטיים לשלהמה demokratia נועדה: זכויות אדם ואזרח, הזכות לחופש ביטוי, הזכות להשמע ולשמעו ביקורת, הזכות לחופש היצירה.
- .180. מכל האמור עולה כי תנועת אם תרצו, התובעת, במעשה ובכתיבתם של ראשית, הפגינה ומפגינה **עמדות המצמצמות את חופש הביטוי הפליטי עד לאילו, הדוחה את עקרונות liberlism המערבי וברهن ערכי demokratia המהותית.**

ה. אם תרצו – תנועה פשיסטית

- .181. עתה נפנה לישם את שגילינו על מאפייניה של תנועת אם תרצו ולחזור אם הם עונים על מאפייניה של תנועות פשיסטיות כפי שנקבעו בחוות-דעתו ועדותו של פרופ' שטרנהל.
- (1) קביעת העד המומחה מטעם הנتابעים, פרופ' שטרנהל
- .182. כזכור, השאלה שעלייה התבקש פרופ' שטרנהל לחוות דעתו היא: **"האם יש באידאולוגיה ואו בפועל של תנועת 'אם תרצו' סממנים של תנועה פשיסטית כמשמעות מונח זה בשיח האקדמי?"**
- .183. על רקע הנתונים והראיות שהוצעו בחלק הקודם ועמדו גם בסיס חוות-דעתו, לא פלא שפרופ' שטרנהל היה חד משמעי בתשובתו:

"**קיימים נאידיאולוגיה ובפעילותה של תנועת 'אם תרצו' לכיביס פשיסטיים**" (חוות-דעתו נ/13(II), ע' 8).

184. בפתח חקירתו הבהיר פרופ' שטרנהל שעד מהנתנו בעניין עוד נחרצת מזו העלה בחוות-דעתו הכתובת:

"דבר ראשון אני חייב לומר לבית המשפט שהודתי ביוםיים האחרונים ועינתי בכל החומר שהוא מונח בפני בית המשפט וחזרתי וקרותי בויען את ספחו של מר שובל ואני מוצא שחוות הדעת הזאת נחותה הדעת של שטרנהל עצמן היא מתחנה מדי. היתי מאד, מאד שוקל. מאוד, מאוד מותן"

(פרוטי 10.4.13, ע' 58, שי' 4)

"**יש ב'אם תרצו' הסמנים הבסיסיים של אידיאולוגיה פשיסטית ותנועה פשיסטית בתחילת דרכה**"

(שם, עמי 59, שי' 17)

לאחר מכן, ובגובה לשאלתו של ב'כ התובעת אשר נסה לגוזר מהנדתו של שטרנהל כי לתובעת יש "סמנים" של תנועה פשיסטית, שהיא איננה פשיסטית אלא יש לה "רק" "סמנים" כלל, הבהיר פרופ' שטרנהל:

"**סמנים של תנועה פשיסטית המשמעות היא שזאת תנועה פשיסטית**" (שם, ע' 68, שי' 19)

ובמוקם אחר אמר פרופ' שטרנהל:

"**תנועת 'אם תרצו' היא לא יותר גזואה מהפשים, היא רק זה.**" (שם, ע' 65, שי' 14)

185. באופן קונקרטי, פרופ' שטרנהל פירט כיצד הגיע לעמדתו זו, תוך בחינה של שני המאפיינים של הפשיזם שפורטו לעיל:

א. באשר ללאומיות הרדיקלית (והתפיסה הארגנטית של הלאום):

"**עקרונות אלה משמשים יסוד לפעילותה של אם תרצו. המאפיין הראשון היא לאומיות רדיקלית, זו שתופסת את הלאום כגוף ארגני**" (חוות-דעתו נ/13(II), ע' 5 פסקה לפני אחרונה)

ב. באשר לשילילת הליברליזם ופגיעה בחירותיות יסוד:

"**עקרונות אלה משמשים יסוד לפעילותה של 'אם תרצו'... המאפיין השני היא התפיסה שתכני האינטלקטואלים של הליברליזם המערבי מסכימים את האומה.**"

187. בהיעדר עד נגדי, בעל מומחיות ממשית בתחום הירלנדי, די בקביעותיו של פרופ' שטרנהל בכך להביא את בית המשפט לקבל את קביעותו של פרופ' שטרנהל. אולם, בכל מקרה, בשיס ללב לטעמו של פרופ' שטרנהל, לדייעותיו ומומחיותו הבלתי מעורערת, קשה לסביר ברצינות שניתן לדוחות את חוות-דעתו. בודאי שזאת המצב בשיס ללב שלא הובאו טענות בעלות משקל (שאינו בוגר גיורף עצבני ומוסמך) להחרר על מומחיותו בכלל או בעניין שלפניו בפרט.

(2) סיכום סוגיות הפרסום הראשוני

188. לדעתי, אף שמדובר בנושא שהוא עניין למומחים, בית המשפט הנכבד יכול, בזכות הראות הרבנות שהובאו על-ידי המתבעים, אף להיזיק להתרשם באופן בלתי אמצעית, ולפストע בתלים המאפיינים ששורטט לפני ולקבוע בכך נוכחות עקרונות התובעת ופעילותה העיפה – שהט עונים למאפיינים של תנועה פוליטית.

189. נבקש לסיום חלק זה להביא כלשונים ודברים שאמר לקרה סיום חקירותו פרופ' שטרנהל, ואשר מסכימים את עמדתו – היא עמדתנו – לגבי תנועת "אם תרצו" והתקיימות בה של שני המאפיינים הנדרשים להגדרתה כתנועה פוליטית:

"באינה זאת לתובנות המערב הליברלית והთועלתנית, בתפיסה זאת שאדם הוא חלק אינטגרלי של הכלל, בעוד שכזה הוא מאבד את האוטונומיה שלו, שום מר שובל אני מניה יודע את זה, זה חבסיס שעליו עמדת התובנות המערבית, העלעוז של כל הדברים האלה – ואני מתיחס לדברים האלה ברצינות, משומש לדברים האלה צሪיך להתייחס ברצינות ממשם שהם מסוכנים, והמורדף שלהם, המורדף שלהם אחרי מי שלא חשב בancock, המורדף שלהם ננד אנשי האוניברסיטאות שלא חשבים בancock, ארנוי זכויות האדם, עיתונאים שלא חשבים בancock, המורדף הזה, וזה הסכנה האמיתית לדמוקרטיה. זו האנטי דמוקרטיה במונחים של ימיינו" (פרוטי 13.4.10, ע' 125-126)

190. תנועת אם תרצו עונה על שני המאפיינים של תנועות פוליטיות: היא תנועה לאומית רדיקלית ובulant גישה ארגנטינית לאום והוא שוללת את הליברליזם כסכנה לאומה ולשם כך מבקשת להקריב חירויות פרט ובעיקר את חופש הביטוי ונוקחת בשיטות של ציד מכשפות. תנועת אם תרצו היא תנועה פוליטית.

III. תנועת אם תרצו היא תנועה פוליטית, בהתאם למשמעות המונח בשיח הציבורי

191. התובעים טועו כי, הטענה כי התובעת היא תנועה בעלת סממנים פוליטיים, היא נכונה ו/או לגיטימית וסבירה גם במובנו של מושג זה בשיח הציבורי (בנוסף על משמעות המונח בדיסציפלינות האקדמיות הרלוונטיות, הנושא שנדון בפרק הקודם).

192. הנتابעים טועו בכתב ההגנה כי התובעת היא אכן תנועה בעלת סממנים פוליטיים, וכי שיטות פעולותיה בעלות מאפיינים פוליטיים – **במבנה שיש לביטוי 'פשיזם' בשיח הציבורי הפופולארי** (כווני, אנט-דמוקרטי, לאומי וכו').

193. עמדת הנتابעים היא כי לאחר הגשת הטענות הדעת מטעם המומחים מטעמים כפי שהוגשו בתיק, וביחוד לאחר החקירות הנגידות שבוצעו לאחריה, הוכחה הגנתם כי למונח "פשיזם" קיימות משמעותות מקבילות בשיח הציבורי, אשר הן רוחבות יותר מהמשמעות הקיימת למונח בשיח האקדמי-מדעי שלו.

194. עוד הוכח, בודאי מבחינת נטל ההוכחה הנדרש בתביעה אזרחית וביחוד בתיק העוסק בלשון הרע במובנו הפוליטי נגד גוף ציבוררי העוסק בעשייה פוליטית, כי התובעת עונה על קריטריון אחד הקיימים בשיח הציבורי במושגים הרחבה.

195. הצדדים הביאו מומחים מטעמים על מנת לבדוק את התפישות הרוחות בציגור של המונח "פשיזם" ובעיקר להבין מהו השימוש הרווח במונח "פוליטי" ובשם התואר "פוליטי" בשיח

הציבורי-פוליטי. בטרם נכנס בעובי הקורה, העובדי והמשפטី בעניין, יש להידרש לחווות הדעת האמורות ולחקירות של העדים המומחים שהגיסום.

א. העדה המומחים מטעם התובעת, אשת יחסיו הציבור הגב' אתי אשד

(1) האם מדבר ב厰מומחה, ואם כן למה?

196. העדה הגב' אתי אשד הגישה חוות דעת מטעם התובעת, במסגרת הוסבר כי היא נתקשה ליתן חוות דעת בנוגע למשמעות הביטויים המפורטים להלן, לרבות "תנוועה פשיסטית", "נוןס דר שטירמר", האשומות וייחס מאפיינים נאציים נוספים וכיו"ב. כל זאת בקרב הציבור הישראלי.
197. העדה טענה בחוחות-דעתה כי היא מומחה בתחום "רישום ומיזה על רוחשי הלב של הציבור הישראלי, על התפישות וההשקפות הרווחות בו...".
198. בחקירה לא הצליחה להסביר על אילו רוחשי לב של הציבור מומחיותה חולשת העדה לבדוק.
199. הבנתה של הגב' אשד את האדם הסביר נובעת, לדבריה, מניסיונה ביעצת תקשורת, זאת "בשילוב עם מוח", אולם בחקירה התפתחה הגבי אשד פעמיים אחד פעמיים בניסיון להסביר מהי מומחיותה וכיידך היא הגיעה למומחיות זו.
200. תחת זו, הגב' אשד שבה פעמיים אחר פעם על הכרותה וידיעתה את "רוחשי הציבור", וכן על הה-חיבור בין ייעוץ תקשורת לבין ההוויה המצחאותית", אשר אפשר לה, לשיטתה, להביע דעת לגבי "רוחשי הלב של הציבור" (ראו פרוטוי מיום 17.1.2013, ע' 7, ש' 17-6).
201. העדה לא ציינה מהם המקורות עליהם נשמה חוות הדעת שלא על מנת להגיעה למסקנות אליהן הגעה. העדה גם לא ציינה כי היא בעלת השכלה רלבנטית לנושא אותו בחנה (אלא רק תואר ראשון מהפקולטה למדעי הרוח, מלבד שעודה טרחה לעזין את שמות החוגים בהם למדה ואת הרלוונטיות שלהם, ככל שקיים).
202. המתעניים יטענו כי העדה נעדרת מומחיות כלשהיא בכל הנוגע למוכנס ההיסטורי או למוכנס הלשוני של הביטויים הנבחנים בקרב הציבור הרחב וכי כל שחוות הדעת שלא מסוגלת לנמק היא כי ביטויים אלה הינם בעלי גזון שלילי.
203. הפליאה במיוחד העדה במסגרת חקירתה, עת הודה כי היא עצמה, בתור מי שמנתרת את רוחשי לב הציבור וכמי שהעדיה על עצמה כי היא מומחת לכל מה שנוגע לאמצעי התקשורות, לא הכירה ולא נחשפה לקבוצת הפיסבוק נשוא תיק זה, "אם תרצו – תנוועה פשיסטית", וזאת עד שנתקשה לסייע לתובעת במסגרת תביעה זו (פרוטוי מיום 17.1.2013, ע' 11, ש' 26-22).
204. בנוסף, העדה לא הפעלה חוות הדעת שלא לכתיבה כלשהיא שלא בתחום זה, או למחקרים אחרים ביצהעה בנוגעים לתחומי המונחים אותם היא התקสาขา לנטר. בחקירה ציינה לפטע הגבי אשד כי היא חברה מסוימת מרוצפתם שפורסמו באציגי התקשורות (אך לא בכתביו עת אקדמיים), אולם כשהיא נשאלת על נושא כתיבתה, מסרה הגבי אשד אמרה כללית כי כתיבתה נוגעת ל'יכל נשוא הקשור לאמצעי התקשורות' (ע' 7, ש' 29-26). בנסיבות אלו, אין בפני בית המשפט ولو דוגמא אחת של כתיבה של גבי אשד בנושא לו היא טעונה מומחיות.
205. בנוסף, המסקנות שנכללו בחוות דעתה לא גבו בנתונים סטטיסטיים, סקרים, או פילוחים רלוונטיים, אלא כל-כולם נובעים מהתרשמותה של העדה כאשת יחסיו ציבורית אשר לדבריה "מנטרת את תפיסות מי שכונה 'האדם הסביר'".

206. הנتابעים יטענו כי הגבי אשד לא הצלילה לבסס מומחיות כלשהי – לא מבחינת ה证实ות בהגדירה של נושא מומחיות ברור, ובוודאי שלא בבסיס מומחיותה באותו נושא (בנסיבות הצבעה על ניסיון, על כתיבה, על לימוד או כל פעילות אחרת היוצרת מומחיות)
207. כך או אחרת יובחר, כי הנושא המוצחר של חווות הדעת של הגבי אשד – הגדרת תפיסתו של "האדם הסביר" (ראו פסקאות 1-2 לחווות הדעת וכן פסקת המבואה המופיעה שם) – אינה קבילה, וזאת על פי פסיקת בית המשפט העליון אשר קבעה כי מבחון "האדם הסביר" אינו מבחן עובדתי, אלא מבחן נורטובי, המפקיד בידי בית המשפט את התפקיד של מתן ביטוי "למצוי ולראוי" בסוגיה הנדונה (ראו דברי כב' השופט מי חזין בע"פ 6255/03 פלוני נ' מדינת ישראל פ"ד ח' (3) 168 (2004) בפסקה 11 לפסק הדין; ראו דברי כב' השופט י' זמיר בעש"מ 4123/95 או ר' מדינת ישראל - נציב שירות המדינה, פ"ד מט'(5) 184 (2002) בעמוד 192).
208. כפי שפסק בית המשפט העליון, (כב' הנשיא מי שמגר) במסגרת ע"פ 80/86 סימן-טוב נ' מדינת ישראל, פ"ד ל"ו (2) 253 (1982),
- "האדם הסביר אינו תוצר של ממוצע סטטיסטי אלא ... מבחן משפטiy, בו משתקפת, בין היתר, גם מדיניות המשפטית של העדויות השיפוטיות, הופך בשל תוכנות האמורה למיחודה בתחוםו; הינו, ככל שהדבר מתbeta, בהיקף תחולתו נוצרת צמידות או הקבלה בין בין המטרה המיחודה, אותה באה המדיניות המשפטית האמורה לשרת" (שם, בעמוד 264).
209. על כן, (1) הגבי אשד לא הצלילה להבחיר מה הוא תחום מומחיותה; (2) הגבי אשד לא-ביססה כל מומחיות נתענת; (3) ככל שהגבשי אותה בקשה לחווות דעתה בשאלת הורמטיביות האם יש ביטוי שנכלל בפרשונים נושא התובנה, משום לשון הערך, במובן הוראות תוקן איסור לשון הרע; אין חוות דעתה קבילה ולא ניתן ליחס משקל לחווות הדעת (ראו גם תא (ג-ס) 6062/07 מנד דין נ' לפיד [פורסם בנוב. 2009]).

(2) העדה לא כתבה מילה מחוות-דעתה

210. כפי שהתרברר בחקירותה של העדה, חוות הדעת שלה זהה, מילה במילה, בשיטת *cut and paste* – חוות הדעת השנייה של ה-"מומחה" שהייתה אמרה להעיד מטעם התובעת, הוא מר גדורן גינט.
211. כזכור, הייתה זו התובעת אשר בקשה מסיבותיה של הצעה לרשותה שלה ברגע האחרון ממש שלא להעיד את מר גינט, אולם חוות-דעתו הוגשה לתיק בית המשפט ובית המשפט הנכבד יכול להתרשם באופן בלתי אפשרי מכך חוות-הדעת שלגב אשד חוות דעתו של מר גינט זהות החל מפסקה 4 של ח'.
212. משועמתה העדה עם עובדה זו, אישרה כי ב"ב התובעת, עוז'ד העצני, הוא, למעשה, מי שכתב את חוות-דעתה (ראו פרוטוקולים מיום 17.1.13, ע' 8, שי 30-18)..
213. גבי אשד לא נתנה כל הסבר אחר או ראשית הסבר לעובדה הגלואה על-פני המסמכים, כי חוות הדעת מאה שני המומחים, אשר לכארה נערכו על-ידי כל אחד מהם בהתחם ל"מומחהות", הון בחלוקת המכريع זהות מילה במילה.
214. משכך, חוות הדעת של ה"מומחה" (כמו גם של גינט) לא נכתבת כלל על יהוד, אלא על ידי בא כוחה של התובעת, כאשר המומחה העניקה "אימפקט" לא ברור לחוות דעת זו (ראו פרוטוקול מיום 17.1.2013, ע' 8, שי 30-18), מבלי שהוא יכול היה ליחס אימפקט זה, למעשה, אולי עובדת סילידתא

- מביטויים כמו פשיט ונאצי (כasher זה האחرون מعلوم לא חותה בתובעת, לא בምורש ולא בהתייה זו או אחרת, בניגוד לWORDS שדברים כתובים לאורכם ולרווחם של הסיכון).
215. משכך, כפרו הנتابעים במומחיות העודה וקבעו את חותם הדעת שלה.
- כל ידוע הוא כי על מומחה המובה על ידי מי בעלי הדין לכטב **בעצמו** את חותם הדעת שלו, ולא להוציא את חתימתו על חוות דעת שהוכנה על ידי בעל הדין. הכלל הוא שמומחה הנוטן חוות דעת המבוססת על בדיקות, מבצע את הבדיקות **בעצמו** או בפיקוחו, ולא נסמך על נתונים ומסקנות שהוצגו לו על ידי האחרים (ראו י' קדרי, על הראיות כרך ב', 2004, עמ' 672).
216. הויאל והמומחה העודה כי היא לא כתבה את חוות הדעת שהוצאה מטעמה, והיא גם לא הצליחה לבאר אילו חלקים כן נכתבו על ידה ואילו לאו, ולאור הזוהות המוחלטת ברוב המקרים של חלקים חוות הדעת לחותם הדעת השנייה שהוגשה על-ידי התובעת בעניין זה, על בית המשפט לקבוע כי חוות-הדעת איננה קבילה, או להלופין ליתן לה משקל אפסי.

(3) לגונס של דברים

218. גם לאחר שנחקקה הגבי אשד על תוכן חוות הדעת שלה ונעשה ניסיון לדודת לעומקם של הדברים הכתובים שם, יצא שעדות זו חזקה דזוקא את טענות הנتابעים ולא את טענות התובעת. ובמה בדברים אמרו?
219. כך למשל, העודה, הגם שביחסו נחות, הודהה כי המילה "פשיט" הינה חלק מהשיח הציבורי הפוליטי הקיים כיום בישראל, הגם שדעתה אינה נוכה מכך. אמנם, העדה סיימה כי המדבר במילה קיצונית, אולם לא הכחישה כי הדברור בחלק מהשיח הקיים בארץ (ראו פרוטי מיום 17.1.13, ע' 9, ש' 28-29, ע' 10, ש' 1-5).
220. לפיכך, גם המומחה לרוחשי לב הציבור ועל התפישות הרווחות בו הכירה בקיומה של המנוח "פשיט" על נזורי, כבוחה הקיים בשיח הציבורי בישראל.
221. כך למשל, הייתה זו דזוקא העודה מטעם התובעת, אשר קבעה כי המונחים בהם עשו שימוש בתובעת, כגון הגדרת אדם או גוף כ-"אנטי ציוני", מוציאה מהוץ לצד של הלגיטימיות הציבורית (פרוטי מיום 17.1.2013, ע' 10, ש' 29).
222. הנה כי כן, דזוקא המונחים בהם עשו שימוש התובעת על כל צעד וועל, כגון שלילת גורמים שונים וכיוניים בשם "אנטי ציוני", הם אלה אשר נועדו להוציא קבוצות ופרטיס מהוץ לגבולות הלגיטימציה, לא פחות (ואולי אף יותר) מכינוי של אדם או קבוצה תחת נגורות המונח "פשיט". ומה לה לתובעת שתלין על הוצאה מהוץ לצד אם היא עצמה נוקטת בפרקטיות אלה?
223. כקוריו נזכיר כי לגופו של עניין עד התביעה الآخر (שלא הגיע), גינת, היה זה שפרסם מאמר הקובע באופן חד-משמעות את ההיפך ממה שביקשה הגבי אשד ללבוקע, והוא כי השימוש במונחים השואבים מהיוungan האנגלי – איןנו "עובד" יותר, או לדבריו: *"הטעאה של השפט הינה של הנאיזם היא שזה כבר לא כל כך עובד. זאת אומרת, אם הטענות "נאיצים" היו אמורים לעוזע מישתו, הן כבר מזמן לא עשוות את זה. במרקלה הטוב הן מעוררות תהווהשמי שמשמעותן הוא – איך נגיד בעינית – אוויל, ובמקרה הפחות טוב בס תחושה של געל"* (אג').
224. דברים אלה, כאמור וככטו על ידי ה-"מומחה" מטעם התביעה דזוקא, אשר לא הופיע להຍקר על דבריו אלה, ועל דברים בוטים עוד יותר שאמר וככתב בעבר אשר עשו שימוש ברטוריקה השואבה מימי של הריך ושלישין, במסגרת עברו הפליציטטי. שימוש נזהה ונפוץ זה, הוביל את התובעת לזרע על "שירוותינו" של המומחה גון גינט, מומחה אשר מומחיותו כפי שעולה

מחוות הדעת, זהה לו של הגב' אשד – לא זה מומחה ולא זו מומחית; הדברים בולטים במיוחד לאור זהותם המוחלטת של חוות הדעת - אשר נכתבו לא על ידי המומחים אלא על ידי ב"כ הtoutue דזוקא.

.225 כאשר בוחנים את עדותה של הגב' אשד מכלול, הן על סמך חוות הדעת מטעה והן על סמך העדות בעל פה, ברור שעדות זו נדרת כל השלכה אמיתית על יריעת המחלוקה, אם לא למטה מכך, עת עדותה קובעת כי הכתרת גורם זה או אחר תחת המונח "Psiștă" שcola, מהבחינה הציבורית, להגדירתו כ- "אנטי ציוני", אנטישמי או בוגד (עוד מונח שיופיע התובעת בחר לשנות בו שימוש תדיר בתבטאותיו וקבוצות עליהן הוא משתיך בפייסבוק).

.226 בבחינת מעלה מן הצורך ציון, כי גם בחקרתה החזרה של העדה התהווור כי עמדתה היא למעשה נורמטיבית, ולא עובדתיה בכל הנוגע לשימושים שונים בביוטיים שונים כגון בוגד, אנטי ציוני וכייב. העדה מטעם התובעת מצאה לנכון לחזור על עמדתה שהביעה בחקירה הראשית, ולמגינת ליבו של ב"כ התובעת הבירה כי התחת הביטויים הללו (לרובות וביחוד הביטוי "אנטי ציוני" שהtoutue עושה בו שימוש עד להתקע), יכול לשיטתה להיות נכון וכוח במחקרים היסטוריים אולם לא בהתחלה באדם באמצעות התקשרות או במסגרת ויכוח. נמצאו, כי על פי העדה מטעם התובעת, דזוקא התובעת נוקתת בפרקטיות פסולת, והדין הציבורי חייב להיות סטרילי עד זרא.

227. סיכום בגיןיס – עדותה של הגב' אשד:

- (א) חוות הדעת ועדותה של הגב' אשד אינה קבילה בשל העובה כי היא אינה עוסקת בנושאים עובדיים אלא בסוגיה נורמטיבית אשר רק לבית המשפט נתנו, שקו הדעת להכריע בסוגיה;
- (ב) חוות הדעת של הגב' אשד אינה קבילה שכן היא לא הוכנה על ידי המומחית אלא על ידי ב"כ של התובעת, וכן כי היא זהה מילא במילא חוות הדעת של מר גון גינט, עד נספ' מטעם התובעת (שלא הובא עדות לבסוף). משכך, חוות הדעת לא הוכנה באופן עצמאי על ידי העדה, לא מתוארות בחוות הדעת התשתיית העובדתית ועובדות הבסיס ששימשו אותה בחכנתה ובפועל העדה לא הצליחה להאר אילו חלקים, אם בכלל, נקבעו דעת, ובפרט בכל הנוגע לכך המשקנות המובאים בחוות הדעת. כל שהעדת יכולה לומר כי המדבר ב- "אימפקט" שנתנה חוות הדעת, אולם הזדמנות כי היא לא הכינה אותן את כל הבסיס לחוות הדעת ולמומחיותה של העדה בתום.
- (ג) חוות הדעת של הגב' אשד אינה קבילה ולחופין בעלת משקל אפסי, אף בשל העובה כי לא פורט תחומי מומחיותה של הגב' אשד; לא מסר דבר על כתיבתה האקדמית והאורתת בתחומים; העדה לא הציגה גם בחקירה כל הפניה לכתיבתה העוסקת בתחומים; חרף מומחיותה הנטענת של הגב' אשד על המתרחש באמצעות התקשרות, הרי שהיא הודהה שהיא לא נשפה לקבוצת הפייסבוק נשוא התביעה עבר להכנת חוות הדעת; וכי תחומי מומחיותה ואופן הסקת המשקנות נותרו עזומים ולא ברורים בס לאחר חקירתה.
- (ד) מכל הסיבות המפורטו לעיל, עמדת הנتابים היא כי אין ניתן כל משקל או ממשמעות, בזוזאי שלא קבילות חוות הדעת של הגב' אשד.

ב. חוות דעתו ועדותו של העד המומחה מטעם הנتابעים, הלשוני רובי רוזנטל

(1) מומחיותו וביקלות עדותו

228. הנتابעים, אשר מחזקים בעמדת כי התובעת הינה בעל מאפיינים מובהקים של תנועות פשיסטיות, כפי שלא נקבעו בשיטת האקדמי-معدעי בתחוםים הרלוונטיים, גורסת כי הנتابעת הינה גם בעל מאפיינים פשיסטיים כפי שהמונה שגור בشيخ הפליטי-ציבור-חברתי הקיים בישראל.
229. לצורך ביאור משמעוויותיו של המונה "פשיזם" ונגורתו השונות בשיח הציבורי, והאופן שבו משמעוויות אלה השתנו ברבות השנים, הגיעו הנتابעים את חוות דעתו של הלשוני, מר רובי רוזנטל (להלן: "רוזנטל").
230. נציין כבר בפתח דברינו בעניינו של העד רוזנטל, כי בנגדו לאי-הקבילות של חוות-דעת העוסקת בהיבטים הנורטטיביים של ביטוי כזה או אחר (כגון חוות הדעת של הגבי אשד), הרי שהיבט הלשוני של ביטוי זה בא החלטת עניין למומחות והפסיקה קבעה כי אין כל מניעה להגישה במסגרת ראיות בתיק לשון הרע. הסיבה לכך, כפי שקבעו בעבר בתיהם המשפט בישראל, נעוצה בכך שנΚודת המוצא לכל תהליך פרשנוי נמצאת בלשון הטקסט והוא עניין למומחות. כדברי וכי הנשיא א' ברק בענין 11418/03 *Megasong Publishing Aps* נ' אורים פרויקטים 1994 בע"מ [פרסם בכתב עניין, 2005], יכול פרשן חייב להיות בלשן. בעזרת הכלשנות הוא יכול לקבוע את המשמעות שהtekst עשי לשאת בלשונו ובהקשרו" (פסקה 10 לפסק הדין).
231. באופן דומה נפסק בגב"ץ 2257/04 *שארה נ' ייר* ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-17 [פרסם בכתב עניין, 2004], בפסקה 20 לאילך נפסק דינו של הנשיא א' ברק, כי"ן [...] הלהונן אינה חוות הכלול. אנו פותחים בלשון, אך זו אינה מוצאה את כל התהליך הפרשנוי [...] עם זאת [...] הלהונן היא לעלם המסוגנת שבתוכה פעול הפרשן, ואשר אותה הוא אינו רשאי לפרש [...] מוגנה של הלשון נקבע על-פי הקשלה. יש לה מוגנים שונים בהקשרים שונים. מכאן אין טעם כי ניתן ליחס ללשון כל מוגן בכל הקשר [...]".
232. משכך, לצורך הפן הלשוני של התהילך הפרשנוי, קבעו בתיהם המשפט בישראל כי אין כל מניעה עקרונית להיעזר בחוות הדעת בלשנית, דוגמת חוות הדעת של רוזנטל [השו: תא (י-ס) 6062/07 מדד דין נ' לפיד חנוך לרעל].
233. חוות הדעת של רוזנטל הבנوية לתלפיות, מפרטת את ניסיונו העשיר ופרסומיו הרבים של מהברה, פרסומיים העוסקים הן בהיבטים השונים של הבלשנות והמטמורפוזות שהלשון העברית עברת במהלך השנים (לדוגמה: "מילון הצירופים"; "מילון הסלנג המקורי"; "חידות הלשון"; "הזירה הלשונית"; "דיאלקט העברית הישראלית" ועוד), והן חיבוריו וספריו של רוזנטל בתחוםים העוסקים בחברה, Полיטיקה ותרבות בישראל. בנוסף, מתארת חוות הדעת את עיסוקיו הרבים והיוםומיים בענייני לשון, שפה, חברה ופוליטיקה והחיבור בין כל אלה.
234. העד ביסס את מומחיותו על ניסיונו, כתיבתו הרבה, השכלתו. נושא חוות-דעתו הוא קובל ומקובל שבסאלת פירוש לשוני של מונח מוגשות חוות-דעת מומחים. לאור האמור, הנتابעים סבורים כי הוכחה מומחיות וקבילות חוות-דעתו.

(2) משמעוות השם והתואר "פשיסטי"

235. חוות הדעת של רוזנטל, כולל אדנים רבים, המתאפישת לגילאים השונים של המילה הנדונה והיבטי באופן כללי, ובפרט של המונח והיבטי "פשיסטי" או "פשיסטי", על נגורותיהם השונות.

- .236. בחלק הראשון קובעת חותם הדעת (עמ' 4-3) כי המונח "פשיסטי" הינו שם עצם על נזירותיו השונות, המתאר הן אידיאולוגיה פשיסטית, או דפוס משטר, בגין אם כזה המתייחס למשטרים הספציפיים במאה ה-20 ובין אם פוליה בדרך התואמת את עקרונות הפשיסטים או כפי שהם נתפסים הציבור. לצד שמות עצם אלה, קיים גם שימוש **שם תעאיל**, המתאר דרך חסיבה, התנהגות או אופי של ישות כלשהיא, כגון תנואה, מפלגה, ארגון פעילות פוליטית וכיו"ב.
- .237. לאחר מכן, פרט רוזנטל את הגלגולים השונים שעוברות המילים, חלק מדרך המלך בהפתחותה של שפה, והמטאפוריות והמטונימיות ושאר הפליסמיות שנוצרות (המשמעות הנרדפות, הנלוות, הטענות והמושאלות של כל מילה), הינה חלק אינטגרלי מההתפתחות של השפה.
- .238. בהקשר הביטוי "פשיסטי", הבחירה המומחה רוזנטל, כי בעברית המונח עבר השאלה וה坦מה (אידיאציה) לשפה העברית מליעץ, וכי הוא נהגה באופן שונה מזו המקובל בארצות אירופה. דברים וסבירים אלה הינם לצורך הבנת הגלגול של המילה וריבוי המשמעותיו הניתן למונח פשיסט, שם עצם או שם תואר, במיוחד בזירת השפה העברית והشيخ הציבוריים בעברית.
- .239. לאחר מכן מובא ניתוח קצר והיסטורי של המונח "פשיסטי", לרבות השימוש העברי שנעשה בו בעבר. לצד ניתוח זה, תאר רוזנטל את התמורות והרחבות השימוש במונחים דמוקרטיים דזוקא ביחס למסגרות דמוקרטיות. כך, לצד משטר דמוקרטי המתאר את צורת המשטר ואופן החלפת מעצמות השלטון במסגרת חברתיות מסוימת, קיים גם שם תואר המתיחס למאות ולמיהות של הדמוקרטיה, וככזה נוצר שם תואר נלווה. הדבר קיים גם ביחס לשם התואר "בושבייק".
- .240. בשלב הבא, בוחן רוזנטל את התמורות בשימוש במונח פשיסטי, במשמעות הפוליטית ההיסטוריה בתקופה שלאחר מלחמת העולם השנייה. המומחה רוזנטל קבוע בחותם דעתו כי "תמוות אלה סייעו להרחבת המשמעות של המונח "פשיסם" בכלל, וכל וחומר של שם התואר "פשיסטי"" (ראו עמ' 7 לחותם הדעת של רוזנטל).
- .241. אולם, בעוד שהמונח פשיסם כשם עצם שמר על קרבה למונח היסוד, לצד גילוי הרחבה שהמונח עבר ברבות השנים, הרי שהמונח "פשיסטי" ו-"פשיסט"ו, אשר מהווים את לבת הדיוון בתביעה זו, התרחב גם כדי לתאר תופעות שונות המתקיימות בשדה המערבת הדמוקרטית, ומשכך, הסיק רוזנטל בחותם דעתו, חלציו גענני משמעות מונח הפשיסם במשמעותו המקורי, המוחלות לפלי תופעות המתקיימות בשדה פוליטי דמוקרטי דזוקא.
- .242. מסקנותו של המומחה, אם כן, היא כי תנויות ואנשים יכוונו עלי עמדה פשיסטית כאשר הם:
- **מעמידים באופן בלעדי וגורף את ערבי המדינה והאחדות הלאומית בראש סולם הערכים הראי עיניים;**
 - **מציעים ליותר בגלוי או בעקיפין על הערכיהם, המנגנונים והכללים של הדמוקרטיה המהותית, היכן שאלת עמדים בינוים בסתירה לאחדות הלאומית.**
- .243. הלשוני רוזנטל בוחן מקורות מיליוןים עולמיים, כגון מילון הפוליטיקה של אוקספורד וכן מילון Webster, מיליוןים בעלי יוקרה בינלאומיים המודעכנים באופן תכוף והם חשופים לשינויים רבים יותר בקרב קהילים רחבים ועצומים. מסקנותו מבחן זה היא כי, המשמעות של שם התואר פשיסט בשיח הציבורי-פוליטי התרחב עד כדי כך שהוא משתרע כיום אף על מי שיש לו השקפת עולם ימנית קיצונית כלשהי, ולא רק על אלה שיש בעמדות יסודות דיקטטוריים.

- .244 רזונטל הסביר כי התופעות המתוירות לעיל, המוגנות גם בשינויים התקופיים אוטם עוברים המילונים המוביילים בעולם, מקובלות מאד בשיח התרבותי המערבי, וכי השפעתו של שיח זה קיימת גם ביחס לשיח הישראלי. מכאן חשיבות נוספת גם לבחינה העולמית של גלגוליו של המונח והביטוי, לצד הבחינה המשנית של השימוש בשיח הציבורי המקובל.
- .245 מכאן, עבר רזונטל לבחון מספר רב של דוגמאות, מהשנים האחרונות, בהן מתואר השימוש בשם התואר "פישיסטי", בשיח הישראלי. ניתוח של דוגמאות אלה מוביל את רזונטל למסקנות הבאות (עמ' 12):
- "**השימוש במונח "פישיסטי"** מקובל בשיח הדמוקרטי, ומתאפיין לתופעות מסווגת הדמוקרטית, שאינן הקשורות בדרך ישירה או עקיפה למשטרים הפישיסטיים ההיסטוריים. "**השימוש במונח "פישיסטי"** בשיח הישראלי מתייחס לתנועות או מחלכים אשר יש בהן לדעתם של משתמשים במונח, בין היתר [בהתגש על השימושים הרלוונטיים לתביעה הנוכחית]:
- העדפה בוטה וגורפת של ערבי המדינה, האחדות הלאומית והנאמנות על פניה ערבי הדמוקרטיה במובנה המקורי;
 - הדעה של יסודות ליברליים או בעלי עמדת שמאלית מובהקת מן השיח הלגייטימי **באמצעות שוניים**";
- .246 אלה הם, אם כן, מסקנותיו של המומחה רזונטל ביחס לשימוש במונח פישיסטי בשיח הציבורី הקיים בישראל. זו המשמעות העיקרית הנינתנת למונח זה כוים, משמעות אשר המרייה מעבר למקורותיה ההיסטוריים.
- .247 רזונטל, שהוא לשוני ולא היסטוריון או מדען מתחום מדעי המדינה, קובע בספריא של חוות דעתו כי הקורא הסביר הקורא את הפרסום נושא התביעה אינו מסיק שהמפרט מיחס ל念头 עצה פישיסטיות במובן שהיא לביטוי זה בשיח הציבורី ההיסטורי, אלא שהוא מיחס ל念头 עצה המשמעות האמורות לעיל.
- .248 התובעת לא הגישה כל חוות דעת סותרת של לשוני מוסמך או בלשן כלשהו אשר יכול לנסתות ולסתור את מסקנותיו ומחייבו של רזונטל כפי שהוא לעיל (וזאת למרות שהנתבעים הבבירו עוד בשלביה המוקדמים של התבענה כי בכוונתם להביא מומחים לבסס את טעונתיה). כפי שהפסיקה כבר קבעה, אי הבאת ראייה לסתור עדות מומחה, שהובאה על ידי היריב, מותירה עדות זו בלבד, כאשר הכלל הוא ממשא הובאה חוות דעת מקצועית סותרת אין ל念头 עצה להלן על קביעותו של המומחה. (השו: ע"א 70/88 שונה פז ני חנה אלון, פ"ד מד(3), 32, 34-35, LAKE MARION GOLF ESTATES LTD 5768-08-07 אייל מירון ני (1990; תא (מח' מרכז) 2/3/2010, פורסם בبنבו), שם נקבע כי "התובע לא תמק את טיעני בענין לנטני הטעסה בחוות דעת מומחה מעומו. אי הבאת ראייה כזו לשם סתיות עדות המומחה שהובאה על ידי המתבעים מותירה עדות זו בבדיקהה" (פסקה 151 לפסק הדין); וכן את דבריו של כב' השופט ע' קמא במסגרת ע"א (מח' ירושלים) 1251/96 מבנה גזית (2000) ני מדינת ישראל (פורסם בبنבו, פסק הדין מיום 12.2.01) אשר קבע כי "הכל הוא, כי משבביה רק צד אחד עדות מומחה מטעמו, והצד השני לא הביא עד מומחה לסתור אותה (וain מדבר בעייה טכנית למצוא עד מומחה מנגד או בעיה של מימון העד), הרי شمائلת של עדות המומחה עולה. [...] לו רצתה התבעת להפריך את חוות דעתו ואת ממצאיו של רואה החשבון קדמי, היה עליה להביא עד מומחה מטעמה. [...] בית-המשפט היה שוקל מילא את חוות הדעת, זו מול זו, ונathan להן את המשקל הרואוי" (פסקה 48 לפסק הדין).

- .249. כל שעתה התובעת במסגרת "הריאות המפריצות" שהובאו על ידה, זה לכלול עמוד ומחזה של ויכוח עם חותם הדעת כפי שנעשה על ידי פרופ' אברהם דיסקין (שהוחס מומחיותו הוא שיטות בחירות ומדיניות השוואתיות במסגרת תחום מדע המדינה, לא פילוסופיה פוליטית ובודאי שלא בלשנות ולשונאות).
- .250. העובדה כי התובעת, אף ניסתה להתמודד עם טענותיו של רוזנטל לא מצאה לשוניים המסוגל ומוכן לסתור את עמדתו, וחתך זאת הסתפקה בניתוח (שגוי, לוקה, מגמתי וمسئול) של חוות הדעת שלו, אומרת דרשמי ומתחזק את עמדת הנتابעים.
- .251. פרופ' דיסקין, אשר גם בין פרטיו השכלתו אין כל בدل רמז על מומחיות בתחום הלשוני או כתיבה שלו בנושא זה, מצא לנכון לסכם את חוות הדעת של רוזנטל בשבע פסקאות, ולנתחה בשתיים נוספים בלבד, כאשר כל שיש לו לומר עליו היא כי היא סלקטיבית מטבעה (וזאת מבלי לפרט או להסביר מדוע הגיעו למסקנה זו).
- .252. כמובן וברור מآلיהם, כי כל האמור בחוות-דעות של דיסקין ביחס לחוות-דעות של רוזנטל, אין לו כל משקל שכן מדובר בעדות סבירה של מי שאינו מומחה לנושה. אגב, קשה להתפרק מלומר שדיסקין שוב, והפעם באופן תמה וקייזוני, מתימר להיות מומחה לנושה שאין לו בו כל הבנה או השכלה
- .253. משכך, עמדת הנتابעים היא כי התובעת לא הביאה כל חוות דעת נגדית המתימרת (לא כל שכן מצלילה) לסתור את האמור בחוות הדעת ובמקנותיו של הלשוני רובייך רוזנטל.
- .254. בצר לה, ניסתה התובעת ובא-כחלה, להטעות את העד רוזנטל ולהעמידו על המוקד בחקירה נגדית, אשר לא צלח. לאחר שהתובעת התענינה בדיותיו הפוליטיות של המומחה, וניסתה למצב אותו בקצתו הנגיד ל佗עת (ובכך למעשה הוכחה והודהה כי התובעת הינה ארונות ימין, שלא לומר ימין קיזוני, בנגדו לאופן שבו התגנזה להציגה כך באנטיקלופדייה החופשית וויקיפדיה), ניסתה להטיל דו-פוי במניעו של רוזנטל ובאותנטיות של חוות הדעת. כיוון חקירה זה לא צלח לתובעת, כפי שעולה בברור מעודתו של רוזנטל, שלא נסתירה, (פרופ' מיום 3.4.13, ע' 3, שי: 16-22):
- ש: יכולمر, אפשר לומר שהמוטיבציה שלך לסייע לנتابעים באה מtopic השקפת העולם
ת: אתה חולק איתם בצורה זו או אחרת?
- ת: לא.
ש: אלא?
ת: השקפה, סיוע לנتابעים היה,
ש: מtopic עיינות ל- "אם תרצו"?
ת: לא. מtopic זה שהtabעת נראית לי מופרכת על פניה מכל בוחינה שהיא.
- .255. דפוס זה, של חקירות אנשים על דעותיהם הפוליטיות ויצירת "מחנאות" או עמדות מטעם, הינו נפוץ ושגור אצל התובעת, כפי שעלה מכתבבי בי הדין מטעמה, החקירות הנגידות שבוצעו על ידי בא-כחלה, וסיכון רווי הארץ והתייעוב כלפי כל מי שאינו נמנה על ה-"מחנה" הפליטי שלה עצמה. כפי שניכר לעיל, חרף הבוטות שבסגנון התובעת במהלך חקירותיה, התובעת לא הצליחה להוכיח כי לפחות מניינים אישיים או פוליטיים לפעול נגדה.
- .256. לאחר מכן, ניסתה התובעת לסתור את נקודות הייחוס של רוזנטל, תוך שהוא מעמת אותו עם קביעותיו של פרופ' דיסקין ועל העדרם של מרכיבים מרכזיים בחוות הדעת של המומחה. גם כאן, לא צלח ניסיון התובעת, והעד המומחה רוזנטל הבHIR כי האפינויים המתוארים אצל דיסקין אינם רלוונטיים לנושא חוות הדעת. וכך מסביר רוזנטל בעודתו: (פרופ' מיום 3.4.2013, ע' 4, שי: 16-22):

ש: [...] אתה מסכים שאלת אם מאפיינים (הכוונה לטרור רצוני וזיקה בין הפשיים לניצומים, מ.ס., ש.ז, י.ש.) שיש מקום לצרף אותן ש הם מאפיינים מרכזיים של הפשיים כמו שאתה אומר במקור?

ת: קודם כל לדין, אלא אפיונים של תנועה פשיסטית היסטורית ולא פשיסטית במובנים שלי עוסק בהם בחותם הדעת. הנציגות הוגדר כתנועה פשיסטית על ידי סוג של התייחסות התייחסות היא אפלוא עממית, למרות שהוא לא למורי, התנועה הפשיסטית ההיסטורית היא איטלקית. אני לא היסטוריון, לבן אני לא...

ת: ובהמשך, (ע' 5, ש' 8-3), מшиб רוזנטל ומבחר את מהות חותם הדעת:

קדום כל לא השמתתי דבר. שנית, זה שיבך, זה הגיע מתוך קריאה שחלוקת גם למרות שלא את כל המקורות הבاطני, של אפיונים וביסים של תנועה פשיסטית ההיסטורית, בדרך כלל נושא הטורו הוא יותר מוצמד אליה בדייבך זה לא הצהרה של תנועה פשיסטית, והענין הנאצי ההיסטורי הוא הודבק לה מאוחר יותר. התנועה הפשיסטית ההיסטורית היא לא נאצית, למרות שתנועות נאציות נחשות היום בדייבך פשיסטיות.

וכך גם בע' 5, ש' 22-23:

ת: תקרא את חותם הדעת לא כתבתי מה המאפיינים שלו אלא מה הרעיונות שלו. התאפייניה ברעיונות הבאים.

257. ככלומר, התובעת ניסתה למצאו פגמים בחותם הדעת של רוזנטל על ידי ציון העדרות של מרכיבים היסטוריים בתנועות פשיסטיות (או יותר נכון, כפי שהראנו לעיל, במשמעותם פשיסטיים בשלים) וזאת תוך התעלמות (או חמור מכך, ניסיון הטעה מודע ומכoon) כי אין המذובר בחותם דעת היסטוריית אלא בחותם דעת לשונית, הבודנת את גלגוליו של המונח והביטוי "פשיסטי" ו- "פשיסט" על נזירותיו בשיח הציבורי. כפי שההומחה, אשר התגבר בנקודה על ניסיונות הסרק של התובעת לבבללו, מבחר באופן חד-משמעי בעדותו (ע' 6, ש' 20-18):

ת: בשימוש היום פשיסטי הוא לא נחשב ההפק מודמוקרתיה אלא נחשב מאפיין בתוך סביבה דמוקרטית זהה המעביר, המשמעות שהוא עשה, ואני מסביר את זה בחותם הדעת.

ובהמשך, ע' 7, ש' 13-14:

ת: הטיעון שלי מתייחס לשם התואר פשיסטי כפי שהוא בשיח הקיים היום במדינת ישראל. זה הכל.

258. גם לאחר מכן, המשיכה התובעת לנשות ולשבש את עדותו וחותם הדעת של רוזנטל, על ידי ניסיונות השוואת מופרדים על פניהם בין התובעת ובין ארגון החיזבאללה או ארגון EDL, שהוא הליגה להגנה אנגלית, ארגון לאומני קיצוני הקים באנגליה. גם כאן, השיב רוזנטל כי אין כל צורך לבצע את החשווה, וכל השוואה כזו אינה במקומה ואני עולה כל מחות הדעת (ע' 10, ש' 26-20):

ת: אין צורך להשוות את חיזבאללה ל- "אם תרצו" כי אתה מתפרק מהטיעון שלי ואתה עושה את זה מטעמך, זה בסדר גמור, אני טוען שהධין הוא לא על מה שלפני הטבע הפשיסטי, אלא על התיבה פשיסטית עצמה. זה שם תואר. זה שם תואר שאפשר להשתמש בו בדרכים שונות. כאשר אומרים תנועה פשיסטית, אפשר גם לומר, אני לא מתייחס ל- "אם תרצו" בכלל. גם פה אני לא מתייחס. אבל אפשר לומר תנועה פשיסטית ולהתכוון מבחינות תהליכי הסמנתי לתנועה בעלת מאפיינים פשיסטיים.

- .259. תשובה זו לא סיפה את ב"כ התובעת, אשר ניסה בכוח ליצור מראית עין של השואה בגין החיוואלה ובין התובעת או לכל הפחות לעניין הלגיטימיות של הטחת הביטוי פשיסטי בגין זה ובהתהנוו כנגד התובעת. על כך השיב רוזנטל כדבוי (ע' 11, ש' 8-6, ש' 18-11):
ת: עניין הלגיטימיות הוא תלוי הקשר. זאת הטעה המרכזית בחומר הדעת. יש כאן שני מרחבים, יש את מרחב השיח הציבורי ויש מרחב סטטוטי. השיח הציבורי הישראלי....
[...]
ת: יש את המרחב הסטטוטי. הלגיטימיות לא נקבעת על ידי קנה מידה מוחלטים, לא במקרה זה וכמעט בשום מקרה אחר, אלא היא נקבעת ביחס להקשר. לתוך קשר. בתוך מוחב. בעצם, שני המרחבים האלה, גם המרחב הסטטוטי של מה קוראים פשיסטי, וגם המרחב של השיח הציבורי הישראלי, בתוך זה אני בדكتו את זה. בעצם, בתוך זה להגיד תנועה פשיסטיבית ולהתכוון תנועה בעלת מאפיינים פשיסטיים, ואני חזר על זה שוב ושוב, זה לא תנועה פשיסטיבית מבונן הקלסטי, אלא האמירה תנועה פשיסטיבית יכולה להתרפרש לגמרי בהיבט הלשוני, בהיבט התחבירי, איך שאתה רוצה.
- .260. יוער, כי התובעת ניסתה להטעות את העד ואת בית המשפט בכך שifyחה את הדוגמאות הנילע כשני המקרים היחידים בהם נעשה ייחוס פשיסטי לארגון או תנועה, אולם הן מחות הדעת עצמה והן מחיקתו החזרת של רוזנטל, התהווור כי השימוש נעשה גם ביחס למפלגת ש"ס, אשר אין כל מחלוקת כי היא שונה מארגון החיזבאללה או מארגוני ה- EDL, ובוודאי הרבה יותר קרוביה לתובעת (ראו פרוטי מיום 4.3.13, ע' 21, ש' 16-11). כך גם חובה במסגרת חותם הדעת מובהה מאמר שפורסם ב-"ערוץ 7", בו נטען על ידי גורמים המזוהים ימין כי המשטר בישראל הינו בעל מאפיינים פשיסטיבים (דוגמא 16 בחומר הדעת, ע' 11), וכן ייחסו של גוף פשיסטי לממשל הצבאי במצרים (דוגמא 19, ע' 11). מצער, אך לא מפתיע, שהتובעת בחרה לחזור על טעות והטעה מכונה זו גם בסיכוןיה.
- .261. התובעת לא הצליחה לסתור את מסקנותיו של המומחה רוזנטל בחקירה הנגדית, הן באשר לשימושים הרחביים שנעשה בהם שימוש ביחס לביטוי/מונח/ שם התואר פשיסטי על גזירותיו בשיח הציבורי, ולא ביחס לשינויי המשמעות והתמורות שערכו על מונח זה, עת כיום הוא מתאר התקיימות תופעות המכונות פשיסטיביות גם במסגרת המרכיב הדמוקרטי ולא בהכרח מחוצה לו.
- .262. טוענת התובעת כי חותם הדעת הינה מגמתית וכי היציטוטים נבחרו באופן סלקטיבי על ידי המומחה רוזנטל. לא ברור מכך מהו של טענה זו ובוודאי שהיא לא הוכחה אף לא מקצועית, עת התובעת לא טרחה כאמור להביא חוות דעת סותרת, הן ביחס לעובדות הבסיס ששימשו את רוזנטל בחוות דעתו והן ביחס לניטוחן של עובדות אלה. המקורות ששימשו את המומחה נבחרו על ידו תוך בחירת קשת רחבה ככל האפשר של השימוש בביטוי: במובנו הפליטי, החברתי, האומנותי, הציבורי, במובן של יחסם בינלאומיים, במובן של סדרי חברה (דוגמת ניהול בית ספר), או במובן מערכת היחסים שבין עובד בחנות בגדים ובין חברות האס בחויל. דוקא משערת רחבה זו שמופיעה בחוות הדעת מעניקה את הספקטורום הרחב ביותר להבנת השינויים והדפוסים השונים שנעשה שימוש בביטוי זה בחברה הישראלית דוקא.
- .263. בכל הנוגע לניטוח השימושים והאפיקונים של גזירות הביטוי או המונח פשיסטי, כשם תואר או אפילו כשם עצם, מוצאו רוזנטל שמונה אפיקונים שונים, אשר יכולים לדור יחדיו כולם או רק חלקם, שכן הם אינם מرتبطים:

- (א) פשיסט כשם תואר לדרך התנהלות לא דמוקרטיית קיצונית.
- (ב) פשיסטי כשם תואר להתנהלות המאפשרת שליטה של המדינה על פעולות האחרים והגבלה שריורותית של חירותם
- (ג) פשיסטי הוא שם תואר להתנהלות הפוגעת בזכויות המיעוט
- (ד) פשיסטי הוא שם תואר למי שמנסה לפגוע בזכות הזולות להביע את דעתו
- (ה) פשיסטי הוא שם תואר לציננות והיעדרו חופש אישי וחופש יצירה
- (ו) פשיסטי הוא שם תואר למי שנגע בגזונות ובשנאות זרים
- (ז) פשיסטי הוא שם תואר המצביע פטרויטיזם קיצוני המתעלם מקיים של אחרים
- (ח) פשיסטי הוא שם תואר למי שפועל לפתור בעיות בדרך מלחמה
264. התובעת לא חקרה ובוחאי לא סתרה את האפינויים הללו בחקירה הנגדית שעבר רוזנטל. גם לא לגבי מסקנותיו של המומחה ביחס לשימושים אלה. נזכיר שוב כי התובעת בחרה שלא להביא חוות דעת נגדית במוגרת הראיות המפריכות מטעמה.

265. משכך, עדות המתבאים היא כי הוכחו כל העונות הבאות:
- (א) לשם התואר ו/או הביטוי "פשיסטי" על גזירות קיימות שלל משמעותיות בשיה: הציבורי בישראל, ובקשרים הפליטיים בפרט;
- (ב) כי המונח או הביטוי "פשיסט" עבר גלגולים שונים והוא התרחק ממשמעו ההיסטוריomic;
- (ג) כי קיום נעשה שימוש רווח במושגים טוטליריים גם במסגרת הדמוקרטיות;
- (ד) כי גם בשימוש בשם התואר "פשיסטי" התרחוב לתיאור תופעות בתחום המערכת הדמוקרטיות, שימושים המחלצים גרעיניים ממשמעו מן הפשיות במשמעותו המקורי, ומהילים אותם על תופעת הקיימות בתחום המבנה הדמוקרטי;
- (ה) כי קיימות דוגמאות רבות לשימוש במונח בשיה הישראלי, המשתרעים על תחומיים רבים בסוגי شيء שונים, פוליטי ו/או פוליטי;
- (ו) כי התרחשות זו של המונח או שם התואר פשיסטי קיימת גם בשיה היהודי, לצד הוותג מוניה שכיה ומקובל, והוא נפוץ הן ביחס לאמירות מצד גורמי שמאל כלפי הימין, והן כלפי גורמי הימין נגד השמאלי, בעוצמה לא פחותה;
- (ז) כי תופעה זו מבליטה את הנגישות והאפשרויות הפתוחות הגלומות בשימוש בשם התואר "פשיסטי";
- (ח) כי השימוש במונח "פשיסטי" מקובל בשיה הדמוקרטי ומתייחס לתופעות, במוגרת הדמוקרטיות, שאינן הקשורות בדרך ישירה או עקיפה למשטרים הפשיסטיים ההיסטוריים;
- (ט) וכן, ובעיקר, כי השימוש במונח "פשיסטי" בשיה הישראלי מתיחס לתנועות או מלחכים אשר יש בהם לדעתם של המשמשים במונח, בין היתר [בהדגשה על השימוש הרלוונטיים ביחס לتبיעה הוכחית]:
- העדפה בוטה וגורפת של ערבי המדינה, האחדות הלאומית והאנमנות על פני ערבי הדמוקרטיה במונחים המהותי;
 - הדורה של יסודות ליברלים או בעלי עמדת שמאלית מובהקת מן השיח הלגייטימי באמצעותים שונים.

- כפי שהוכח במסגרת סיכוןים אלה ובמסגרת ניהול ההליך, האופן בו נתפסת התובעת בקשר ציבורים ורבים, ובפרט בקשר הנتابעים, עונה על המסקנות הללו, ועל כן ניתן ליחס לתובעת את היסודות המשמעותיים המשמשים היום באזכור המונח "פשיסטי" בשיח הרוח בישראל.
267. מעבר לכך – שימוש רווח במונח "פשיסטי" על גנוזותיו והיטוינו, הוכח לא רק משל הדגימות המבואות בסיקירתו של רוזנטל (21 דוגמאות הנוגעות לנושאים שונים בחלוקת, פוליטיים ושאים פוליטיים), אלא גם במהלך דוגמאות אחרות שהובאו במסגרת התובענה, חלון הנכבד כוון גם כלפי התובעת:
- א. כך למשל, הטחה באדם שהוא "פשיסטי" מהויה חלק מפתחה תכנית הטלויזיה הפופולרית "מוועצת החכמים" אשר שודרה בערוץ 10 (לצד ייחוס המילה "מתיוון" לצד הנגדי). כאשר נשאלת על כך הגב' אשד בחרירתה, הודהה זו כי דוגמא זו "מראה לנו מה שקרה בתוכנות הדיבור של הישראלית המומצעת" (פרופט' מיום 17.1.13, ע' 9, ש' 25-24). כפי שנטען והוכיח בתצהירו של הנtabע מס' 1, לא בכדי בחרו ערכיו התכנית הפופולרית במנוחים אלה – בדיקות מסוימות שאלות משקפים את השיח הפוליטי בישראל, בין שמאלי לימין ובין בכלל.
 - ב. כך למשל, מוכר בבדיקות בגדים התיחס לביטוי "משטר פשיסטי" להנחיות נוקשות של רשות האופנה העולמית בו הוא עובד;
 - ג. כך למשל, הסופר והפובליציסט מאיר שלו טען במאמרו בעיתון ידיעות אחרונות כי התובעת כארגן אינה מתאפית באהבת מולדת ציונית, אלא פשיזם מוכר ופושוט וαιומים על אוניברסיטאות" (ראו נספח 5 לתצהירו של הנtabע מס' 1).
 - ד. חברי הכנסת דניאל בן סימון כינה גם הוא את התובעת כ- "ארגון פשיסטי וכך גם חבר הכנסת דוז' חיים אורון אשר התיחס לפשיות המאפיין את פועלה ו- "מחקרים" של התובעת (ראו נספח 5 לתצהיר התובעת).
 - ה. וכאילו לא די בכך, הריגם התובעת ונציגיה עשוי שימוש תדריך ותוכוף בביטוי פשיסטי במסגרת השיח האינטרנטי אותו הם מנהלים:
 - כך למשל, היה זה יויר התובעת, רון שובל, אשר טען, טענה תאוטולוגית ומעגלית, כי **"הנסיעון לתיאgor את 'אם תרצו' בתנועה קייזרית ופשיסטית – הוא מעשה פשיסטי"** (נספח 9 לתצהירו של הנtabע מס' 1 וכן האמור בפסקה נספח 9 לתצהירו של הנtabע מס' 1 וכן האמור בפסקה 40 לתצהירו זה);
 - כך למשל, היה זה בכיר אחר בתובעת, מר ארז תדמור, אשר כינה את ד"ר עופר כסיף בביטויים שונים, כאשר זה האחרון מתח ביקורת על התנהלות התובעת: **"יעטify היא שעופר כסיף עשה שימוש פשיסטי ובלוני במילה פשיסטי"** (נספח 8 לתצהירו של הנtabע מס' 1, ופסקה 39 לתצהירו זה).
268. דברים אלה לא הוכחו ובוודאו שלא נסתרו על ידי התובעת. גם כאשר נחקק על כך יויר התובעת, רון שובל, לא הצליח זה לבאר את השוני בין המקרים וליתן הסבר מדוע מותר לתובעת ולראישה לתיגג את מתנדידה ככללה המבצעים שימוש פשיסטי או מבצעת מעשים פשיסטיים, אולם לאחרים הדבר שונה למורי. כל שהצליח שובל לחץ הוא אמרה כי המדבר ב- "היפוך מושגין", כי לשיטתו מותר להוציא דיבה מידיתית כנגד מתנגדיו, וכי כאשר הוא ואחרים ביצעו זאת הם עשו זאת תוך התגוננות, אולם הנتابעים לשיטתו, "עובדים כל גובל" (ראו פרופט' מיום 17.1.2013, ע' 18, 26, ש' 10-18).
269. אולם דברים אלה מעידים על כך שהמונה עצמה שגורג בפייה של התובעת וראישה, אשר עשו בו שימוש רווח ותדריך בנגד מי מגדיר אותן כפשיסטיים.

ג. יישום – מאפייני התובעת מקיימים את המאפיינים של המונח "פשיסטי" בשיח הציבורי

270. כפי שהוכח במשפט ונטע בהרחה בחלק השני פרק II חלק ד' (פסקאות 180-127 לעיל) ניתן של פעילותה ועמדותיה של התובעת מעלה כי התובעת:
- א. היא תנועה לאומית וديمقילטת המייחסת חשיבות עלונה לאוֹם;
 - ב. שוללת את ערכי הליברליזם המערבי ורואה בהם סכנה לאומה. בשל כך היא מבקשת להזכיר חירותם פרט ובעיקר את חופש הביטוי וווקטות בשיטות של הוקעת מי שנתפסים בעינוי כ"בוגדים".
- או מפנים בעינוי זה לניתוח האורך והmphורט שערכו של הרואות שהוצגו בפני בית המשפט בשאלת האידיאולוגיה והפעילות של התובעת לעיל בפרק II(d) לחלק זה.
271. בambilים אחרות, התברר במשפט כי התובעת מעניקה עליונות מוחלטת לטבות הלאום והמדינה (כפי שהיא תופסת אותן) על פני כל ערך אחר, ובפרט ערכיהם ליברליים של זכויות אדם, זכויות מיעוטים, חופש ביטוי, חופש היצירה.
272. בכל הקמפניינס, המאמרים והפרסומים הרבים של אנשי התובעת, פעלת התובעת כגוף אשר מעמיד את ערכי הלאום והמדינה מעל לערכים ליברליים היוצרים תוכן מהותי למשטר ליברלי.
273. כפי שפורט, התובעת אף מתינגת את מתנגדי עמדותיה ומבקרי המדינה וצה"ל כסוכני אויב, משתפי פעולה עם האויב או כהורשי רעת העם, תוך ייחוס להם תוכנות של בגידה, "גיט חמישוי", "אנטי ציוניים", "פוסט ציוניים" (חובוי משתמע). בכך מנסה התובעת להציג גורמים אלה (בעיקר מן השמאלי) מהשיח הציבורי ולגרום לאבדן הלגיטימציה שלהם בעינוי הציבור.
274. התובעת פועלת תוך הפרת כללי המשפט המקובלים בכך שהיא שולחת חוקרים פרטיים לבלבוש ולעקוב אחרי ארגוני זכויות אדם ומשרד עורך הדין שלהם, לדלות חומריים או דודותיהם, וכל זאת על מנת להטיל איימה על פעולתם, ולהכפיל את שם באמצעות "דוחות", ולחגדרים כמוסכנים לציבור, תוך תיוגם כאובי הלאום והמדינה.
275. מכל הסיבות הללו, עדמת הנتابעים הייתה ועובדת – ולאחר קיום הדיונים בתובענה, אף יותר שאות – כי התובעת עונה על הקריטריונים של תנועה פשיסטית ממשמעה בשיח הציבורי.
276. נשוב ונפנה לדברים שכתבו אודות התובעת במסגרת דף הפיסבוק בגין הוגשה התובענה, בפרק המואר את קבוצת הפיסבוק "אם תרצו – תנועה פשיסטית (או יש)":
- "אם תרצו היא תנועה שבמצבקיה נגד ארגוני זכויות אדם, אינטלקטואליים, אישי דוח, יוצדים ואנמים מבסשת עצמה בתנועה פשיסטית, מפלט של פטורייטים (לדעתם הם) שחונקים את השיח הציבורי בסיסמאות נבובות."
277. כל המאבקים של התובעת כנגד הגורמים המופיעים בפסקה זו, ובמיוחד האופן הבודה והכחוני בו נוקטת התובעת בפועלותיה, מבססים את טענת הנتابעים כי התובעת עונה על הדרות התואר פשיסטי בשיח הציבורי: העדפה של ערכי המדינה / הלאום על פני ערכיהם ליברליים והדרה של יסודות ליברליים מהשיח הציבורי באמצעות שונים.

ד. הטיעון המשפטי – המראת והתרחקות מונח "Psiștei" בשיח הציבורי, וכן התיחסות לטענות

התובעת

- .278 בבונו לבחון את משמעות המונח "Psiștei" בשיח הציבורי, וזאת בשונה ממשמעו האקדמי עליה הרחבעו לעיל, יש לחת את הדעת והמשמעות, לתמורות ולמטמורפוזות ולשלל המשמעותיות הקיימות ביחס למונח זה. פסיקת בית המשפט בישראל, הייתה וודנה אחדיה בהקשר זה בחובה המוטלת על בית המשפט לבחון את המשמעויות של התבאות הקשורות בהקשר הרחב ולא בהקשר לשוני צר ומצומצם.
- .279 בהקשר זה חשבות הראשונה במעלה של חוות הדעת ועמדתו של העד רוזנטל, אשר לא נסתורו, שכן עדות זו יוצאת תוכן בלשוני למונחים שגורים, אשר עברו תמורה ורבות במהלך השנים האחרונות, והמובנים הרבים כמו גם האפיונים רבים שלהם מבטאים את טענת הנتابעים כי את כינויה של התובעת כ-"Psiștei", יש לבחון על סמך המיציאות הלשונית הקיימת כיוון. יצוין כבר כת, כי דזוקא התבאות של מונחים אלה ונגורותיהם, הם אלה שהפכו את הביטויים האלה שכחיהם כל כך, כאשר ככל שהם שכחיהם יותר, הם מתרחקים עוד יותר מהגרעין המקורי שלהם.
- .280 מטאפורות, מטאמורפוזות והשאלות שונות, מקובלות עד מאד בשיח והם לא אחת נושאים לבירור בתיקי לשון הרע. היה זה המשנה לשיאה, כי השופט אי ריבלין אשר מצא לנכון לקבוע בפסק הדין בעניין רע"א 10520/03 בן גביר י' דנקבר, עלייו משליפה התובעת את כל יהבה, את הדברים הבאים, ביחס לצורך לבחון את משמעותם של המילים או התבאות מסוימת:
- "משמעותה של התבאות אינה נגורת אך ורק מפירושן המילולי או הבלשי המדוקש של המילים שבהן מעשה שימוש. נסיבות חיצונית הסובבת את הפרסום, ההקשר בו נאמרו הדברים – כל אלה, וכיוצא בהן, יש בהם כדי ללמד מהו, אלנו, פירושו של הפרסום"
- (פסקה 24 לפסק הדין של כבי השופט אי ריבלין).
- .281 יצא קצפה של התובעת על כך שהמומחה רוזנטל לא כלל במסגרת חוות הדעת שלו את ההגדרה המילונית הצרה לפשיזם, כפי שהיא במילון אבן שושן וצורפה לטענה של רון שובל (יחד עם ההגדרות ההיסטוריות כפי שהן מופיעות בערך המופיע באנציקלופדיית העברית, ערך שנכתב על ידי פרופ' שטרנהל, וכן הערך המופיע בוויקיפדיה, אותו אටר אינטראקט שהתובעת מירה לאיים כלפיו בתביעה דיבча אם לא "יתישר" על פירושותיה (ראו פסקה 15 לטענה של הנتابעת מס' 7 ונפתח 2 המצורף לנשוף זה, שלא נסתה).
- .282 אולם זהה בדיק המטרה של חוות הדעת – לצאת ולדלג מעבר להגדרות הנוקשות, הצמודות למובנים ההיסטוריים המצומצמים של המונח "Psiștei" או שם התואר "Psiștei". חוות הדעת של הלשוני רוזנטל, המתמחה בבחינת תمورות ושינויים שubahrt השפה, ובפרט השפה העברית המדוברת, שכטב את מילון הסLANG וספרים ומאמרים רבים ביחס להיווצרות החוויה הלשונית בחברה הישראלית, שהוא חבר וועדת האקדמיה ללשון ולמיללים בשימוש כללי והוא בעל טור בעניני לשון ולשונות – היא זו אשר יכולה להעניק את הערך המוסף הנדרש כאשר בוחנים את המורפולוגיה של ביטוי לשוני ואת האופן בו הוא מתקיים בשיח הציבורי.
- .283 عمדה על כך המלמדת ר' לנדי, במאמרה "המשפט במשפט: בלשנות משפטית – הבלשן בשירות המשפט", עינוי משפטי כב(1) פברואר 1999, 37-64, אשר בוחן את הਪערדים בין הגדרות מילוניות צרות לבין בחינה בלשנית ולשונאית רחבה ומלאה של ביטויים דזוקא בשיח המשפטי (כמו גם

בחינה אמפירית של פסיקות בתי משפט שונים הנשענים על בלשנים ובלשנות לצד קריאה יתמה' של הטקסטים):

"ההגדה המילונית אמורה לשקף את מובנה, או מובנאה, של מילה בשימושים השכיחים שלה; אין במילון מייצוי של כל מובנאה של מלה, ושימוש במילה באופן שאין לו ביטוי בתיאור המילוני שלו, אינו בהכרח שימוש בלתי תקין."

[...]

"מעצם מהוותה, שकפת ההגדה המילונית את שימושינו של מונה בזמן נתון עד ערכות המילון, ומטבעה היא מנטתקת, בדרך כלל, מן הקשר המבוקש. מפער הזמנים הקיימים בין התיעוד המילוני להתרחשות הספרותית בשפה בקהליליות דוברים נבע שתחות השפה העכשווית של הדוברים אינה מקוזדת במלואה במילון. אשר לנימוקה מן ההקשר הנתון, ההגדה המילונית מתיחסת לדוגמאות נזדות, מובהקות, לשימוש במילה הتعلמותה ממשמעת המילה בהקשרים אחרים עשו את ההגדה המילונית בחכמה תלκית". (שם, עמ' 56).

.284 ובהמשך מוסיפה המחברת המלומדות, כי היכן שעשויה להתגלו מחלוקת מסויימת, קיימת עדיפות ברורה לבחינה אמפירית על ידי לשונאי על פני הגדרה נוקשה הכרוכה לאלוציאם המופיעה במילון:

"חוקרי הסמנטיקה הקלטיקלית (תורת שימושן של מילים) מדיפים את המחקר האמפירוי על פני מילונים, מכיוון אמין ושלם יותר למידע על שימושים עדכניים של מילים בקהליליות דוברים. הבלשן פטור מאילוצים המוטלים על המילוני, ויש בכך חלים להתמקדש במשמעות של מילה בהקשר נתנו, למפותה אותן על פי דרגות טבעונות וראשוניותן, ולשקף את תחות השפה של ציבור הדוברים לגבי המשותף והمبادיל, ההכווי והניסיתי, בתכונותיהם של מושגים" (שם, עמ' 57).

.285 דברים אלה נכוונים כמו כפפה ליד ביחס למקורו נושא התביעה זו בכלל ולחווות הדעת של רזונTEL בפרט – גיבושה של חוות הדעת נעשה על בסיס מגוון מקורות, כפי שפורסם בעמוד 3 חוות הדעת, בinityים מילונים פוליטיים ממוקדים, וכן בחינה של מקורות עיוניים נוספים אשר יכול לזכות אוור על המונח הנבחן. לצד בחינה עיונית זו, בוצע מחקר אמפירוי ביחס לשימושים הנוהגים והנפוצים בשיח הישראלי ביחס למונח "פשיום", על נגרותיו השונות. ברור אם כן, כי חוות דעת זו עדיפה לעין שיורט על הגדרה מילונית צרה, אשר מוגבלת בהיקפה וביקף המשמעותיות אותן היא יכולה לחובק, ובמקרה זה היא נצמדה להגדה היסטורית צרה ובلتוי מפהוצה.

.286 מונחים שאולים המבוצעים "אדרטיזיות" שונות לשיטת הקיימים, התקבלו על ידי בתי המשפט לא אחת, כאשר באים לבדוק האם מונח מסוים הינו לשון הרע ואם לאו. הפסיקה משופעת בדוגמאות כאמור, אשר העקרויות שבוחן טובא להלן, על מנת להמחיש כי את משמעות של ביטוי יש לבדוק על בסיס המשמעותיות הרבות, ולאו דווקא הלשונות שלו, בנסיבות תביעות לשון הרע.
• כך במסגרת תביעתו של עורך דין אשר כונה בתקשורת כי הוא נמנה על "כונפייה" (עמ' 7380/06 בית המשפט העליון (כתארה אז) מי נאור, בהסתמכת השופט (כתארו אז) אי גראניס והשופט סי

ג'יבראן, כי על פי ההקשר והנסיבות המתוירות אין במילה "כונפיה" משום לשון הרע. כפי שקבע בית המשפט העליון בפסקה זו:

"בבואנו לבחון ביטוי זה או אחר, علينا לבחון בהקשר בו הוא נאמר. מוקובל עלי כי לביטויו "כונפיה" קונוטציה שלילית. אין זה ביטוי ניטרי, וב Rei, שמי ששמשת בשיטוי זה כלפי אחרים, מתנגד לדרכם ומגנה אותם. ואולם, לא די בכך שלביטוי יש קונוטציה שלילית [...] מוקובל עלי גם כי המשמעות השכיחה של הביטוי "כונפיה" קשורה לכונפיה פשע. עם זאת, הביטוי "כונפיה" משמש פעמים ובודת, בהקשר הפוליטי, מדיני ואנו חברתי, כדי לתאר קבוצת אנשים הפעלת עצותא חדא לקידום אמינה, מטרה מסוות או עניין זה או אחר, באפקטים ואמצאים שונים. כשהפעלתו או מעשיותו של אדם אינם לרובו של המתיחס לאוותו מעשה, אז הפרשנות האובייקטיבית של פרסום בעניין קולטי, היא שתכريع במרקחה נתון, ולא תחושת עלבונו הסובייקטיבי של הנפגע. כאמור, באספקטיה הפוליטית, מדינית או חברתית, פירוש המילה "כונפיה", אינו אלא תיאור של קבוצת אנשים בעלי מטרה או אינטרסים מסוימים, כאשר המילה נשאת בחובה הבעת דעתם של אותה קבוצה, על התנהלותה ופעולתה וכן מטרותיה." (שם, פסקה 40 לפסק הדין).

כך למשל, בפסק הדין אשר דן במשמעות הציבורית של המונח "עיריק" או "עריקה", קבע בית המשפט העליון כי יש ליתן למונח זה משמעות רחבה, המתרחכת ממשמעות המקורית של המונח, וזאת לאור האופן בו הציבור ברוחו את המונח. בע"א 9462/04 מורזוב נ. דיעות אחרונות בע"מ פדי ס(4) 13 (2005), קבע בית המשפט את הדברים הבאים (פסקה 17 לפסק דיןו של כבבי השופט אי. ריבלין):

"...17. אני סבור כי במילה "עיריק", על פי משמעותה בהקשר הנדון ובהתחרבות בנסיבות העניין, יש משום "לשון הרע" המקימה אחריות לפני החוק. הביטוי "עיריק" – כך ידענו וככז ניתן לראותו יוסרים באמצעות תקשורת – משמש לעיתים תכופות, בהקשר הפוליטי, כדי לבטא את נידחתם של אפשי ציבור מרשימה לרשימה, מנאמנות לנאמנות, מ"בית פוליטי" אחד ל"בית פוליטי" אחר. זה מובן של הביטוי בעניין האדם הסביר והרגיל.
[...]

"הביטויו "עיריק" פרץ זה מכבר את מקורותיו הצבאיים, והוא משמש לא אחת עיתונאים ואחרים בסוגרת חשית הפליטי במחוזותינו. האדם הסביר במדינת ישראל אינו מייחס לביטוי זה, בהקשר הפוליטי, משמעות של מעשה אסוד מבחינה חוקית. זהו כויס ביטוי שנדר, וכך אף אם הוא עבר לאוזן של מושא החתבות, הרי לא תחושת העלבון הסובייקטיבית של מושא הפרסום היא המכדרעה, כי אם הפרשנות האובייקטיבית של הפרסום בעניין הבריות."

כך למשל, במסגרת ת"א (שלום ות"א) 159414/09 משה זר נ. גדרון ספרו [2011], נקבע ביחס לכינוי התобע על ידי הנتابע כי- "שודד קרקטאות", כי: "פירושן של המילים במשפטן אינו ממן העניין כאן. איש אינו משווה בנפשו, בקשרו על מעשי ה,,שוד" המיוחסים לתובע, תמונה של שודד רוכב על סוס זהה בראשה של שיירה הופשת על שתיים שאותם היה מבקש לתלבוש

בכוח הזרוע או, רחמנא ליצין, באמצעות כלי נשק. לא זה התסמייך שביבש הנتابע לעורר בעני רוחו של הקורא ולא זה מעב העובדות שהתיימר לתאר בחפכו את המילים זו לאו".

"הנתבע השתמש בביטוי „שודד קרקעתו“ כמטפורה, כדי להאייר תוכנות מסוימות ספרותי אשר משתמשים בו כדי להציג ולהמחיש ועין מסויים, או כדי להעצים את ההתרשות, אף מעבר להיגיון ולחוקי הטבע".

287. ואלה רק דוגמאות ספרות, ודוגמאות נוספות ניתן להביא למכביר עד מלאה הטנא. בוחינת לשון הרע, במיוחד כלפי איש ציבור או גוף ציבורי דוגמת התובעת, ובמיוחד כאשר יורת התגששותה הינה במסגרת השיה הציבור הפליטי, הנהנה ממידת ההגנה המקסימלית של חופש הביטוי; אינה נעשית בחלל ריק אלא על רקע הנסיבות והקשרים החברתיים הרוחניים בהם הדברים אמרים.
288. התנהלות זו עולה בקנה אחד עם מסקנותיו של המומחה רוזנטל, כי אכן יש בסיס אמיתי ומוסק לכינויו של התובעת פשיסטי וזאת בהתאם למשמעות המונח בשיח הציבור וגלגוליו בשיח זה בשנים האחרונות, משמעות אשר הטרקה מהמשמעות המינוחסת לפשיזם האיטלקי, והיא מתקיימת כיום גם במרחב הדמוקרטי.

ה. התייחסות לטענות "נבחרות" של תובעת בסוגיות המשמעות של המונח פשיסטי בשיח

הציבורי

289. בנוסף על האמור לעיל, ביקש הנتابעים להתייחס בקרה לחקל מטענות התובעת בהקשר חווות הדעת של רוזנטל והשימוש בהגנות הקבועות להם בחוק בכל הנוגע לאופן בו נעשה שימוש ציבורי במונח "פשיזם" או "פשיסטי". חלק מהדברים המוטחים بعد, דברים המשוללים כל עיגנו בחומר הראיות ו/או במציאות, נידונו כבר לעיל, אולם חלק מטענות ידוענו להלן. מטעמי זהירות בלבד, ועל מנת שהדברים לא יוותרו ללא מענה, ביקש הנتابעים להתייחס לטענות נבחרות מטעעםם בהקשר זה.
290. כך למשל, בaningוד למתחאר על ידי התובעת, העד רוזנטל התייחס בחווות דעתו במפורש הן למשמעות של הביטוי "פשיסטי" כשם תואר, והן כשם עצם (ראו עמי 4 לחווות הדעת). זאת, בנוסף לעובדה כי הביטוי "תנועה פשיסטית" אוצר בחובו הן את המשמעות העובדתית של התנועה והן את כינוייה, כשם תואר.
291. כך למשל, בaningוד גםו לנאמר על ידי התובעת בסיכוןיה, חלק מהחומרים אשר שימושו את המומחה רוזנטל הם דווקא כן מקורות ישראליים (ראו פרק הביבליוגרפיה המצוינת בעמי 3 לחווות הדעת שלו). בכל הנוגע לתמורות ומשמעות של המונח הנבחן, בין המומחה מיליוןים קוונקרטיים (כגון מילון פוליטי) לצד בחינה אמפירית של התבטיאות שונות בשיח הישראלי. בaningוד גםו לנאמר על ידי התובעת בסיכוןיה, העד הבahir כי לא הובאה כל ספרות ישראלית לעניין זה, לא משום שלא נמצאה כזו הთומכת בעמדותיו, אלא, כפי שהגדיר זאת העד במלותיו (ולא באופן המsoleף בו בחרה התובעת להציג את הדברים), בעי 8, שי 18, "לא מצאתי ממשו בעל עניין שטוני על זה ואן שפהנית מזה בעניינים אחרים [...]".
292. התובעת, אשר לא מהססת לפגוע ביושרתו של המומחה מטעם הנتابעים (ולמעשה, לפגוע ביושרתו, יושרו, כישוריו, ואמנותו למדינה של כל מי שלא רואה עין בעין), אינה חלה גם

במקרה זה, אולם הפרווטוקול ישמש עדות (נוספת) לאופן המגמתי והשקרי בו מציגה התובעת את הממציאות הקיימת.

293. בכל הנוגע לשיבות והנימוקים מודיע אין להסתפק בהגדרה המילונית המוצומצת של מילוןaben שושן, הבבירו המתבעים לעיל מודיע יש לקבל, מהותית, לשונית ולשונאית את חותם דעתו המקיפה והנרחבת של הבלשן והלשוני רונזטל על פני הגדרה צנומה ומצוצת, הכהופה למוגבלות הקיימות במילון ابن שושן, כאשר הגדרה מילונית זו קיימת מזה עשרות שנים ושינועים לא התבצעו בה כלל בעשוריהם האחרונים. זאת, ביחס למלונים ספציפיים וכן לאור המומחיות הלשונית (עליה אין חולק כלל) של המומחה, אשר היטב לתאר את השינויים והגלגולים השונים שהמונח והביטוי "פשיסטי" עבר ברבות השנים.

294. בנגדו לאופן בו מציגה הדברים את קביעתו של המומחה רונזטל על סמך החלופה השלישית המופיעה במילון ובסטר, הרי שגם גם חלופה זו כוללת מספר חלופות הדורות במקביל האחת לשניה, ואין מדובר בהゾרה מצטברת. כך מופיעים הדברים כהוויות במילון ובסטר ביחס למונח : *fascist*

(3) a person who is dictatorial OR has extreme right-wing views.

295. התובעת בסיכוןיה מתעלמת מהחלופה השניה המופיעה בהגדרה, כאשר מילון ובסטר עצמו קובע כי הביטוי פשיסטי הינו ביחס לאדם האוחז בדעות ימין קיצונית (כמו התובעת למשל), וזאת לצד היומו דיקטטור (אולם אין מדובר ברכיבים מצטברים, כפי שלמלמת המילה "OR"). תחת זאת, בוחרת התובעת להטעות בסיכוןיה ולטעון כי החלק הראשון של החלופה, המתיחס למאפיינים הדיקטטוריים הוא המוחל לגבייה על ידי פרשנות רונזטל את האמור במילון ובסטר.

296. בנגדו גמור לאופן בו מוצגים הדברים על ידי התובעת בסיכוןיה, המומחה רונזטלמנה שמנעה פרמטרים במסגרת הניתוח השימושים הקיימים בשיח הישראלי, ולא פרמטר בודד כפי שהדבר מוצג בסיכוןיה התובעת, כאשר שכלל וניתוח שמנעה פרמטרים אלה הוא שהביא את המומחה למסקנותיו – שלא נסתרו אף לא מקטן. לא ברורה הקביעה של התובעת על ידי התובעת, אשר במסקנותיו של חוות הדעת, ושאר ההתחות ודרכי הבלע המיויחסים למומחה על חוות הדעת, אשר אינה מסוגלת כנראה לטבול את העובדה כי המומחה אינו שותף לרענוןותה הפוליטיים, אינם מצליחים, בכלל הכלבוד והרואין, לסתור את מסקנותיו ודרך ההליך של רונזטל. זה דיננו, כמו שהוא דין של המתבעים או של שאר גורמים אשר אינם רואים עין בעין עם התובעת.

297. בנגדו גמור לאופן בו מצינה התובעת, באופן חלקי, קטוע ומוגמתי, את הפסקה המסייעת את חוות הדעת של המומחה רונזטל, הרי שאי אפשר להסכים לניתוח זה של המסקנה הסופית. לשם כך, והואיל והנתבעת בחרה שלא להביא את המסקנות הסופיות של חוות הדעת כפי שהן, יבואו אלה, במלואן, ללא שינויים, תוספות, ערכיות או גזירות, כפי שהතובעת "הרhiba" לעשות במקרה זה, כמו גם במקרים אחרים :

"**השימוש במונח "פשיסטי"** מקובל בשיח הדמוקרטי, ומתיחס לתופעות במסגרת הדמוקרטיות, שאינן קשורות בדרך ישירה או עקיפה למשטרים הפשיסטיים ההיסטוריים.

"**השימוש במונח "פשיסטי"** בשיח הישראלי מתיחס לתנועות או מלחכים אשר יש בהם לדעתם של המשתמשים במונח, בין היתר [בהתאם על השימושים הרלוונטיים לתביעה הנוכחית] :

- העדפה בוטה וגורת של ערבי המדינה, האחדות הלאומית והאנमנות על פני ערבי הדמוקרטייה במובנה המהותי;

• הזרה של יסודות ליברליים או בעלי עמדת שמאלית מובחkat מן השיח הלגייטימי באמצעות שונים;"

אין להסיק אם כן מהתיבה "אם תרצו" (תנווה פשיסטית) אז יש" (ציל': "אם תרצו – תנווה פשיסטית (או יש")], שקבוצת הנتابעים טוענת שתנווה "אם תרצו" היא תנווה פשיסטית במוניה ההיסטוריה, ככלומר אוחזת מכלול המאפיינים והערבים של תנווה פשיסטית באירופה במחצית הראשונה של המאה הקודמת. אפשר להעריך במידה רבה של סבירות של "אם תרצו" יש בעיניהם יסודות משמעותיים המשמעים כיום באוצר המונח "פשיסטי" בשיח הרוחה בישראל".

298. זה פרק המסקנות של המומחה, כך יש להביאו בפני בית המשפט וכן יש לקרואו (בודאי לא באופן המסולף בו בחירה התובעת לעשות בו שימוש).

299. משכך, ברור שהמסקנות הסופיות של המומחה רוזנטל מעניקה תשובה ברורה, ניצחת וחד-משמעות לנושא שעמד בסיס חווות הדעת – אשר בישק לבחון מהי המשמעות (או קשת המשמעויות) של שם התואר **"פשיסטי/ת"** בשיח הציובי בישראל בכלל ובקשרים פוליטיים בפרט?

300. בנגד גמור לנאמר על ידי התובעת בסיכוןיה, גישתו של המומחה רוזנטל אינה סותרת את פסיקות בית המשפט העליון, אלא צועדת בתלמידים אותו כרש בבית המשפט במוגן פטיקותיו. התובעת מנסה למקד את טענותיה בכך שעלה פי פרשה בר-גביר נ' דנקנה, שכיחותו של ביטוי והיוותו שגור בשיח אינה שומרת את כפיפותו לדיני איסור לשון הרע. אולם, אי אפשר לזרז גזירה שווה מכך, וזאת משלל נימוקים:

ראשית, יש לבצע הבחנה בין שכיחותו של ביטוי שהוא בגדר לשון הרע מובחק ובין שכיחותו של ביטוי אשר משקף את התמורות והתרחבות מהמשמעות ההיסטורית שלו. לעניין זה רוא פסקי הדין בעניין מורדוב, חוטר יש' וספירן שהובאו לעיל;

שנית, חוות הדעת של רוזנטל, כמו גם עדותו ביחס למשגים הקשורים לשואה ברמה זו או אחרת דוגמת "תעלולתה בגלטיית" או "דבר שטרימר", בא להוכיח כי השichenות של מונחים אלה בשיח הובילו לכשעימה להתרחבות מהמונח המקורי, דבר אשר אי אפשר לטענו ביחס להאשמה מובחkat ומפורשת של אדם כ-"נאצי". על כך עוד נרחב ביחס לשני הפרסומים הנוספים;

שלישית, והנתבעים שבים על כך פעם אחר פעם, עוד מכתב ההגנה הראשון שהוגש, אף לא אחד מהנתבעים הטית בתובעת כי היא ארגון נאצי ואף לא אחד ייחס לה מאפיינים נאציים כפי שההתובעת מנסה (ומעה) לטעון לאורך כל התנהלות תיק זה (טענה שכאמור התובעת מתעקשת שהנתבעים ייחסו או ייחסו לה, וזאת לנוכח הכרתה כי הבסיס לתובענה אינם קיימים).

301. רוזנTEL לא קרא תיגר על פסיקת בית המשפט העליון בעניין בן גבר (ה גם שבית המשפט העליון ריקן באופן משמעותי יותר את פסיקתו זו, שנים ספורות לאחר מכן, בפסק הדין בעניין ריעא 2572/04 רפאל פריגן נ' כל הזמן ואתה), אלא חוות הדעת שלו התייחסה לשichenות של הביטוי והמונח "פשיסטי" כהוכחה לתמורות שביטוי זה עבר בשיח הציובי בישראל, ובפרט בהקשריו הפוליטיים. משכך ראש הטיעון כי אין התאמה בין האמור בחוות הדעת של רוזנTEL או כי היא סותרת את פסיקת בית המשפט, אין לה מקום כלל וחבל שacaktבה על ידי התובעת.

302. ההיקשים המופרדים וניטיונותיה החוזרים והנסנים של התובעת לגוזר גזירה שווה מכינוי כ- "תנווה פשיסטית" על ידי הנتابעים ושרותם וביסם אחרים שאים הנتابעים, כפי שהובא בתצהירו של הנtabע מס' 1 (שלא נסתור, והוא אף לא נחקר בנקודה זו), כמו גם העובדה שהוכחה שההתובעת ורואה עשוים שימוש תדרי במונח "פשיסם" על גזירותיו השונות, ביחס לקישורים

לتنועה הנאצית, לא הוכחו, ומילא אין להס מקומ. העובדה שהמלגה הנאצית הייתה, בבחינה היסטורית גם תנועה בעלת מאפיינים פשיסטיים ברורים, אין משמעה כי כל תנועה פשיסטית היסטורית (והיו עשרות כאלה ברחבי אירופה) היא גם הנאצית. העובדה כי בשיח הציבורי הפוליטי העולמי והישראלי כאחד, ייחס מאפיינים פשיסטיים מתקיים גם בתוך המרחב הדמוקרטי ולא רק ביחס למי שניצב מול מרכב זה, כפי שהוכיח המומחה רוזנטל, שומרת את הראקע מתחת לכל ניסיונות ההשוואה אותו מנשה התובעת לקדם.

303. על בסיס התשתית שהונחה עד כאן לגבי הוכחת מאפייני התובעת, נפנה לניתוח ההגנות החלות על הפרסום.

V. הפרסום הראשון: הגנת 'אמת דברתי' לפי ס' 14 לחוק

304. טענת התובעת כי יש לסוג את הפרסום הראשון כקביעה עובדתית היא חסרת שחר (ר' דינוו מייד).
305. קביעה עובדתית היא אמרה המשקפת צילום מצב אובייקטיבי של המציאות, ללא ריכיב סובייקטיבי כלשהו. מובן מאליו, שיחס אידיאולוגי מסוימת לתנועה אינו יכול لكن להיות מסובог כקביעה עובדתית. יחד עם זאת, מכיוון שכאמור הפרסום מהוווה לא רק דעה של אדם מהיישוב אלא גם "מסקנה מדעית", מסקנה זו יכולה להיבחן בכלים ממציעים, ולהיות נכונה או שגויה.
306. הנتابעים יטענו, כי לאור המסכת הראייתית שהוצאה לעיל, ובפרט הניתוח המדעי של המומחה מטעם ההגנה פروف' שטרנהל, הוכח כי אמרה המבוצאת בפרסום, היא נכונה כאשר רואים בה מסקנה מדעית. לפיכך יטענו, כי עומדת להם הגנת 'אמת דברתי'.
307. לחופשי, הנتابעים יטענו לאמת דברתי לפי ס' 14 גם אם תתקבל טענת התובעת, כאמור בניגוד גמור להשპטם, כי הפרסום מהווה "קביעה עובדתית".

V. הגנה לפי ס' 15(4) - הבעת דעתה מובהקת

308. ההגנה לפי ס' 15(4) לחוק, הגנת הבעת הדעה בקשר לעניין ציבורי, עומדת לנتابעים באופן מובהק. על-מנת שתעמוד למפריט הגנה זו נדרש לפני הדיון עמידה במספר תנאים: א) מדובר בעדעה (ולא בקביעה עובדתית). ב) הובעה בקשר לעניין ציבורי ג) תום-לב ד) מתקיימים קשר לגוי כלשהו בין הדעה לעובדות עליהם מבוססת הדעה ("סבירות" הדעה). בעניינו מתקיימים באופן מובהק כל התנאים להtagבשות ההגנה, ומעבר לכך: שיקולי המדיניות מחיברים להעניק בעניינו את ההגנה באופן רחב. נמדו עליהם אחד אחד.

A. האמרה: הבעת דעתה באופן מובהק (ולא קביעה עובדתית המשקפת מציאות אובייקטיבית)

309. האמרה נשוא התובעה "אם תרצו תנוועה פשיסטית (או יש)" מהויה הבעת דעתה בעניינו לא מתעוררת כלל השאלה, הנדרשה לא מעט בפסיכה (ר', למשל, ע"א 259/89 הוצאת מודיעין בע"מ נ Spiro, פ"ד מו(3) 55, 48 (1992)), בדבר סיווג ההתבטאות של הפרק כקביעה עובדתית או עובדה בעניינו, אין ספק שמדובר בעדעה:
- א. לפי הפסיכה פרסום עובדה אמרו לשקר את המציאות האובייקטיבית, בעוד שדעה מש夸 הילך מחשבתי סובייקטיבי. אין ספק שייחסו מאפיינים מתחום מדעי החברה לתנועה אידיאולוגית

- אינה מתחום העובדה. מובן מאליו, שאין מדובר במדד מדויק, ואין כאן הכרעה בינהו שניתן להוכיח במעבידה. המושג "עובדות" זו לחלוטין למשגים מתחום מדעי החבורה (המדעים הלא מדויקים), ומובן מאליו שככל אמירה המכשפת לקשור בין תנועה לבין אידיאולוגיה מסוימת לא תהיה "שיוך של המציאות", אלא דעה של הדבר, וכי הנושא אכן מצוי בקונצנזוס. הדברobar באופן מובהק באמירה המשקפת הילך רוח סובייקטיבי של המפרנס.
- ב. והשווה לפרשת צימרמן, בעניין תביעת דיבה בגין השוואת מהיג פוליטי למוהיגים מתקופת הריך השלישי (ע"א (ת"א) 1070/01 צימרמן משה נ' זאבי רחבעם (2003)). לעניין סיוג האמירה נקבע על-ידי ערכאת העורר, אשר קיבלה את העורר וחתחה את התביעה באופן מוחלט (עמ' 8 לפסח"ד): "אין ספק כי דבריו של המעלער היו בגדודה של הבעת דעתה בתחום ההיסטורי אקדמי. אין מדובר בקביעתן של עדות ההיסטוריות, אשר מהן מוצפה להיות מדויקות וברורות אלא בהשוואה ערבית המשקללת בתחום מייננו היכולים להתרשם מידי ההיסטוריון אחד באופן שונה מהחר.".
- ג. האמירה נוסחה באופן מובהק כדעה, כאשר ההסביר המובא תחתיה מבהיר מה הביא את המפרנס (הנתבע מס' 1) להגיא אליה. גם האופן בו נוסח שם הקבוצה, כמשחק מילים, מלמד שאין הדברobar בקביעה פוזיטיבית אלא בדעתה.
- ד. בנוסף, הפלטפורמה בה נעשה הפרטס – קבוצת פייסבוק, שנועדה לגיבוש חברים סביב רעיון מסוים היא פלטפורמה מובהקת של הבעת דעתה. כשם שפרטס מסוים המבוצע כ"טור דעת" צובע את הפרטס כולו כדעה (ענין 'כל הזמן', עמ' 17), כך גם פרטס בקבוצת פייסבוק.
- ה. גם פרופיל הפיסבוק של הנתבע מס' 1, המוצג לכל גולש שמתעניין בקבוצה ובמייסדה, מבהיר את עיסוקיו והתמחותו (ובמה הוא אכן עוסק ואני מתמחה). הקורא הסביר מבין כי אין הדברobar במומחה לעניין המתאים לקבע עובדות אלא באדם מהישוב, המבקש להביע את דעתו בנושא שעל סדר היום הציבורי.
- ו. בנוסף, המגמה השיפוטית היא, שבקרה של פרטס בעניין ציבורי, יש להעדין לסוג את האמירה בהבעת דעתה ולא בקביעת עובדה (ר' פרשת צימרמן נ' זאבי שלעיל, עמ' 8).
- ז. אין ספק, אפוא, שככל קורא סביר מבין את שם הקבוצה נשוא תביעה זו בהבעת דעתה, רעיון, מצדיו של אדם מהישוב, ולא כiomרה לקבע קביעה עובדתית, עוד בתחום שהמושג "עובדות" גור לו. זהו הרושם הכללי המובהק העולה מהדברים. "זהו מבנה התביע והריגל של הפרטס, כפי שאדם וגיל היה מבין אותן". (שנהר, עמ' 310-311 והפסקה המובאת שם).
- ח. יובחר, כי הפרטס איינו רק בגדיר דעתה מובהקת, אלא בהקשר האקדמי מהו זה מסקנה, شيئاו לבחן אותה בכלים מקצועיים. הנתבעים טועו כאמור, כי לאור הנитוח המקצועית שהובא לעיל, ובעיקר לאור חוות-ועתו של המומחה פרופ' שטרנהל, עליה בידיהם להוכיח כי מסקנותם חניל היא הנcona, קריאמת. יחד עם זאת, מסקונה עובדתית או מדעית מסוגת לפי הפסיקת כדעה (ע"א 3199/93 קרואס נ' ידיות אחרונות בע"מ פ"ד מט(2) 843; תא (י-ט) 9556/04 שלומי דנינו נ' כל העיר; אורן שנהר, דני לשון הרע (גבו הוצאה לאור, 1997), עמ' 309), וחול עליה אותו הניתוח שmoboa בפרק זה לגבי "דעה".

ב. "קשר לעניין ציבורי"

310. אין חולק, כי הפרטס נעשה בקשר לעניין בעל חשיבות והטעניות ציבורית רבה (ואף אשר עמד במקרה של פולמוס ציבורי (להרחבה ר' ציהירו של הנתבע מס' 1, ומובהות הרבות המוצגות בסופה מס' 5 לתצהירו זה). הדברים נראים מובנים מאליהם:

א. התובעת פעלת ופועלת באופן דומיננטי בשיח הציבור. התובעת ניהלה קMPIיניס בולטים ברמה הלאומית, בנושאים מעוררי מחלוקת והעומדים בראש סדר היום הציבורי, וברמת נראות גבוהה. קMPIיניס אלה לו במודעות בעיתונים, בשלטי רחוב, בהפגנות, במאמרי דעה, בדו"חות וכי' [להפנהה לדרך הפעולה של התובעת בזירה הציבורית ר' הפירוט בסעיפים ..הפנהה למיכאל...לעיל].

ב. פעלת של התובעת זכה לתהודה, ועוררו שיג ושיח ערך בזירה הציבורית – תומכים ומנגדים [לדיוחים בתקורת ר' סעיף 7 עמי 5 לתחair יlin הנתבע מס' 1]. פעלת של התובעת גם עורר ביקורת ציבורית חריפה. عشرות דוברים בזירה הציבורית, בולטים ומוכרים הרבה יותר מהנתבעים, התבטאו בעניינה של התובעת, והשיבו על פעילותה ביקורת דומה לו שボטאה בפרסום נשוא התביעה כאן ס' 11 לתחair הנתבע מס' 1, נספחים 5]. עניין זה לבדו מלמד על העניין הציבורי הרבה שהיה יש בתובעת ובפעולה.

ג. כל האמור לעיל אינו בחלוקת, ולא נסתור על-ידי התובעת. נהvox הוא. התובעת מתגאה בפעולה בזירה הציבורית ובמטרות לשמנ פועל, שכולם נושאים ציבוריים מובהקים. בקשר לכך, קשה להאמין שההתובעת עצמה סבורה באמות שאינה "גוף ציבורי" ושאין "ענין ציבורי" בפעולה. הפסיקת החילה את ההלכות לגבי הגנה ורחבה על הבעת דעתה לפי ס' 15(4) על שחknim בזירה הציבורית באופן רחב (ע"א 1104/00 אפל ני חטן, פ"ד נו(2) 620-621; ע"א 4534/02 רשות שוקן ני הרציקוביץ, פ"ד נח(3) 558, 571), ואין שום ספק שההתובעת היא גורם ציבורי הפעיל (מאך) בזירה הציבורית ושיש עניין ציבורי (רב מאד) בפעולה, כפי שמדובר האסמכתאות שהובאו לעיל.

ג. תום-לב – הפרסום לאחר מתחום הסביר

311. גם כאן מתקיימת, ובמובהק דרישת תום הלב של המפרסם.
312. סעיף 16 לחוק קובל כדלקמן: "(א) הוכית הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באמצעות האמור בסעיף 15 ושהפרסום לאחר מתחום הסביר באופן נסיבות, חזקה עליי שעשה את הפרסום בתום לב".
313. בעניינו הוכח כי מתקיימות הנסיבות בסעיף 15 – הבעת דעתה בקשר לעניין ציבורי. התנאי השני הוא, כאמור, כי הפרסום "לא אחר מתחום הסביר". יזכיר, כי מובן שיש לנוקוט זהירות רבה בשלילת חזקת תום הלב בשל עניין זה. בית המשפט היושב בדיין אינו ממונה על נימוסים זהויות וחליכות, ויש להיזהר מהטלת אפקט מצנן חמוץ על השיג ושיח הציבורី בשל חשש האדרס מהישוב, שאינו משפטן, שדעתו לא תיראה "סבירה" בידי בית המשפט, או שאופן ניסוחה, שייבחן בזכוכית מגלת באולם בית המשפט, יימצא "לא ראוי". יש להעניק "מרוחה נשימה" ראוי לאדם מהישוב – לא ע"ד, לא אקדמי, ולא עיתונאי הזוכה לעירכה וברכה – לגבי הסגנון בו נוקט במרחב הציבורי, בזירה כמו הפייסבוק, אלמלא כן יוטל אפקט מצנן חמוץ על השיח הציבורי.
314. ואולם, גם כאן, בעניינו, הדברים נאמרים מעבר לצורן. התנאי כי הפרסום "לא אחר מתחום הסביר" מתקיים אף הוא באופן מובהק. המתבע מס' 1 ניסח את הדברים – הן את שם הקבוצה והן את דברי ההסבר – בזורה שוקלה, מותונה, עניינית, בלתי מותלהמת, ללא גידופים, מכונת לתובעת ולא אישית/שמית כלפי ראייה המוכרים.
315. לעניין היחס בין אופן התנסחות המפרסם לבין "תחום הסביר" ר' בע"א 5653/98 פלוס ני חלוץ (2001): "לשון משתלהת וחומר, עשויה לצאת אל-מחוץ לתחום הסבירות; ואולם לא בהכרח כך... כך אף בבחינתו של עקרון המידהנית: אל-לו למפרסם לנוקט לשון בוטה וקשה מקום שיכל הוא

למלא את חובתו בלשון רכה וואיה". ובעניננו, כאמור, הנتابע מס' 1 בחר בלשון לא בוטה ולא משתלהת והוא נמצא עמוק בתחום "מתחם הסבירות".

316. אין ספק שהנתבע מס' 1 – יהודי כאשר פועל בזירה כמו הפייסבוק, יכול היה לבחור בנסיבות

קשהים בהרבה, לרבות כלפי המכוונים נגד העומדים בראש התובעת והמדוברים עמה. הוא פועל באופן ענייני. רצה להביע את דעתו, והביע אותה באופן ממודך ולא מתלהם. אין באופן ניסוח הדעה דבר שיכלול להצדיק את שלילת ההגנה לפי ס' 15(4) על הערכות עליה מבקשת להגן.

317. הצורה השוקלה והמתונה בה פעל הנتابע מס' 1 מתחדדת ומתבלטת לאור הסביבה בה בוצע

הפרסום – עולם האינטראקטיבי, והפייסבוק בפרט. עולם זה מותאיין, כפי שכבר נאמר בפסקה שיח מתלהם, בוטה, לעתים קרובות רדוד וגס. דוגמאות לשמות של קבוצות פייסבוק – בוטים ומעבר לכך – המבטיות רעיון מסוים, הובאו בסעיף 26 לתצהיר יליון לבקשתו לסייע על הסף. על-רקע

דברים אלה, מתייעטו ועוניינו של הפרסום של הנتابע מס' 1 מודגשת ומתבלטת.

318. הנتابע גם הכיר היטב את הקמפיינים של התובעת, מעוררת היטוב בשיח הציבורי, ואף הכריא את הכתיבה האקדמית הבסיסית בנושא. הוא לא התלהם מותווך בורות, אלא התבטא בצורה עניינית על סמן היכרות עם הדברים ושכנוע פנימי באמיותם הדברים.

ד. תוט הלב – כוונת הנتابע מס' 1 ביציוף הפרסום

319. ולגביו כוונת הנتابע ביציוף הפרסום: המוטיבציה של הנتابע מס' 1 לבצע את הפרסום הוצאה בתצהирו [סעיפים 14, 16 ו-17 לתצהירו]. הנتابע מס' 1 העלה את הפרסום כאדם מודע פוליטית, בתגובה לפעילותה הציבורית של התובעת, ולפרסומים מעוררי מחלוקת שלא בזירה הציבורית, פרובוקטיביים ובוטים ללא ספק. בפרט הטיערו את הנتابע מסע הסתה שנייה ננד נשיאת הקרן החדשה לישראל, נגד ארגוני זכויות אדם מעס מזודה, ובעיקר העובדה שכינתה בני פלוגתא בזירה הציבורית "גיס חמישי", כאילו מדובר בבודדים [ס' 17 לתצהירו].

320. הנتابע מס' 1 נחקק גנדית על המוטיבציה שלו לייצור הקבוצה ועל הילך הרוח שלו שהוביל אותו לפרסום. הוא נותן תשובה מפורשת, בהירה וממקודמת: הוא הכיר היטב את פעולתה של התובעת ונחשף לramento שלשה, כאשר באוטה עת קרא ספר יסוד בנושא הפשיזם, הוא גילה להבנתו מאפיינים דומים בין התיאוריה לבין פעולה של התובעת, הוא נסער וביקש להשמע את דעתו [עמ' 80 לפרוטוקול, ש' 20-4].

321. אמרותיה ופעולותיה אלו של התובעת בזירה הציבורית עוררו בנتابע מס' 1 (וכפי שנאמר לעיל, גם ברבים אחרים, בוטים ו"חוובים" פי כמה ממנה), צוזע, תרעומת וחלהלה, הוא ביקש לתרום ולעורר דיון ציבורי. הוא פעל כאדם פרטי, מהישוב, המבקש "لتROWS את חלקו", בכלים העומדים לרשותו – לא המילויים של התובעת לפרסומי חוות, לא המשאים הבלתי נדלים של התובעת בניהול תביעות דיבה, לא הבמות העומדות לרשות מנהיגים ועתונאים אלא בסך הכל חשבן בפייסבוק – לגבי נושא העומד בראש סדר היום הציבורי [סעיף 15 לתצהירו..].

322. אין יסוד לטענה, ככל שקיים זו, כי אדם מהיישוב הפועל באופן כזה וממניעים כאלה, ומנצל את כיכר העיר הוירטואלית לשמש הבעת דעת עניינית ולא מתחמת בנושא בעל עניין ציבורי מובהק, יימצא חסר תום לב. בכלל, שלילת יתום לב' מאמין היישוב ש מביע דעת בעניין ציבורי נראית עניין מרוחיק לכת. ענייננו בזודי איינו המקרה.

323. הנتابעת מס' 7 התיחסה אף היא למניע שהביא אותה להצטורף לקבוצת הפייסבוק שהקים הנتابע. היא נחשפה לאוטם קמפיינים, הזדעה מהמסרים שהפיצה התובעת ומודיפתה אחר מי שנטפס

על-ידה לא ציוני. היא נחשה להפגעה של התובעת בה אنسיה התלבשו במדים צהיל. קראו קריאות כמו "בוגדים" וכי"ב. היא עשתה מעשה אזרחי צנוע של הבעת הזדהות עם הרעיון שביטה חברה הנتابע מס' 1, ה策רפה לקבוצה והסכמה גם להיות מנהלת [ס' 9-4 לተחרהה].

324. העובדה כי הנتابע מס' 1 היה בעל דעות מגובשות על התובעת אינה פוגעת בתום-לבו. אכן, בין התובעת לנتابע יפועה תהום מבחינתם עמדותיהם והשקפותיהם הפוליטיות והאידאולוגיות, זה מימין זהה משמאלי.. כל אחד מהשניים רואה בעמינו סכנה להמשך קיומה של מדינת ישראל שהה רועה לעצבה ולחיות בה.", אמרה כב' השופט ברקאי בתביעת דיבכה שהגיש פעיל הימין הבולט משה פייגלין נגד הפובליציסט חיים הנגבי (תא (ק"ג) 1637/96 משה פייגלין נ' חיים הנגבי (1999)), בסעיף 16, והוסיפה, בذוחה את טענת התובע כי דעותיו המוקדמות והmagobshoth של הנتابע נגדו מוכחים זדון ושוללים את חזות ותום הלב: "...אין לעקו אדם מחשבותיו ומדעתו, ואך טبع הוא שביקורת כלפי איש ציבור תופנה מעוד אלו המתנגדים לדעתינו. ואכן, צודק לכאהו עריך-דין העצני, בא-כח התובע, בסיכון, כי ה ביקורת נבנית מהשkeit עולם קדמת ומנבשת, שambilah את המבקר לומר את דעתינו. אך אין לומר כי כל השקפת עולם מנובשת נגעה באלמנטים של זדון או חשור תום-לב".

325. ביטויו לאותו רענון נמצא נמצאו בפסח'יד של כב' השופט סולברג בתא (י-ס) 02/5665 ארנון נ' פסטינגר (2004). לאחר שעמד על התחוללה הרחבה במיוחד להגנת תום הלב להתבטאות בעניין ציבורי הוא אמר (ס' 62 לפסח'יד): "יאני מטעלים מיריבות נמשכת, דזעה ופטרוסמת בין בעלי-הדין. אלא שכך אין כדי לשולח את מס-הלב של ע"ז י' פסטינגר בעניין דין ... העניין הציבורי גובר כאן על העניין האישי". בעניינו ה"יריבות" בין הנتابע מס' 1 (והנתבעים בכלל) לבין התובעת, אם בכלל, לא שולחה ליעוצמת היריבות בין בעלי-הדין באותו תיק.

326. הוזיאו ומתקיימת בעניינו החזקה הקבועה בסעיף 16(א), על התובעת מוטל היה הנTEL להוכיח כי הנتابע עשה את הפרisos שלא בתום לב (אי שנחר, דיני לשון הרע (1997) בעמ' 267). בעניינו הנتابעת לא טענה, וממילא לא הוכיח כי קיימים לנتابעים מניעים אחרים.

327. בהמשך פרק זה נמדו על נסיבות נוספות, הרלוונטיות הן לעניין תום הלב והן לעניין "סבירות הדעה", אשר מחזקות את תחולת ההגנה בנסיבות עניינו.

ה. "סבירות הדעה" במסגרת בחינת תום הלב של הנتابע (קשר לוגי בלשוו בין הדעה לבין התשתיית עליה בססתה)

(1) מבחני הפסיכה לבחינת סבירות הדעה:

328. הפסיכה הכירה בסבירות הדעה", חחס גומליין מספק בין העובדות לבין המסקנה/הדעה המבוססת עליוון, כתנאי עצמאי לתחוללת הגנת הבעת הדעה (שנחר, עמ' 20-320; ע"א 831/86 פרופ' מאור נ' פרופ' מילאali, פ"ד מ(1) 762, 775-774 (1990)). הפסיכה מבקשתelman מכך, בו ייעשה שימוש בהגנת הבעת הדעה כדי להכפיל אדם בלי שום קשר בין העובדות עליהם מבוססת הדעה לבין הדעה עצמה.

329. ואולם, הדעה אינה צריכה להיות "נכונה", היחידה המתקבלת על הדעת, או ההגיונית ביותר מבחינה בית המשפט. היא צריכה להיות "אפשרית". הפסיכה שניתנה והזירה מפני אופן בחינת התקיימות של תנאי זה. הרצינול הוא הבתחת שוק וחופשי של דעתו, ובית המשפט איינו הופך למשטרת דעתו. כל שעליו לבחון הוא האם יש קשר לוגי בלשוו בין העובדות לבין הדעה. "הviktor למשענמה ימולה להיות מונמת ולא מוצדקת ואין בכך כדי לשולח את סבירות הפרסום" (ע"א 723/74 הארץ נ' חברות החשמל, פ"ד לא (2), 281, בעמ' 15).

לפי מבחןו של הנשיא שmagor באותו מקום, הגנת הבעת הדעה תישלך רק כאשר היא תחרוג "מכל קשר הגינוי אפשרי עם הנזונים", וחוטם: "אין בית המשפט יכול לכפות טumo והגינוי הוא על המפורסם, אלא עליו להוציאו מקום להבעות דעת תקיפות". (שם, בעמ' 307).³³⁰; "יהשכמה המובעת בפרסום [אגינה] חייבות להיות המסקרה הבלתי, האחת והיחידה, אותה ניתן להסביר מן הנסיבות בדעתה החינוך העדרוף" (דעתן 9/77 חברות חשמל לישראל בע"מ נ' הוצאה עתנו "הארץ" בע"מ, פ"ד לב(3) 352-351, 337 (1978)).³³¹ דעתם האישית של בית המשפט אינה בהכרח קובעת, "בית המשפט אינו כופה את טumo ואת הגינוי על המפורסם, אלא "עליו להוציאו מקום להבעות דעת תקיפות" (פלוטו, ס' 66 ו-60 בתאמה). לא רק שהדעה לא צריכה להיות נכונה, מותר גם שתהיה חריגה. חופש הביטוי מחייב זאת" (כב השופט סולברג בתא (י-ס) 5665/02 ארכנו נ' פסטינגר).

רציון ההסדר הוא הגנה על שוק דעתות חופשי, והימנעות מהטלת אפקט מצנן על השיח הציבורי, ומשום כך, אין זה חשוב אם הדעות או המסקנות העולות מן הכתבה הן נכונות או לא נכונות, חשוב עצם קיומן היוכחות הציבורי בעניין זה ולבן מוחתת כל הבעת דעת בעניין זה ובלבד שהדבר מעשה, בתום לב" (ת"א (ב"ש) 45/87 קליין נ' רונן, עמ' 524).

ומובן, שכאשר מדובר בביטוי ציבורי הנעשה על-ידי אדם מהיישוב, יש להעניק לו "מרווח נשימה" (breathing space).

(2) מהכל אל הפרט - "סבירות הדעה" בעניינו לאור הפסיקה:

בעניינו, עליה מכל שפק, כי הדעה שבוטאה על-ידי הנتابע בשם קבוצת הפיסבוק שיצר – אם תרצו תנועה פשיסטית (או יש)," היא דעת לגיטימית, אפשרית. די בכך שאחד המומחים הגדולים בעולם למאפייני הפשיזם בעשורות האחרונות, פרופ' זאב שטרנהל, קבע על סמך תשתיית עובדתית דומה כי מדובר בדעה הנכונה, כדי לקבוע שלכל הפחות מדובר בדעה אפשרית בהחלט, סבירה, שאין שום שפק שעונה על המבחן המינימי שקבעה הפסיקה לגבי "סבירות הדעה".

לענין הלגיטימיות (הסבירות) של מסקנת הנتابע כי "אם תרצו פשיסטית" נפנה לפרקים הראשונים בחלק זה של הסיכומים. לטעמו, עליה בידי הנتابעים להוכיח כי הדעה המשתקפת בשם הקבוצה נכונה, זה במובן האקדמי והו במובן הציבורי של המושגים. לחילופין, לעניינו של פרק הבעת הדעה, לא יכול להיות חלק שללה בידיהם להוכיח את "סבירות הדעה", בודאי את העבודה כי מדובר בדעה אפשרית, שאין מדובר בדעה שחל אסור להביעה (!).

מעבר לכך, נבקש להלן לנתח את האמירה נשוא התביעה גם לאור הפסיקה.

התובעת לא הצגה ולו אסמכתא אחת (תקדים אחד) לקביעה, כי זיהוי של תנועה פוליטית/ ציבורית כלשיי עם אידיאולוגיה מסוימת מהויה הוצאה דיבה של התנועה. פסקי הדין כולם עוסקים באמרות שכונו כלפי אנשים ספציפיים.

בשונה מכל האסמכתאות בהן ניסתה התובעת לתמוך את טיעוניה, ובראשם עניין בן-גבין, הפרסום בעניינו לא כוון נגד אדם או חבר בני אדם, אלא נגד תנועה פוליטית. הנتابע 1 ביקש לעורר דיון ענייני. הוא לא ביקש לעסוקenganשים אלא בסוגיה. הוא גם לא דבר על חבר בני אדם (תומכי התובעת, או אנשי התובעת, או פעילי התובעת). הוא בምפורש התיחס לטענה.

הנתבעים יטענו, כי הבעת דעת לגבי זיהויו האידיאולוגי של תנועה פוליטית/ ציבורית איינו יכול להוות לשון הרע, ולחילופין נהנית מוחולחה מksamלאלית של הגנת הבעת הדעה.

339. הפסיקה הישראלית הכירה מבון בחשיבות העילונה של התבטאויות בעניינים של אנשי ציבור. יחד עם זאת, היא לא העניקה לאלה "חסינות", וזאת מושם שיש להגן על כבודו של האדם אשר בחר להצורף לזרה הציבורית. בעניין בן-גביר, למשל, אמר בית המשפט (פסקה 19 לפסק דין של השׁ ריבלון): *"הוא נאיש העיבור, זכאי להגנה על שמו הטוב ועל המוניטין שעבר לעצמו. בהיכנסו לפעילות ציבורית אין איש העיבור משיל מעלי את כבודו ואין הוא חושף עמו לכל דבר-דיבחה."* הפסיקה ביקשה להגן איפוא על איש הציבור באדם, שלא יותר על כבשו עם כניסתו לזרה הציבורית. רצינגד זה אינו מתקיים כאשר מבקשים להגן על גוף ציבורי כתנועה.
340. ואמנם, היעלה על הדעת כי תנעוט העובודה תגish תביעה דיבה כי משחו טעו (כל וחומר בפייסבוק), שהפכה ל"קומוניסטי" לאור עדות העומדות בראשה בנוסאים כלכליים? היעלה על הדעת כי תנעוט הליכוד תتابע בתביעה דיבה משום שטוענים כלפיה שהפכה ל"ימין קיצוני", או שמלגת בלבד תגish תביעה דיבה כי תוכנה "מפלגה פאן-ערבית"? הדברים עולים כדי אבסורד ממש, וכאמור לא ניתן להציג לכך כל תקדים.
341. ור', לשם הדוגמא, את פרשת בן-גביר. שם נתבע המפרנס בשל גיזופו של אדם מסוים, בין היתר, במילה "נאצי". ואולם, נחתת הכליל היא הידיעה, כי בשיח הציבוררי רבים היו שהשוו בין תנעוט י'ק' (האידיאולוגיה שלה, המצע הפוליטי שלה, פעילותה, התבטאויותה) לחיבטים מסוימים בתנועה הנאצית. פרסומיים אלה לא היו מעולם עילו בתביעה דיבה. **בשוק הפוליטי מפלגות ותנועות מנשות לשכנע בצדקה דרכן בשדה הציבור, ולא בבית המשפט.**
342. יותר מכך: בפסקתה בעניין בן-גביר נאמר במפורש (ס' 4 לפסה"ד), כי אילו הייתה התבטאות הנتابע "דעותיך דומות/זהות/מצוירות את הנאצים" – להבדיל מהתחות הגידוף 'נאצי' – לא הייתה קמה כל עילה נגד הפוגע. בפסקתה בעניין כל הזමץ חרזה כי השופט ארבל והדגישה את העرتה זו. בסעיף 26 לפסה"ד: "אעינן, כי אף בעניין בן-גביר צייני במפורש כי 'מהדברים שהתייחס המשיב במשפט לא ניתן ללמוד ولو מדרומן' על כן שדעתו שלו היא כי עמדותיו של המעדן מקבילות או זהות לאלו של הנאצים". רוצה לומר, לו היה עושה כן היו הדברים עשויים להיכנס **בגדרה של הגנת הבעת הדעה.**
343. אמרה מפורשת כאמור ניתנה על-ידי וכי השופט זילר בת.א. 93/870 לווי תם. ג. נאמן, מחוזי ירושלים מס- 95/2/2 (מצוטט בת.א. (נץ') 18845/94 בן חורין ני עמוס סנטהאוז (1998), עמ' 3 לפסה"ד): "יש ואדם נפצע מפרסום להשתתייכותו לחוג פוליטי או חברתי המשמש באוטו פרסום. האשמה מאן דהוא בכך שהוא 'נאצי' או 'פשיסט' או 'חילופין' בוגד או קויזלינג בשל דעתו הפוליטית, היא דוגמא יפה לך". Song הפרטום הרាវון אינו מתייל "במושמץ" שיקוצים מוסרים אמיתיים כל הקורא או שומע את דברי הנאה מבין שמדובר במחלוקת פוליטית, וה'מושמץ' אינו מועמד לעמוד קלון מוסרי, אלא משוויך לקבוצה פוליטית או חברתיות נשאת דעת מסויימת". וכן נפסק לגבי שיווק האידיאולוגיה של אדם. כל וחומר כאשר נשוא הפרטום הוא תנוועה ולא אדם.
344. מעניין לציין, כי בעניין פטיניגר ני ארנון שהזכיר לעיל (تبיעה שכגד שהוגשה על-ידי פטיניגר והתקבל בחולקה), מצוין בפסק הדין (ס' 75), כי ארנון בינה את פטיניגר פשיסטי, וכי בא כוחו כינה את פטיניגר 'מוסולני בימי הטוביים'. בגין אמיירות אלה לא הגיש פטיניגר כלל תביעה דיבה, למורות שכן הגיש תביעה דיבה בגין התבטאויות של ארנון שהוא בהתחם לפסק הדין, ולא בלתי שכיחות במקומתיini", ישזקן מועט ונבר חלוף" (ס' 95 לפסה"ד).
345. גם בגין עשרות האמירות שהוחתו בתגובה מעל במות משמעויות הרבה יותר (נספחים 5 לתצהיר הנتابע מס' 1), שחלקוו כללו ביקורת ישירה להיותה פשיסטי, לא הגישה התובעת תביעה דיבה.

346. יתר-על-כן, בכירי התובעת עצם השתמשו בביטוי 'פשיסטי' במסגרת השיג ושיח הציבורי שהתפתח אגב הביקורת על אופן פעילותה. בתגובה על ביקורת של מרצה במללת עמק יזרעאל על התובעת אמר ארזו תדמור, מנכ"ל התובעת "דעתי היא שעה מסוימת שעשו פשיסטי וברוני במילה פשיסטי" [סעיף 39 לתקציר דין, נספח 8]. רון שובל עצמו אמר בטור דעה שפרסם ביום 4.2.2010 באתר NRG, כمعנה על הביקורת הרחבה על הפשיזם בו נוגעה התביעה, כי 'הניסיין לתינגן את ים תרצוי' בתנועה קייזריה ופשיסטי – הוא מעשה פשיסטי" (ט' 40 לתקציריו, נספח 9).
347. כמובן, באותו ביטוי שלדעת התובעת הוא פסול על הסף ויש להזכיר מהוז לגדיר, ואשר הגישה בגין תביעת מיליוןים, הוא עצמו השתמש נגד יריביו. התובעת סבורה, ככל הנראה, שחוש הביטוי וחפש הבעת הדעת, נתנו רק לה.
348. לפיכך, ומעבר לכך שהדעה שהובעה לבגיה היא לגיטימית, התובעת לא חzieה על אף תקדים בו הביטוי 'פשיסטי' על הטויחותיו הביא להגשת תביעת דיבה נגד המפרסם, ולעומת זאת קיימות אין ספור דוגמאות לשימוש במושג זה בדיון הציבורי – לרבות על-ידי התובעת עצמה – בגנים לא הוגש תביעות.
349. זו הסיבה שהתובעת ניסתה לאור כל הדיון לעשות 'אנציפיקציה' של ההתבטאות – לכל אורך ההתדיינות נאזהה במוטו הנאצים באדיקות, בלי קשר לפרטומים, לטיעונים ולהצהרות הנتابעים. גם בחקירה הנגדית של הנتابעים ניסתה התובעת "להדביק" להם זהות בין הפשיזם לנאצים. אפילו בלחץ החקירה הנגדית הדבר לא חסתייע בידה כך למשל, ראו הנאמר בפרק הדיון מיום 3.4.13, עמ' 92, שי' 22-23, על רקע התייחסות הנtabע מס' 1 ל夸יראת התובעת להחרמת מרצים בשל דעתות פוליטיות:
- יש. זהה מעשה נאצי פשיסטי?
ת. היא לא מעשה נאצי. היא מעשה פשיסטי...
ובהקירתה הנגדית של הנtabע 7 (פרוטו דיון מיום 17.2.2013, עמ' 49 שי' 14):
ש. מה שאתה אומרת זהה לא לך פשיזם אלא גם נזירים מה שעשית אם תרצו?
ת. אני לא אומרת דבר כזה בכלל... אדם יכול להגיד קריוקטולה אנטישמית ... וудין לא להיות נאצים...
הנתבעה זו של התובעת מחזקת את הסברת שהיא עצמה מבינה, שהביטוי 'פשיסטי' אינו מספיק בשביב לבסס תביעת לשון הרע. הניסיון להדביק לפרסומים נשוא התביעה 'נאצים' הוא ניסיון סדק.
350. הנתבעה מס' 1 כתוב "תנועה פשיסטית" והתכוון לתנועה פשיסטית. מובן מآلוי שהתנוועה הנאצית כלליה יסודות פשיסטים אבל כל תלמיד תיכון יודע, כי לא כל פשיסט הוא נאצי, ולא כל משטר פשיסטי הוא משטר נאצי. משטרים פשיסטיים רבים התקיימו בעולם, באיטליה, בספרד, בפורטוגל, ביוון, בציילון. הם לא היו נאצים. אפילו בהיסטוריה היהודית, הציונית, היו שהתנוועו בהווים פשיסטים [ידוע כי המנהיג הרוחני נויסט באב אחים מאיר, מייסד "ברית הבירוניים", כינה עצמו "פשיסט" וכותב ספר שכותרתו: "מיומנו של פשיטן"]. להבחנה העמוקה בין 'פשיזם' לבין 'נאצים',/non בפונ האקדמי והו בפונ הציבורי, ר' בוחות ודעותם של המומחים מטעם הנtabעים. אין לייחס לנtabע מס' 1 את מה שלא אמר, מה שלא התכוון לומר, מה שלא האמין בו ואינו מאמין בו ומה שלא הבין הקורא הסביר מדבריו.
351. בפסקה בית המשפט נמצא התייחסות מפורשת לכך, שאשר אדם אומר "פשיסט" הוא אינו מתכוון לנאצי. כאשר דין בית המשפט המחויז בבאר-שבע בעתרת סטודנטים, כי יותר מהם לקיים הפגנה באוניברסיטה ולשאת שלטים ה"מייחסים" לאיים ישראלים תוכנות פשיסטיות, אמר בית

המשפט את הדברים הבאים, היפט לעניינו: "מכאן, ולעורך הדין, ניתן לקבוע, שהمبرושים חפצים להעביר, אמנס, מסר של זיהוי אישי לציבור הללו עם תפיסת עולם פשיסטית, אך לא מעבר לכך, ואין מדובר ברמזה לכיוון זיהויים עם הנאצים", חיללה" ה'יפ 11-07-2007 צורף ואח' נ' אוניברסיטת בן גוריון (2011), בעמ' 3 לפסח'ד. יצוין, כי בית המשפט העליון קיבל לאחרונה ערעור על פסק הדין הנ"ל, ככלומר קבע שיש להתרן נשיאת כרוזות המיחוסות במפורש פשיזום לאיש ציבור (עו"א 11 ר' צורף ואח' נגד אוניברסיטת בן גוריון בENG, פסק הדין של כב' הנשיה, אי' גראוניס וככ' השופטים י' דנציגר וצ' זילברטל מיום 25.4.2013).

ג. נסיבות נוספות המוכיחות את חזקת תוט הלב ואת תחולתה המוגברת של הגנת הבעת הדעה בעניינו

(1) התבטאות בקשר לעניין ציבורי פוליטי, המצויה בעין הסערה:

**"התסיסה מצדקה; היקוח הכרחי... בגודל המהומה שעולה התחלטה,
מן עוממתה הלגיטימית של התגובה"**

(השופט סולברג בעניין ארנון נ' פסטינגר, בסעיף 66).

353. כלל יסוד הוא, כי חופש הביטוי בעניין ציבורי פוליטי הוא רחב במיוחד. כל הפעול בזירה הציבורית והונטול חלק בדיון הציבורי צריך להיות בעל "עמימות גבינה יותר"; "עליו להיותணנו לסייע העורנות ביקורתם המתייחסות לדין זה" (עניין הרציקובי, בפסקה 14). ההנחה היא, שדמות הציבוריות נשוא הביקורת תהיה גם אפשרות ונגישות להציג על הדברים שכונו נגדו. וכן ר' בע"א 1104/00 אפל נ' חסן, פ"ד נ(2) 607-622 (2002). שם עמדת הנשיה לשער בינייש על הצדוקות להגנה רחבה במיוחד על ההתבטאות במסגרת דין ציבורי:

"יש החאים בביטחון העצורית עמוד התווך של חופש הביטוי בישראל, בהיותה נבעת מזכות העיבור לדעת ולפקח... הצורך להגן על ביטויים הנוגעים לדמות ציבוריות ולעניןיהם ציבוריים נבע מכך שיש בביטויים אלה כדי לאפשר שית חופשי לצורך עיזוב עמדות פוליטיות וציבוריות בחברה".

"imbini סוג הביטויים השונים, ההגנה הנינטת לחופש הביטוי הפוליטי - שהוא תנאי הכרחי לקיומו של הלין דמוקרטי - היא ותבה במילוי"

(בג"ץ 6226/01 אינדור נ' ראש עיריית ירושלים, פ"ד נ(2) 157 (2003); בג"ץ 606/93 קידום ימות ומוות (1981) בעמ' נ' רשות השידור, פ"ד מה(2) 1 (1994); בג"ץ 6218/93 כהן נ' לשכת ערבי הדין, פ"ד מט(2) 529 (1995)).

354. בעניינו הפרסום הוא בעניין ציבורי פוליטי מהמעלה הראשונה, העומד לבב של הזכות החוקתית לחופש ביטוי במדינה דמוקרטית, ובחברה דמוקרטית.

355. ההגנה הרחבה הנינטת לביטוי הציבורי נועדה יהבטה את המרחב הנדרש לקיומן של דעתות שונות ועל-מנת להבטה העברה חופשית של המידע" (דברי כב' השופט א' ריבלין ברע"פ 9818/01 ביטון נ' סולען (2005), בפסקה 8 לפסק דין). וכדבריו הידועים של כב' הנשיה בדימי ברק בג"ץ 14/86 לאור נ' המועצה לסרטים ומחזות פ"ד מא(1) 421 (1986), בפסקה 24, כוחה של הדמוקרטיה "... בזכותו של הזולות להשמע דברים העורמים את אוזני והעוצבים את לביו" וראו בהקשר זה גם בג"ץ 399/85 בהנא נ' הוועד המנהל של רשות השידור, פ"ד מא(3), 255 בעמ' 323 [1985], וכן את פסק הדין שנייתן אך לאחרונה בבית המשפט, בהרכבת מורהח, בג"ץ 236/13 עוצמה לישראל ואח' נגד יויר וועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19 ואת פסק הדין מיום 15.1.2013), בו נקבע כי אף בביטויים

גוענים חסים ומוגנים במסגרת חופש הביטוי, ובפרט כאשר הוא עוסק בתחום של חופש הביטוי הפוליטי.

356. יותר מכך: פרסום הנتابע מס' 1 לא היה "סתם" בעוד עניין ציבורי אשר היה לציבור עניין בו, ולא "סתם" בעניין ציבורי פוליטי (שהם לבדים מצדיקים כאמור הגנה רחבה). הפרסום נגע לעניין אשר עמד, ועודנו עמד, בעניין הסערה הציבורית. הקמפיינים של התובעת נגד גופים וארגוני אשר חטאו לגישתה ב"אי פטריות" וב- "مسרים אנטישווינטיים מוסווים" [הפנייה לחלק מיכאל הסעירו את הזרה הציבורית. בפרק זמו מוסלמים הם זכו לכותרות ראשיות. העניין הציבורי הרב שעוררה פעילותה של התובעת באה לדי ביטוי בכך, שעשרות אישים ואנשי תקשורת התייחסו אליה [נספחים 5 לתצהירו של הנتابע מס' 1].

357. הפסיקת הכירה בכך, כי ככל שהנושא הציבורי יותר אקטואלי ומרכזי, כך מתגברת חזקתו תום הלב ממנה נהנה המפורסם. "ככל שהזיכר יותר אקטואלי ודלונטי מתגברת הנחת תום הלב שבבחינת הדעה, גם צו שעראי או שמעת לחלק מהציבור ללא נכונה וגם אם היא מבוטאת באופן קיצוני – אף מבלי להיזקק לחזקת שבעניף 16 לחוק... "(ת"א (ב"ש) 87/45 קלין ירון, עמ' 534. ובפרשנת הרשיקוביץ, בפסקה 16 לפסה"ד נקבע כי: "המשקל שיש להעניק לזכות לשם טוב נחלש גם כאשר מדובר בדמות ציבורית אשר לה גישות דבה לכל התקשות, ואש נמצאת בMOVED של פולמוס ציבורי".

358. ובעניין ארנון כי פס廷גר, בסעיף 62, קבע בית המשפט הנכבד את הדברים הבאים: "ثبتה תום-הלב לא סתרה, ובמונט מסויים באלה עוד חיוזק. הפרסום לא מעשה סתם' ולא בחל לויק אלא בתגובה להחלטת הוועדה שבראשות עוזי י' ארנון בנושא "מדיניות החיסולים". הייתה זו כאמור, החלטה מסעירה, הן מבחינת תוכנה, הן מבחינת דרך קבלתה, הן מבחינת פירסומה, "וינוועש אמות הסיפים" (ישעיהו ז, ד").

ובסעיף 66 לפסק הדין:

"בעניינו מדובר במקורו מובהק שבכוו להציג את רוב חשיבותה של ההגנה על הבעת הדעה בעניין ציבורי. על הפרק נמצאו נשא ערפי מן המעלה הראשונה. לחופש הביטוי יש ליתן משקל עצום ורב, עד יותר מכוריג, כדי לאפשר מענה הולם להחלטה בעניין 'מדיניות החיסולים'. התסיסה מוצדקת; היכולות הכרחי...חנני סבור, כי בגודל המהומה שעוזה ההחלטה, כנ' עצמתה הלגיטימית של התגובה".

359. עוד ראו לעניין ההגנה הרחבה מחד על ההתבטאות בעניין המצויה בלב העניין הציבורי, תוך הפניה גם למשפט המשווה, רק בסקריםו של כבי השופט שחס בפסק דין בת"א (י-ס) 12500-08-נ עלי נעים נידי מלך (2013). בתא (ק"ג) 1637/96 משה פיניילן כי היחס הנגבי סימנה כבי השופט בראוי לעניין הענקת חזקתו תום לב על מי "אשר העיגן את עמדותיו ודעתו בנושאים העשומים בלב הוויכוח הציבורי בישראל... רוק שווי בדעות ובהשקפות עולם יביא לחולצת דברי ביקורת המעשירים, מפרים ומרחיבים אופקים, וזה יופייה של הזכות לחופש הביטוי במשטר דמוקרטי".

360. הפסיקות הנ"ל יפות לעניינו. התובעות הציגו את עמדותיה ודעתה בנושא המצוויים בלב הוויכוח בישראל, וביקורתו האولي חריפה של הנتابע מס' 1 ראהיה להגנה מksamלאלית (כל וחומר כאשר נוסחה בלשון עניינית ולא בוטה, שאף היא אינה שוללת כאמור את ההגנה בנסיבות כאמור).

(2) פרסומי התובעת, אשר הניעו את הדין הציבורי, היו כשלעצמם בוטים וחריפים

361. עסקין בתובעת שפטסומיה שלה – הפרסומים שהניעו את הנتابע מס' 1 לבצע את הפרסום - בוטים, חריפים ושוניים במחלוקת. לעניין זה ר' את פירוט הקምפיניס [ראו פסקאות 168-162 לעיל; וכן סעיף 5 רבתי לተצהיר הנتابע מס' 1 על נספחין]. בוטות הקםפיניס של התובעת, בוטות המסרדים שלה, הביאו לדיוון הציבוררי הער בהם, ולביקורת הקשה שהווחה בה על-ידי אישי ציבור רבים מאוד [ראו פסקאות 268-267 לעיל; סעיף 11 לተצהיר הנتابע מס' 1 ונספחין 5].

362. גוף שמנתנהל כך, שפטסומי בוטים וחיריפים, איינו יכול למחות על פרסום נגד ביקורת חריף. מי שמספרס קרייקטורה של אשת ציבור בישראל שכורן מוצמדת למצחה – בסגנון אנטישמי או "סתם" וולגרי [נספח 1 לተצהיר יליין], מי שמספרנו נגד ארגון אזרחי-על-ידי התהששות לאנשי חמאס הי"מודים" לו על הסיווע שימושית לו [נספח 2 לተצהירה של הנتابעת מס' 7], מי שמנתנהל קמפני בוטה וקולני שהנכבה היא שקר, ככלומר ש-20% מאוכלוסיית המדינה, כולם כמזהה אחת, משקרים ביחס לאיירועים היסטוריים ביודען ובמאורגן [ס' 18-17 לተצהירה של הנتابעת מס' 7; סעיף 5ד לተצהיר יליין הנتابע מס' 1], מי שמכנה ארגונים מהחזקים בדעות מנוגדות "גיט חמישין" [סעיף 17 לተצהירו], מי שבוחרים להפגין לבושים במדי צה"ל, בתוך כלוב, תוך קריאות "בוגדים" כלפי בעלי דעתות אחרות [ס' 11-12 לተצהיר הנتابעת 7] איינו יכול להתקומם כאשר משיבים לו בבieten חריף אף הוא.

363. ודוק, בעניינו קשה אף לומר שהפרסום התגובתי היה חריף או בוטה. ביחס לפרסומי התובעת מדובר דזוקא בפרסום ענייני ומואד לא בוטה. למעשה, בעניינו הדברים מגעים כדי אבסורד וגיחוך. הנتابעים ואחריהם לא הגיעו תביעת דיבה נגד התובעת בגין פרסומי החיריפים, בעיתונים ובשלטיচোচো, מושם שסבירו שאנמנם משקפים דעה מעוררת חלהלה, אבל דעה, וזה מהותו של ניהול דיוון במדינה דמוקרטית. התובעת, לעומת זאת, כאשר ענתה בדעה המבקרת אותה בפייסבוק, הגיבה בהגשת תביעת דיבה ענקית. התובעת מתנהלת בזירה הציבורית בביטחון, וمبיאה את דעתיה בחיריפות ובאמצעים מואד לא מקובליס, ואינה יכולה להתקומם כמשיבים לה ב ביקורת חריפה (ולמעשה, ביקורת בוטה הרבה יותר).

(3) הנגישות המלאה של התובעת לבמות פרסום נגד, שנוצלו בפועל

364. ועוד יותר לכך: אין מדובר בדמות ציבורית אשר קיימת הנחה תיאורטיבית שיש לה האמצעים וה נגישות להגביל על הדברים, לתבוע את עלבונה ולהשיב לפוגע בה כगמולו בזירה הציבורית. בעניינו מדובר שפעלה באופן אינטנסיבי, רחב היקף, בזירה הציבורית. בקמפניים, בשלתי חוץ ענקים, במאמרי דעה המפורטים תזריר על-ידי חבריה, בהפגנות, במודעות בעיתונים, במסעות פרסום מקוונים וכן הלאה. התובעת כאן היא גוף שפועל העיקרי הוא בהבעת דעתך בזירה הציבורית. לרשותה בודאי שעומדים כל הכלים להגביל על הפרסום בזירה הציבורית. היא לא זקופה לتبיעת לשון הרע לשס כך.

365. ואmens, בפועל וכפוי, התובעת הגיבה לפרסום נגדה. היא הגיבה בתוך קבוצת הפיסבוק עצמה [סעיף 24 לተצהיר יליין, נספח 6, סעיף 36 לተצהיר]; הפיסבוק היא הרוי הזירה הנוחה ביותר לתגובה מידית, בסמיכות לפרסום הפוגע, באותה הבמה של הפרסום הפוגע ובתפוצה דומה. הפיסבוק היא הפלטפורמה הנוחה ביותר לשיגר ושיח בין מסכניםים לבין המתנגדים, וזה שיקול נוסף למתן הגנה רחבה לביטוי בראש החברתיות. האפשרות להגביל מיד, אשר נוצאה בפועל, באותו מקום בו בוצע הפרסום, מקהה אפוא את הטענות לפגיעה בשם טוב.

366. התובעת הגיבה לביקורת נגודה בעוד במות רבות, מהו חשובות בהרבה: בדף הפיסבוק שלה עצמה; בקבוצות פיסבוק אחרות שהוקמו על-ידי ואו על-ידי אישה/תומכיה, לדוגמה קבוצת פיסבוק בשם "עמם לי נמאש שהשמאל קורא לכל מי שמשכן אותו פשיסטי מקארטיסטי, איסלומופובי וכו'"[ס' 37 לתקהיר ילין הנتابע מס' 1]; היא הגיבה בבלוגים, באתר תוכן ובוטבקים [סעיף 38 לתקהיר הנتابע מס' 1]; היא הגיבה בכנסים [סעיף 39 של הנتابע מס' 1, נספח 8]; היא הגיבה בטורי דעה באתר הארץ, סעיף 40 לתקהירו של הנتابע מס' 1 נספח 10]. דברים אלה לא נסתרו ולא הוכחו על ידי התובעת.
367. ודוק': שם הקבוצה נשוא עניינו היה פרסום שלו ביחס לכל הפרטומים הדומים והחריפים שכונו נגד התובעת. חלק מתגובהיה התייחסו באופן כללי לביקורת כי היא "פשיסטית" (casai אפשר כמובן לבדוק את ההיסטוריה לפרסום מסוים מבן שפע הפרטומים נגודה), חלק מהתגובות כוונו לשירות לקבוצת הפיסבוק הנ"ל (למשל הקבוצה "המתהורה").
368. בעניינו מתקיים אפוא באופן המובהק ביותר רצינול הפסיכיקה, כי התגובה התובעה ביותר לפרסום פוגע הוא פרסום נגדי, וכי בנסיבות מסוימות – המתקיימות במקרה בעניינו – הגלשת תביעה לשון הרע חרב האפשרות להגיב על הדברים באופן מיידי וบทפוצה דומה, בדיק כפי שבוצע בעניינו – תגובות רבות של הנפגע, ובבמota רבות וחשובות בהרבה מאשר שם קבוצה בפייסבוק – הופכת אותה לעיסוק בזוטי דברים, בדברי הנשא שמנר בדעתו מייכלי שהובא לעיל (שם, שם): "ככל המשיבה נס הייתה האפשרות לפרסם דעתה ותגובתה בדרכים. هي מדבר באנשים הפעלים בזירה הציבורית, המכוונים בענייני התקשרות ונגליים לביטוייה".
369. על התובעת יש לומר את הדברים שאמר בית המשפט המחוזי בת"א על תובע, אשר מרבה להשמי את דעתו, ובחrifות, בזירה הציבורית, אך כאשר השמעה כלפי ביקורת חריפה, הגיע תביעת דיבה. פסק הדיון סוכם כך (ת"א (ת"א) 128853/01 צימרמן ני הוצאה עיתון "הארץ" בע"מ, פ"מ תשס"ג(3) 837):

"התובע, שmbיע כאמור דעתו חריגות וביקורת חריפה, ואין חלק על זכותו לעשות כן, אין מוכן לקבל ביקורת הנמלה על ביקורתו הוא... אף התובע הוא דמות ציבורית, ولو גנישות לכלי התקשרות, הכתובה והאלקטונית לעזרך הגנה על דעתו... הייתה מוסיפה ואומרת כי ככל שעדתו של הנפגע חריגות יותר, עמידתו ביחס לסתיגת ביקורת אמרותה להיות גינה עד יותר. בית-המשפט אינו מקום המתאים לעריכת חשבונות" בין עמיתים למקצוען. חילוק הדעות אמורים להיוודע בקדוחה האקדמית ולא באולם בית-

המשפט."

דברים אלה כוללים לעניינו, ובهم נחותם פרק זה.

חלק שלישי: הפרטומים השני והשלישי

370. הפרטומים השני והשלישי הינם, כאמור לעיל, פושטיים שהעללה הנتابע מס' 1 על קויר הקבוצה, כפי שכל חבר בקבוצה יכול היה להעלות (ולא מותקף מעמד או הרשות מיוחד כמייסד הקבוצה). פרסומיים אלה צורפו לתביעה במסגרת תיקונה על-ידי התובעת.

371. כניעו לעיל, לנובעים האחרים לא היה כל קשר לפרוטומים הניל. הטיעון להלן יoba מבלי לחזור על דברים שכבר נאמרו בהקשר של הפרסום הראשון, תוך הפניה לסייעים הרלוונטיים לעיל, ותוך שמרית הטענה כי רק הנובע מס' 1 יכול לשאת אחריות בינוי.

I. הפרסום השני

A. הפרסום

372. היפוסט הינו פורסם על-ידי הנובע מס' 1 ב-10.12.2010, עבר מצעד זכויות האדם, אשר אורגן על-ידי האגודה לזכויות האדם בישראל וארגוני חברה אזרחית אחרים:

"שלום אם תרצו",
סבו של אבי לא היה יהודי טהור. האם אוכל לצעד בקבוצתכם מחר במעוד זכויות האדם.
תודה,
[שם הקבוצה]"

373. הנובע מס' 1 הסביר בתצהירו [סעיפים 46-49 לתצהירו] ובחקירה הנגדית את הרקע לפרסום ואת כוונתו.

374. הפרסום היה אמרה שהצמיד התובע לתקסט שפרטה התובעת, ובתקסט זה הזמין את הציבור להפגון נגד מצעד זכויות האדם, מתחת הכותרת "גם יהודים יש זכויות אדם". כמובן, ה"מציאות" אליה התייחסה הדעה והובאה בגוף הפרסום.

375. הנובע מס' 1 סביר, שמדובר בהודעה שהיא מקוממת ורואה לגנאי. המצעד בא לציין את ה"חצחה" כלל בא עולם בדבר זכויות אדם", שהתקבלה באו"ם בעקבות שואת היהודים. העורך הבסיסי העומד בבסיס החצחה הוא שווין בין בני אנוש באשר הם, וזאת תחת תופעות מגנות שמיעוטים וקובוצות חלשות או מוחלשות מודוכאים באופן שיטתי על ידי ערכות רוב שריוןויות. לפיכך, האבחנה שביקש לעשות התובעת בין יהודים לאו"ם בכלל הקשור למצעד עוררת בנובע סלידה והוא ביקש להביע ביקורת עלייה – שוב, ככל הנראה העומד לאזרוח הקטן, הפרסום בפייסבוק [ס' 47 לתצהירו]. הוא חוזר על ההסברים בחקרתו הנגדית [עמ' 88 ש' 4 עד 20].

B. אין לשון הרע בפרסום

376. ראוי היה לטעון, כי אין בפרסום הניל משום לשון הרע. המשפט ה司קטי, המתגרה, אינו מהו לשון הרע. לא כל משפט שכול מסר פוגעני צריך להיות עילה לתביעת לשון הרע. בעניין רע"א

2572/04 פריגןycll הומני נאמרו דברים קוליים לענייננו [סעיף 22 לפסה"ד]:

ישקביעה כי פורסום מהוועה הוצאה לשון הרע אינה נמדת אך מן המילים הפוגעניות עצומות לעצמן, בפני עצמן. היא נמדת בראש ובראשונה מכלול הנסיבות שבבבו את הפרסום. לא המילים לעצמן יוצרות את לשון הרע אלא הקונטקסט והנסיבות, המונחים למסכת העבודות את עצמתה, את צבעה, את טעםיה וריחתה. לא ניתן נקבע טיבו הדיבתי של הפרסום בהתאם למובן הטבעי והרגnil של המילים, כמו- גם על פי הקשר הדברים (השופט פרוקצייה, עניין בנו-גביר, פסקה 9). בדרך זו זוכה חופש הביטוי להגנה מהותית, תוך יכולת "לسان" ביטויים שאין כל אינטנס מושי בהגנה עליהם חרף הפגעה בהם נושאים עימם, מחמת שאין בהם כדיקדם או להנגישם כל ערך מערבי הדמוקרטיה".

ר' לעניין זה את ניתוחו של בית המשפט בתא"ם (צפת) 54888-01-12 מair וקנין כי מוטי מועלם (2013). לא כל התיבעות ביקורתית באוקינוס הפרטומים המבוצע יום יום באינטרנט בכלל ובפייסבוק בפרט צורכיים להיות עיליה לתביעת לשון הרע. ויזכר, כי מדובר בהודעות אשר זמן המשך' שלhn מוגבל, והן נדחקות מטה על-ידי הודעות חדשות.

378 בעניינו, המזכיר בתביעות שהיה העלה סרקסטית, צינית, אירונית. לכל היותר משתמש ממנה או נרמזת בה דעה. העלה סרקסטית מעין זו אינה צריכה להיות עיליה לתביעת לשון הרע. "במצב דברים זה, שהחטיבה הינה הבעת דעה בצורת פודיה דמיונית, סוקסטית והומוריסטית ולא התייחסות אמיתית לאנשים עצם שפק אם הקורא הסביר יראה בכך פרסום שלול לפגוע, לבאות ולהשליל את התגבושים" (תא (ת"א) 162928/02 ירון נירית ני ואלה תקשורת בע"מ בסעיף 8 ור' גם בסעיף 10 לפסחה"ד). לדוגמא נוספת לדחיתת תביעת לשון הרע משום שהאמרה בה הייתה צינית, סרקסטית ואירונית ראה בת"א (י-ס) 2189/05 נעם פרדמן ני אייר לפיד (2005).

ג. הגנת הבעת דעתה והגנות נספות

- 379 לנتابעים עומדת הגנות מובהקת בגין פרסום זה.
- 380 הגנת הבעת הדעה לפי סעיף 15(4) עומדת לנتابע בצורה מובהקת. עמדנו לעיל על יסודות ההגנה. הם מתקיימים במובהק בעניינו:
- モבן מלאיו, כי אין המזכיר ב"קביעה עובחתית". יש כאן שאלת סרקסטית אשר לכל היותר משקפת את ביקורתו של הנتابע מס' 1 על אמרותיה של התובעת ביחס למצעד זכויות האדם ועל כוונתה לצaud "למען יהודים בלבד". לכן, אין ספק, שמדובר בהבעת דעת (בגישה המחרימה ביותר עם הנتابע).
 - אין ספק, שהදעה הובעה בקשר עניין ציבורי, אקטואלי, עבר ערכתו של אירוע ציבורי ובתגובהו לפרסום בעניינו של אותו אירוע מצדה של התובעת.
 - יתכן שהביקורת עצמה המשتمעת מהפרסום היא חריפה, אבל זה אינו המבחן. הפרסום עצמו לא היה בוטה, מגדף, מכפיש או מותלים. הוא היה ענייני ותמציתי, ושוב – כוון אל התנועה ולא אל אדם מסוים מבין אנשיה.
 - ביקורת התייחסה ישירות לאמירות והודעות התובעת, נבעה מהם, והגיבה להם באופן ענייני. אי אפשר לראות בפרסום הכליל "לא סביר". התובעת אמרה שהකוצה שלה תצדך רק למען יהודים, והוא שאל אם ריק יהודים טהורין יכולים לצaud שם.
 - הנتابע פעל בתום לב, כאדם בעל מודעות פוליטית, במסגרת הדיון הציבורי, בעניין ציבורי, אקטואלי, נקט בשפה סרקסטית אך לא גסה, בוטה או מותלים, הוא נהנה מחזקת תוכן הלב, אין כל סיבה לשலול אותה ממנה, ולא הוכח כי לא פעל בחוסר וום לב.
 - モבן מלאיו, שאמרתו של הנتابע נעשתה במסגרת הפלמוס הציבורי, ונימע היה להגיב עלייה בקבוצה, בקבוצות אחרות, או בנסיבות אחרות. כאמור, לאט תריצ'י היתה ויש גבואה לאמצעי התקשרות, היא קידמה את פועלה ואמרותיה בקשר למצעד זכויות האדם, במסגרת זאת היא יכולה להגיב עם ביקורת הנتابע (ודומות), ולהגן על "שםה הטוב". גם היבט זה מחזק מאד את המשקל שיש לתת כאן לאינטנס חופש הביטוי.
 - ביקורת שמשתמעת מהפרסום היא כאמור (אולי) חריפה, אך מדובר בבדיקה לגיטימית לחלוטין. כאמור, חריפות הדעה אינה בשום אופן הצדקה לשיללת הגנת הבעת הדעה. רציוון

הדין הוא הפוך – להגן על שוק דעתן חופשי, לאפשר המשמעת דעתות בוטות, חריפות, גם פרובוקטיביות. הדעה יכולה להיות לא מקובלת, "לא נכונה" או לא היחידה האפשרית על-פי בית המשפט. היא רואיה להגנה.

ד. דחית טיעון התובעת תוך התבוסות על הלכת בן-גביר, כי מדובר באמירה פסולה מעיקורה משום שימושה ממנה אסוציאטיבית התייחסות לתקופה הנאצית

381. יש לדוחות על הסך את טענות התובעת, כי מכיוון שימושה בתבוקל "השוואה לנאצים" אין הגנה לפרסום זה.

382. ראשית, הנتابע מס' 1 הבהיר והבהיר שלא השווה ולא הייתה לו כוונה להשווות את התובעת לנאצים [סעיף 48 לתקופה] הוא נחקר על כך בחקירה נגדית וחזר על הדברים מבלי שנסתורו [עמ' 88 ש' 21-24, עמ' 89 שורה 1]. הוא בקש לבטא, בדורן סרקטית וצינית, את הפסול שמצא בהפנה למען זכויות יהודים בלבד.

383. מעבר לכך. איפלו אם נניח שהאסוציאציה של הנتابע להבעת הביקורת הניל הייתה תורה הגזע הידועה לשঙצה, לא היה בכך כדי לשולב את הגנתו. **ההשתמכות על פרשנות בן-גביר בעניין זה שוגיה לחלוויין.** שם נאמר לתובע ישירות, בליוי אמריות נוספת, "אתה נאצי". זה בודאי לא המצב כאן. בית המשפט העילון לא קבע ולא הוכoon לקבוע הלכה, שככל דעה או ביקורת שימותכתבת עם משה הקשור בתקופה הנאצית, או מעלה אסוציאציה לתקופה זו או המתיחסת להיבט מסוים הקשור בתופעה זו, מהו זה הוצאה דיבה על הסך.

384. בפרשנות בכל הזמן הבהיר השופט ארבל, אחת משופטי הרוב בפרשנות בן-גביר, את ההלכה שנקבעה בגבנ-גביר. ענין בכל הזמן הוא הדלועני לעניינו (ובעניינו, הנسبות מרכבות עד יותר), ולא עניין :

א. בפרשנות בכל הזמן נקבע המפרנס בגין פרטום כתבה בעיתון, במסגרתה אמר על הנגע, בגין היתר (אמירות אחרות גנו לכוונו המקצוע של הנגע), כי "משפטנים המתלוננים כמו שהוא מזכירים לי משפטנים דבאים מומפובליקת ויימר בשלב הדמוקרטיה המתמטעת, שהתקרנו לתוכך משטר הדיכוי של חריך השלישי". ככלומר, כאן יש השוואה ישירה למושטר הנאצי, מבלי להתייחס בנגע שהוא נאצי (כמו בעניין בן גביר), אם כי תוך התייחסות ישירה לאדם מסוים ושינויו לתופעה מהמושטר הנאציז. הנגע טען, בעקבות הפסיקה בעניין בן גביר (שניתן זמן קצר קודם לכך), בדומה לעמדת התובעת כאן, כי פרטום שיש בו השוואה לנאצים, אינו יכול להיות סביר מעצם היותו כזה.

ב. בית המשפט, מפי שופטת שהייתה צוכור שותפה לדעת הרוב בפסק הדין בעניין בן-גביר, דחה את הגישה הניל פה אחד, וקבע כי עצם **התיחסות להיבט נאצי** אינה שללת תום ובמסכלה את תחולות הגנת הבעת הדעה. ראו סעיף 22 לפניה: "לא יהא זה נכון לקובע מושר קביעה כללית ולפיה קיימים סוג של ביטויים או פרסום שאינם כל מקום בשיח הציבור ושהשימוש בו היוו למעשה אסור. קביעה שכזו, במדינה דמוקרטית, אינה יכולה לדוד לעד הערך של חפש הביטוי".

ג. לאחר שכבי השופטת ארבל התייחסה לחומרה העקרונית שבסימוש במושגים המתיחסים לתקופה הנאצית, היא קבעה :

"אף על פי כן סבורני כי לא ניתן ולא ראוי להפוך את המושגים מתקופת זו לחסינים מפני שימוש בשיח הציבור ואני לשולב מן השימוש בהן את הגנת החוק. מדוע?

נעימים שתרמו להיתכונתו של זועות האתמול, דוגמת הגזענות, הפיכת הדמוקרטיה כל בידיו של מי שDOI ביחסלה, שנאת מיעוטים, כל אלה לא פסו וחלפו מן העולם. הסכנה שישבו יוריימו ואמש בעינה עומדת. הגבלת השימוש במונחים מסוימים ימים חשובים לא אפשר דין ציבורי רחוב בתופעות שונות של חיינו בהווה, היא לא אפשר למידה מלkick העבר ותשול אמצעי חדש לדין ציבורי בסוגיות חשובות ולגיבוש תפישות חדשות. לפיכך סבורני כי אין מקום להגביל השיח הציבורי באופן המוצע על ידי המבקש".

דברים אלה קולעים לעניינו.

- ד. בית המשפט העליון חותם את פסיקתו בעניין בל הוזמן כך: "דין טענתו של המבקש כי עצם השימוש בחשווואה הקשורה בנסיבות שלל מן המפרוסם כל הגנה שיכל ועומדת לו על פי התנאים הקבועים בחוק, להיחות אפוא" (ס' 23 לפסה"ד).
- ה. בעניינו תולה התובעת את יהבה בפסקה בעניין בן-גביר, אך נסיבות עניינו קרובות הרבה יותר, ומרוככות יותר, מהנסיבות בעניין בל הוזמן שם נדחתה התביעה. בסעיפים 26-27 מבירה כי הש' ארבל את ההבדל בין פרשנת בן-גביר לבין פרשנת בל הוזמן. היא מתיחסת לשוני המהותי בין הפרisosmis: בעניין הראשון יקביעת עבדתיות קוצרות ונחרצות, שייחסו במישרין – בבחינת זהות מוחלתת – את ההקשר הנאצ'י בן-גביר. הפרוסם השני, שהוא "חמור" יותר מאשר בעניינו מושם שהוא שווה במפורש לריך השלישי, אינו אלא "יצירת זיקה לאותם משפטנים אשר תחת שיפגש עמידה על ערכיהם מוסדרים וחשיבה עצמאית העדיפה לנחות אחר הכלל, תהינה הסיבות לכך אשר תהינה, בסוף ימיה של רפובליקת ויימר".
- ו. לאור זאת קובעת כב' השופטת ארבל: "הדמיון שרואה המשיב 5 בין מעשי של המבקש למשפטנים מסוימים בסוף ימיה של רפובליקת ויימר, ודאי כאשר נלוית אליו החנקה שהובאה במאמר, הינו הטעת דעה מובהקת ואינו דומה כלל לקביעה הפסקנית, הנחרצת, אך הכלתי-מנמקת בעניין בן-גביר, שכן שציינתי שם לא היה בה אל גידוף ונאה". בית המשפט העליון קבע שיש לנו על זכות הבעת הדעה, גם אם הביקורת העלה מתייחסת להיבטים מהתקופה הנאצית".
385. ולהתייחסות לפסיקת בית המשפט העליון בפרשנת בל הוזמן ר' בע"א (ת"א) 3268/05 עמותת "אמת תורה ומדע בזמןנו" כי עיתון יום שישי (2008). באותו מקרה נתבעו מפרטים, בין היתר, מושם שטענותיו של הנגע הושוו "לטענותיו של הייטלר ולאמור בספריו" "מיין קאמפ". התביעה נדחתה בשתי הערכאות. בית המשפט המחויז פסק, בהפניו לפרשנת בל הוזמן (עמ' 26 לפסה"ד):
"בזומה לנטיבות שמוני בדיע"א 2572/04 פרין ר' כל הוזמן" ... אין באפכו של הייטלר וספריו בדף התשובות כדי ליחס במשילין "אפיקונים נאצים"
ליידען, כפי שציינה כבוד השופטת ארבל בפסק הדין הניל... בעניינו, כתוב
הרב סגל בתשובתו באמון כלוי כי טענות מוסדרות של קדמה ולבירויות נגד
התורה, נתענת על-ידי אנשים בלתי מוסריים כמו הייטלר. אמרה זו היא
בבחינת הבעת דעתם האישית בלבד של הרוב סקל על סוג הטענת שהעלתה דען
בפרטומי, ואין היא בבחינת קביעת עובדה מציאותית יקען".
386. דברים אלה תקפים לעניינו מכך וחומר, שכן כאמור בעניינו הראות לכל היוטר מעלה אסוציאציה של השוואת תקופה הנאצית, ואין בו השוואת מפורשת כפי שכאן.
387. ובפרשנה אחרת, יפה לעניינו גם לדיוון בפסקום זה וגם לדיוון בפסקום השלישי, שעניינה פرسום ביקורת בעיתון על ספר קריקטורות (עו (ת"א) 755/93 ישראל ני חנוך סהר (1995)). הביקורת

כללה, בין היתר, את האמירות הבאות (בעמ' 3): "ספר קריקטורות אנטיימי... זה לא ממש ספר קריקטורות בנסיבות העתון הנאצי 'דר-שטיירמר' נגד יהודים, אבל זה בהחלט ספר קריקטורות בנסיבות ה'דר-שטיירמר' נגד שיסים". התביעה בגין אמירות אלה נדחתה.

388. וכך נאמר ע"י בכ' השופט פלפל (שם, בעמ' 4):

"לא ניתן להסום אסוציאציות של מותב, ואם ספר קריקטורות המציג 'הומו' שחור, דודשי ומעוות, מזיכר לו דבריים מעוותים שנעשה בעבר בהקשרים אחרים, הרי עד כמה שהשווואה זו אינה זוקנית, עדין היא מהווה ביקורת, בהיות סגנון הספר מחייב סגנון שאופיין בדמיות מסויימות ובתיאורים מסויימים, אשר הטעוויה כינה אותם בשם נאים. התיחסות זו לסגנון ולהיאורו במילוט העבר, הוא בוגר הביקורת 'הספרותית' שעשתה במקרה דנן".

389. בהמשך התייחס בית המשפט לעניינים הרלוונטיים יישורות לפרסום השלייש בעניינו, וקבע כי מותר להביע דעתה כי קריקטורה היא עסחה דר שטיירמר (רי' בדionario לגבי הפרסום השלישי).

390. ובפסקה נוספת, בית המשפט המ徇וי קיבל עזרור על קבלת תביעה לשון הרע, בגין פרסום שככל התייחסות ישירה לתקופה הנאצית עא (ת"א) 1070/01 צימרמן משה ני אובי רחבעם (2003). בית המשפט המ徇וי קבע, כי "[ההתיחסות העורכית העקרונית לביטויים ינאציים] אינה צריכה להיביא להשתקפותו של כל ביטוי וذעה המתיחסים בגורלה לשמי המשטר הנאצי ולהכרה הנגדנית טרומ המשטר הנאצי. לעתים התיחסות מעשית לאספектים מסוימים המתקשרים לאותה תקופה או למונחים היסטוריים כאלה ואחרים" (עמ' 9 לפסח' י'). גם דברים אלה כוללים לעניינו.

391. פסיקת בית המשפט העליון בפרשת 'כל הזמן' (ובפסקה שיישמה אותו), שהיא פסיקה מאוחרת יותר מפסקת בית המשפט בעניין בו גביר, אשר ניתנהפה אחד ופסק הדין נכתב על ידי אחת משופטות הרוב בפרשת בן-גביר, פים מכל וחומר בעניינו: לא רק שגם בפרסום בעניינו לא הייתה הטבה ישיר ברגע כי הוא ינאצי, אלא שבעניינו הנפגע לא היה אדם פרטיא אלא תנועה, ובעיקר להבדיל מכל הפרשות שנסקרו לעיל (ענין 'כל הזמן', ענין חדשנות, וענין צימרמן), בו ככל הפרסומים התייחסות מפורשת ושירה לתקופת הריך השלישי ולמשטר הנאצי, בעניינו אין שום התייחסות ישירה כזו, וכלל היותר מדובר באסוציאציה שיכולה לעלות אצל הקורא.

392. הנتابע מס' 1 הבהיר וחזר והזכיר, גם בהקשר של פרסום זה, שהוא אכן חושב שם תרצו נאים ולא הייתה לו כל כוונה להאשים את התובעת בנאצים (עמ' 88 שי 4-6). הוא הוא לא אמר את זה, הוא לא כיוון לכך, הוא הזכיר לבקר היבט מסוים בפועלה על-ידי העלתה של אמרה סרקטיבית. הטלת אחריות בהזאת דיבча מושם האסוציאציה הנאצית של התובעת עומדות בסותירה גמורה לדוויי לשון הרע והרצינול העומד בבסיסם.

393. האינטנס הציורי הוא, שams מישחו סובר שקיימת הדדרדות ציבורית לכיוון פסול מוסרית, עד כדי כך המקרב את החברה הישראלית לתקופות אפלות בהיסטוריה, והוא יוכל להביע את דעתו בנושא, בודאי בגורלה עניינית ובלתי גסה. זו מהותו של שוק דעתות חופשי. בדיק בהתאם לפסיקתו של בית המשפט העליון בפרשת 'כל הזמן', שצוטטה לעיל. בדיק בהתאם לפסיקת בית המשפט המ徇וי בפרשת דין. הדבר זכאי היה להביע את דעתו כי דין הציג טענות נסח מין קמאפ (ambil shioch) כדי שהשוואה אותו לנאצי. בדיק בדומה לפסקה בעניין 'חדשנות' – אם קריקטורות מזכירות למבקרים את סגנון 'דר שטיירמר', הוא זכאי להביע את דעתו. לא ניתן יהיה ללמידה מההיסטוריה, על פרקיה המתועבים ביותר, אם ההתייחסות אליה תהיה אסורה.

394. כך בדיק בעניינו. הנتابע סבר כי הפרסום הספציפי שעשתה התובעת (קריאתה בעניין המצדע) משקף שפל מוסרי חמוץ בציבוריות הישראלית. הוא ביקש להביע דעתו עלי. שלילת זכותו להביע

את הביקורת הנ"ל (כפי שעשה, בצורה מרומצת ואפילו לא בוטה) משום שמעוררת אסוציאציות אל תקופת אפליה ומתועבת – בדיק הכוון המוסרי שמהדורות לכיוונו מבקש להתריע – מנוגדת חזיתית לכל הרצינול של הגנת הבעת הדעה ולתשתיות החוקתית של מדינה דמוקרטית.

395. בעניין הפרטום הנ"ל עומדות הגנות נוספות, ובראשם ההגנה לפי סעיף 15(6): ביקורת על פעולה ציבורית. התובעת התבטהה ברבים לגבי כוונותיה לצaud במצעד. היא הודיעה שתצדד בו באופן מסויים וקראה להצטוף אליה. הנתבע הגיב לפולח ציבורית זו. להרחבה על יסודות הגנה זו ר' בדיון להלן לגבי הפרטום השלישי.

II. הפרטום השלישי

א. הפרטום

396. ביום 2.3.2011 פרטם הנתבע מס' 1 את היפוסטי הנ"ל:
"ימר עמידרו, כישאם תרוצי' שמו קרייקטורות נסח דר שטרומר [צל': ידר שטירמר] של עמי חוץ וניהלו קמפיין שכל כלו עיריות שקרים נבוכה ממש התלהבות. אבל כשמדוברים בדברים שאתה אמרת זו אנטישמיות!"

397. עלילת התביעה בגין פרטום זה הוגדרה בסעיפים 30-31 לכתב התביעה כך: "יבפרטם זה ייחסו הנתבעים לפעולות החותובות את מאפייני ה-'ידר שטירמר'". העיתון שמש במא... עד היום ממשיכה הטעמולת האנטישמית ברוחבי העולם לעשות שימוש בעיתון כלפי להמשך המתקפה האנטישמית נגד היהודים ומדינת ישראל...". ובסעיף 32: "הנה כי כן, הנתבעים מיחסים לתובעת ופעילה מאפיינים ואו פעולות ואו רעיונות של התנעה הנאצית, ולמעשה משווים בין התובעת לתנועה הנאצית".

398. המזכיר, אפוא, בפרטום אשר כוון כלפי אדם שלישי ולא התובעת, כאשר באופן עקיף הובעה בו גם התייחסות לקריקטורות שפרטמה התובעת – "קרייקטורות נסח דר-שטירמר" (נספח 1 ל התביעה 7).

ב. אין לשון הרע בפרטום

399. כאמור לעיל, לא כל התבטאויות בפייסבוק צריכה להיות עילה ל התביעה לשון הרע.
400. הדימוי של קריקטורה נסח דר שטירמר היפה בדרך מקובלת לתאר קריקטורות בוטות, בעלות מסר או צורת ביטוי המדייפים אנטישמיות – ודוק': אנטישמיות, ולא נאצית, כשם שהתואר "תעמולת גבלסיאנית" מתיחס לסגנון תעמולת מסויים (וזוק': הנתבע מס' 1 כתוב קריקטורה "נסח דר שטירמר", הוא לא כתוב "קרייקטורה נאצית" או "קרייקטורה בנסח נאצי") (ס' 417-418 לסייעי התביעה בחטאמה). גם כאן מנסה התביעה לעשות 'נאציפיקציה' של הפרטום, ובונה טיעון משפטיע על אמרותה שהנתבע מס' 1 לא פרטום).

401. כך,קובע המומחה רוזנטל, כי גם ביחס לשימושים בהשאלות ואוכרים נאציזים חלה התרחבות רבה מהמקור (פרוטי מיום 3.4.13, ע' 15, ש' 23-25). בהמשך מציין רוזנטל כי המונח דר שטירמר הוא שם תואר ששימושבו התרחב עד מאד (ע' 17, ש' 27-25):

ת: אני יכול להגיד שדר שטירמර הוא שם תואר ששימוש בו מאד נשפט. רוב האנשים משתמשים בו לא יודעים מה זה דר שטירמר. זה מה שארע לפשייטים.

402. דברים אלה נכתבו על ידי המומחה רוזנטל עוד במאמר שפרסם בשנת 2005, (ת/12), בו נכתב ביחס למונח דר שטרימר, וקובע לגביו את הדברים הבאים, לרבות הטענה כי "היד על הבדיקה" בשימוש בו קלה עד מאד:

"זר שטימר. העיתון הנאצי פולרי מאוד בעיקר נגד ביקורת חילונית על החודדים. הרוב דניאל זר טוען כי "ארטיל הנטויים לפני החודדים, זה הנקט בערבי שבת חילוניים, שמע לפעמים כאלו הוועתק ישירות מהידר שטירמר". משה פיגלין טוען כי "מבחן התבטאויתיהם של עמוס עוז וחבר מרעיו כלפי המתנהלים נראה ככלות היינו מן הידר שטירמר". כאשר מדובר בתקשורות בינלאומיות או ערבית, היד על הידר שטירמר" קלה יותר."

403. אין שחר לטענה, כי אמירה שקריקטורה היא "ונסה דר שטירמר" משמעה השוואת יוצר הקריקטורה לנאצי (ס' 32 לכתב התביעה). האמירה משקפת ביקורת (חרפה) על סגנון מסויים בו נקט היוצר, אבל אף קורא סביר יוכל אותה כפiouן של היוצר לנאצי. שימוש פיגלין אמר שהביקורת של עמוס עוז נגד המתנהלים היא "ונסה דר שטירמר" הוא לא התכוון לומר ולא הובן כאילו עמוס עוז הוא "נאצי". הוא התכוון שהיבט מסוים עוז נוקט סגנון מתוועב. כך גם בדוגמאות האחרות שהובאו

404. ובכלל, הצמדת שם תואר לפעולה ספציפית מסוימת של אדם, משמעה ביקורת על הפעולה, ולא תיוגו של האדם באופן כללי. פמיניסט יכול לחטא בחתבותו שוביניסטייה וזה לא הופך אותו לשובניסט. פוליטיקאי ימני יכול לתת הcharge "שמאלנית" וזה לא הופך אותו לשמאלי. ואם יקבעו פוליטיקאי יכול אמירה מסוימת שלו היא "ונסה קרל מרקס" כל אדם סביר יבין זאת כביקורת על האמירה המסויימת ולא תיוגו הכלול של הדברן לקומוניסט. התובעת יכולה לפרש קריקטורה בסגנון אנטיישמי, זה לא הופך אותה לאנטיישמית, הנتابעים לא סבורים שהחובעת אנטיישמית, ואף קורא סביר לא הבין באילו הטענה שהיא – להבדיל מהקריקטורה לה היא אחראית – אנטיישמית. הדברים נראים מופרכים ממש.

405. כך, למשל, בעודנו שוקדים על הכננת סיכומים אלה אמר בדיון בכנסות קטן בכיר מאד באצ"ל, ראש חטיבת התכנון ומינהל כוח האדם, תא"ל גדי אגמון, כי "ברוחן החודדי מתנהלת מתקפה חסרת תקדים על חיליל צה"ל החודדים... התופעה והסגנון חמורים ביותר. הם דומים לתקופת הדוד שטירמי" (לדיעות ביהארץ: יהונתן ליס, 01.07.2013). אף קורא סביר יוכל מבין את האמירה הנילכית הגורמים הקיימים ברוחן החודדי הם אנטיישמים או נאצים, או מחזיקים בתפיסת עולם אנטיישמית. הדברה בביטחון על קמפיין מסוימים, על-ידי הבעת הדעה שכדי לקדם מטרות שונות בשיח הציבורי עשו שימוש בסגנון אנטיישמי.

406. המומחה רוזנטל ממחיש בעדותו, במסגרת החקירה החזרת, התייחס ארכוכות להתרחשות שעבר הביטוי "דר שטירמר" מהמשמעות המקורית שלו, ועל כך שהוא ההנחה לא מייחס נאציות (פרוטי מיום 3.4.13, ע' 21, ש' 21-17, ע' 22, ש' 1-4):

ש: [...] אמרת שהמונה שימוש בביטוי דר שטירמר [...] התרחב מאוד בשימוש הציבורי, אם אתה יכול להרחיב ולהסביר מה הוא המונח; מהי המשמעות של המונח הזה בשיח הציבורי.

ת. זה שני שלבים. שלב אחד זה קריקטורה שהיא דזוקא אובייקטיבית באופן, היא מכךינה מאוד. אתה רואה שהיא מאוד, מאוד מכךינה דרך כלל מכךינה גם

אלמנטים פיזיים כדי גם לbezot אוטו, והמשמעות שהלכת ומרתחתה זה כל קריקטורה נגדית שלא מוצאת חן בענייני, אז אומרים שהיא דר שטירומוריה. זאת אומרת האם אני יכול להבין מכך שהשיח הציבורי, אם מישחו עשו שימוש במונח הזה לא בהכרח המאזין מבון מכך שיש כאן ייחוס של נאציות למחבר שלו, למאיר של הקריקטורה? ת: בוחאי. היא איבדה, שב, אני לא יכול להיכנס למוחם של אנשים, אני מעיריך שחלקים לא יודעים מה זה דר שטירמר ומאפייה הוא בא, זה נשמע להם גרמני. [...] אבל השימוש מתרחק מאוד, הוא לא מתקשר. וברහש, בע' 22, בש' 14-19, קובע רוזנטל את הדברים הבאים: [...] אני גותן לך עד ביטויו שמהדך נאציות, אני שואל אותך האם השימוש הרחב הציבורי עדיין מייחס נאציות למי שהビטו מכון אליו, זה تعملה גבלט. ת. קרא לו פחות או יותר מה שקרה לדר שטירמר. זה שב, תעמלה מאוד בותה שימושה בכל אמצעי שהוא ללא סייגים, קוראים לה כך, אני מעריך שההדרות המופקפת או הנתקבת של גבليس כבר מתרחכת במהלך ההיסטוריה והשימוש הזה, זאת אומרת שהשומע לא בהכרח מייחס נאציות למי שאליו כוונו לדברים? ת. הוא בהכרח לא מייחס נאציות.

407. מעבר לכך, שיקולי מדיניות מחטיבים, כי אמריות "צדדיות" מסווג זה בפייסבוק, שיש להן זמן מסך מוגבל, שאין מקומות כלפי אדם מסוים, שמייחסות להיבט מסוים בפעולות מסויא הפרסום (וainן עוסקות במושיא הפרסום עצמו באופן כללי), לא יכולים להוות עילה לתביעת לשון הרע.

ג. הגנת אמת דיברתי לפי סעיף 14 לחוק

408. בעניין פרסום זה תיעtan הגנת 'אמת דיברתי' לפי סעיף 14 לחוק. המסקנה כי הקריקטורות של נעמי חזן מזכירות את הקריקטורות האנטישמיות היא הנכונה כאן.

409. כאמור בדברי הביקורת שהושמעו כלפי התובעת וצורפו לטענה הנتابע מס' 1, זו הייתה הדעה הרווחת. באופן קונקרטי בשני פרסומים הובעה דעה זהה:

(א) דוד לנדו, במאמר מיום 29.3.2010, שוצרף כנספח 5 לטענה של הנتابע מס' 1 מתייחס לקריקטורה זו ומגדיר אותה במילים הבאות: "מתנשסת לה מעל גשל ערבי ובוד עשריות עצמים קריקטורה בסגנון 'דר שטירמר' של איש מוכרת ומכובדת שעד לאחרונה שימושה וייר הכנסת....".

(ב) ת"כ לשעבר חיים אורון, במאמר מיום 4.2.2010 שוצרף כנספח 5 לטענה של הנتابע מס' 1, קובע כי "הקספין הברייני שלhem [הכוונה היא לתובעת] שיאב את השראתו הנוראית מהגרועים שבתועמלים האנטישמיים".

ד. הגנת הביקורת על יצירה לפי סעיף 15(6) לחוק

410. לגבי פרסום שלishi זה מתקיים הגנה זו באופן מובהק, ולפיכך, נקדים החתייחסות להגנה זו להגנת הבעת הדעה, המתקיימות כמובן אף היא.

411. סעיף 15(6) קובע, כי תהיה זו הגנה טובה אם הנتابע עשה את הפרסום באחת הנסיבות האלו:

"הפרטים היה בקורס על יצירה ספרותית, מדעית, אומנותית או אחרת שהנפגע פרט או הציג ברובים, או על פעולה שעשה בפומבי, ובמידה שהדבר כרוך בבדיקה זאת - הبعث דעה על אופיו, עברו, מעשי או דעתינו של הנפגע במידה שהם נtagלו אותה יצירה או פעולה".

412. אין ספק, כי הקירקוטורה נשוא הפרטים מהו "יצירה". בקורס על יצירות יתגונן לדובב בעניינים שבטעם וברית" (תא (ת"א) 162928 ירון נירית נ' ואלה תקשורת בע"מ, בסעיף 9 לפסה"ד). לעניין בקורס על יצירה נפסק שיש לאפשר למבקרים להשמע את דברם ללא מושך ומחד, שכן שיק הבדיקה הוא אחד הערכים הבסיסיים של משטר דמוקרטי ויש לשמר עליו מכל משמר" יע"א 79/7
חוצאת ספרים "חכמים" נ' רשות השידור, פ"ד לה(2) 365(3) 372-373.

413. בעניין ירון נירית הנ"ל קבע בית המשפט כי יש להעניק הגנה על בקורס על יצירות פרובוקטיבית, גם כשהביקורת נעשתה בשפה חריפה: "ימדובר בהבעת דעתה אישית של הכתבתת תוך כתיבת מאמר סאטירי, סוקומי, ציני, הומוריסטי, פרודיה, בשפה בוטה, תוך הקענה ושימוש במטפורות" (בעמ" 9 לפסה"ד). התבטיאות בסוגנו כזה, קבוע בית המשפט, שעניין הבעת דעתה מובהקת, זכויות להגנה רחבה, מושום שהקורא הסביר תופס אותן ככאלה.

414. פסק הדין באותה פרשה רלוונטי לעניינו בהיבט נוסף. הקירקוטורה מושא הבדיקה של הנטען מס' 1 מדברת بعد עצמה. היא לכל הפלחות חריפה, ולונגייטה ובודה, וכל היותר אנטישמית ממש. לא ייפלא שעוררה בקורסות כה רחבה בזירה הציבורית (נספחים 5 לתצהיר הנטען מס' 1). ואין לקבל את היתרונות הtoutcourt לגבי חומרתה. בעניין ירון נירית הוגשה התביעה בגין בקורס על פרסום סקסיסטית. בית המשפט דחה את התביעה, וקבע בין היתר:

"ימדובר לטעמי למורות שאין זה משנה לעניין ההכרעה בתיק זה, שכן מה שחשוב זו דעתה של הכתבתת המביעה את דעתה, בפרסומות של תפוזינה בפרסומות פרובוקטיביות בוטה ... [ולאנו] דוחה היתרונות והתחשדותות המתבעים ונישום להתעורר או להמעיט מכך" (שם, בעמ' 10 לפסה"ד).

415. בקורסות – גם חריפה – על יצירה כה בוטה וחריפה, בוודאי זכאי להגנה לפי סעיף 15(6) לחוק, בהתאם לרציון הגנה זו. לעניין תום הלב של הנטען 1 בביטוי הפרסום נפנה לדיוונו לעיל לגבי תום לבו. אותה מוטיבציה של מעורבות פוליטית הנעה אותו פה, ואין כל הצדקה לשולות את חזקת תום הלב ממנה זכאי ליהנות.

416. לעניין "סבירות" הבדיקה הנ"ל ר' להלן.

ה. הגנת הבעת דעתה לפי סעיף 15(4) לחוק

417. מובן, כי השאלה אם קירקוטורה מסוימת היא "נוסח זר שטירמר" או לא, היא שאלה שבדעה. מדובר בהערכתה סובייקטיבית, עניין של טעם וריח כאמור לעיל, ולא יכולה להיות כאן קביעה אובייקטיבית בינהית.

418. אין ספק שמתבקשת לגבי פרסום זה הגנת הבעת דעתה לפי סעיף 15(4) לחוק, ובאופן המובהק ביותר. מעבר לכך שנקמר לעיל לגבי הטיעומים לקביעה כי אין מדובר בלשון הרע, הרלוונטיים לצורך הענקת הגנה הבעת דעתה רחבה בנסיבות העניין, נסיף ונאמר:

א. ההודעה הנ"ל הועלתה על-ידי הנטען 1 פרסומה באופן ענייני, במסגרת בקורס על דמות ציבורית מובהקת. הבדיקה נגדו הייתה, שהוא רגש מכך לאמירות אנטישמיות (לעתו) כאשר אלה מופנות נגדו, אבל מכך לא רגש כאשר מסרים דומים מוטחים ביריבים פוליטיים. מדובר בבדיקה יותר מלגיטימית.

- ב. השאלה אם הדימוי בו נקט הנتابע מס' 1 הוא מוצדק או לא היא עניין סובייקטיבי מובהק. מדובר בהבעת דעתה מובהקת.
- ג. די לעיין בקריקטורה עצמה כדי לקבוע כי הדעה הנילaina חרוגת מתחום הסביר. מעבר לכך, הביקורת ברוחה ביותר הציבור על הקריקטורה הניל (נספחים 5 לכתב התביעה) תומכת בכך, שהזועה הניל הייתה לכל הפחות לא בלתי סבירה.
- ד. כאמור לעיל, ולא נחזר על הדברים שפרטו במסגרת ניתוח הגנת הבעת הדעה לגבי הפרט הראשון, אין זה מתחייב כי הדעה תהיה "נכונה", היחידה האפשרית, או מקובלת בבית המשפט. די בכך שהיא אפשרית לאור העובדות (שכאן אין שינויים במחלוקת).
- ה. הדברים שנאמרו שם רלוונטיים לכך באופן מובהק. דברי הנتابע מס' 1 מהווים ביקורת פרסומם של הנتابעת. הקריקטורה שפרסמה הנتابעת היא ללא ספק חריפה ובוטה, קשה ומעורר מתולקלות. התנהלותה של התובעת - נקיטה בפריטים כה בוטים וחיריפים, והגשת תביעה בגין ביקורת המובאת עליהם – היא מקוממת וראوية לגינוי. ציפייה של התובעת, שהיא תוכל לפעול בזירה הציבורית בצורה חריפה ובוטה, אבל לאחרים אסור יהיה לה شب ב ביקורת חריפה משליהם, היא מוזרה ומיתממת.
- ו. הדברים מגיעים בענייננו כדי אבסורד, שכן הקריקטורה הבוטה שפורסם שימושה כדים מי המרכזיו ב意义上 פרסום מרכזי שערכה, והוא התנוססה מעל שלטי רחוב במודעות בעיתונים ובאספות רחוב. האפקט הציבורי שלה היה גדול. ההזועה של הנتابע מס' 1 הובעה בקבוצה בפייסבוק, זכתה לזמן מסך מוגבל, והאפקט הציבורי שלה זהה.
- ז. כל שנאמר בנסיבות הדיון בהגנת הבעת הדעה על הפרסום הראשון (תום הלב של הנتابע מס' 1, העניין הציבורי, היכולת להגביל, מרווח נשימה וכן הלאה) מתקיים לגבי הפרסום הזה בצורה מובהקת.
- ח. אין ספק כאן, שהדימוי יוסת דר שטיירמן⁹ יונק עצמו מתוקפה מההיסטוריה הנאצית (למרות שכאמר הדימוי מתייחס לתעמולה אנטישמית באופן כללי ולא נאצית). כאמור לעיל במסגרת הדיון לגבי הפרסום השני, אין שום פסל בכך, ופרסום זה מהוווה דוגמא מובהקת למצב זהה. רשיי אדם להՐתיע מפני הדודות לשפל מוסרי לדעתו, ולהסביר לאיזה שפל מוסרי הוא מכון את דבריו, גם (ובעיקר) אם שפל זה קשור לתקופה הנאצית. רק כאשר הדעה מופרcta לחלוטין ואין לה כל קשר אפשרי למציאות, ניתן לבחון הטלת אחריות בלשון הרע.
- ט. לפסיקה, המובנת מלאיה בכל הכבוד, כי מותר להשוות בין פעולות הנעשות בזירה הציבורית היום לבין היבטים הקשורים בתוקפה הנאצית, פנמה לדיוינו לגבי הפרסום השני ולא נחזר עליהם כאן.
- י. בע"א (ת"י) 755/93 חדרותי נ' חנד סהר (1995) נקבע, בפסקה הרלוונטית ישירות לעניינו, כי רשיי מבקש להביע את דעתו, כי קריקטורה מסוימת היא נסח דר שטיירמן מבלי שיוחזק כי משיק ליוצר הקריקטורה דעתות נאציות. בית המשפט אומר שם דברים קוליעים לעניינו (כבי השופט פלפל, עמ' 9):
- עלוניין זה יש, לדעתמי, להבחין ולהבדיל אלף אלפי הבדلات בין "השווואה" לבין "קרבה או ק舍". אני מסכים שהכתבה כוללת נסיון ברור להשוואה בין סגנון ספר הקריקטורות גנאלח, לכל הדעתה, לבין תוכנו וסגנון של העיתון הנאצי היידוע לשם "דר – שטיירמן" משנות הששים והארבעים אין לי ספק כישמו

של עיתון זה שהחטמה בהפעת תעמולה נשא בighter ומעוררת שנהר כלמי היהודים בתקופת השלטון הנאצי בגרמניה, עדין ידוע לרבים בתוכנו ולא רק ל쿄וא שmailto למומען; אך אני גם בטוח באותה מידת שהקורה הסביר בימי לא יעלה על דעתו שימושת האמור בכתבבה שבפניו היא שקיים "KHR" או "קרבה" בין המונאים לאור של תרגום ספר הקריקטורות הזה לבן הידר-שטרימר, או גודם נאציז או ניאו נאציז לשונו. בכך אני מתקונן לא רק לא קיומו של "KHR", "קרבה" מהבחינה הארכנית... אלא שBOR, לדעתני, שהקורה הסביר אף לא יראה בהשוויה שבין התוכן והסמן של שני הפשומים משומש יהוס "KHR" או "קרבה" אידיאולוגית של המשיבים ל"ידר-שטרימר", או לכל מי שהחזיק או עדין מתיחס לייחודיים בנסיבות נגיעה אנטישמית".

419. טענתה של התובעת היא שהקריקטורה אינה נסוח דר-שטרימר (ס' 414-418 לsicomיה), אך זה כאמור עניין של השקפה סובייקטיבית. טענתה כי אין שום קשר בין המיצאות האובייקטיביות (הקריקטורה) לבין הדעה עלייה (שיכולת להיות נכונה או שגויה) דינה דחיה על הספ. טענה כי השימוש בדיםוי יסוח דר שטרימר, בכלל ובנסיבות העניין בפרט, אינו זוכה להגנת הבעת חוותתה תחת הערכים הבסיסיים בויתר עליהם מבקשת להגן הגנה זו, ובאמור היא בגין זו לפסיקה.

חלק רביעי: התביעה מטילה אפקט מצנו חמור על הדיוון

הציבורי ופסקת הוצאות לדוגמא – לטובה הנتابעים,

לטובה האינטראס הציבורי

I. התביעה ביזמת אפקט מצנו חמור על השיג ושיח הציבורי

A. האפקט מצנו חמור שבગשת תביעות דיבה בגין פעילות בזירה הציבורית

יתבעת הדיבה שנעודה להשתק בזירות ציבורית (SLAPP) חי בשנים האחרונות. לאיום של ממש על חופש הביטוי בישראל ועל היכולת של יחידים, עיתונאים, עמותות ועובדים להמשיכם בזירות ציבורית ללא מORA".
 (ד"ר גיא כרמי, סטירה מצלצת ואין עונה, ערוך הדיני (19), אפריל 2013, 76, 80).

"**Short of a gun to the head, a greater threat to First Amendment expression can scarcely be imagined".**

Gordon v. Marrone 155 Misc. 2d 726, 736, 590 N.Y.S. 2d 649, 656 (1992)

420. ההליך בו נקבעה התובעת כאן, עצם הגשת התביעה – וייתר מכך, הסכום עליו העמידה את התביעה – הוא דוגמא מובהקת לתביעות לשון הרע הפוגעות בזכויות חוקתיות, בחופש הביטוי הפוליטי, באינטראס הציבורי של עידוד שיג ושיח חופשי בזירה הציבורית ובנכונות של האדם מהיישוב – האדם מהיישוב, לא זה הנהנה מייעץ משפט שוטף, לא זה שיש לו ערך צמוד המשגיח על ניסוחיו, לא הדבר המקצועית ולא רק הפרופסור הרהוט – להשתתף בדיון הציבורי.

- הנתבעים יבקשו מבית המשפט הנכבד להכיר באפקט המטען החמור שיש בהגשת תביעה כזו על הדין הציבורי.
- .421 האפקט המטען נוצר כבר עקב הגשת תביעה ללא קשר לתוכאותיה, והוא גובל מהעלויות הירושות והעקריות הנבותות מעד הכרוכות בניהול הליך משפטי עבור אדם מהישוב – שכר הטרחה, הוצאות, איסוף חומרם, הכנת כתבי-דין, הכנה לדיוינס ועוד ועוד. כל זאת מעבר לעול הנפשי הכרוך בניהול תביעה כזו.
- .422 בפועל, ברוב המקרים סכומי ההוצאות הנפוצות רוחקים מאד מלהיות ריאליים (כבי השופט מי-בר-עם, "הליני סrk אזרחיים" על משפט ו' (135), ומשום כך הנבע יוצא בחישורו כי אפיו אט כל התביעה נדחתה. על העלוויות העקירות, על עוגמת הנפש ועל כל יתר הפגיעה שיצרה עצם ההתקדיינות, אין כלל פיצוי.
- .423 הציבור הרחב מודע לעליות ישירות ועקיפות אלה; על הפסדיו הכלכליים היישרים והפסדיו העקיפים (שגם טיכו תיאורטי קיבל עליהם פיצוי אינו קיים) גם אם יזכה בהליך. משום כך, האIOS של היגורות להליך משפטי, יהיו תוכאותיו אשר יהיו, מהווה אIOS ממשמעותי מעד, מטיל מושך של ממש, על האדם מהישוב.
- .424 מובן מאליו, שככל שסקום התביעה גבוהה יותר, האIOS על האדם מהישוב בשל ניהול הליך נעשה קשה יותר. תיק כבד יותר מחיב המשקה ניכרת יותר בהגנה, ומגדיל מאד את הלחץ הנפשי בו נמצא הנתבע.
- .425 עלויות אלה יוצרות את האפקט המטען. כאשר מבין האזורה, כי לפועלות שלו בזירה הציבורית עשוי להיות מחיר כבד, הוא יימנע מפעילות, או יצנן אותה, שחררי לא למען אינטרס אישי הוא פועל אלא למען עניין ציבורי בלבדו. הזירה הציבורית תאבד השתתפות אזרחית שהיא חיונית לקיומה של חברה דמוקרטיבית.
- .426 סוד כוחה של תביעה לשון הרע נעה בפער הכוחות בין הנתבע לבין הגורם התובע. מבחינת התובע החזק, על התקדיינות בלתי משמעותי: הוא נהנה ממשאים כספיים, מייעוץ משפטי, התביעה מנוהלת באמצעות המשאים הארגוניים העומדים לרשותו ממליא, לרבות העובדים, במסגרת עסקוקם בארגון. גורם חזק עורך לנחל תביעה גדולה במסגרת פעילותו המאורגןת. ברור לכן, שמדובר בתמודדות שאינה בין גורמים שווים, כאשר פער הכוחות המשמעותיים יוצרות את התמרץ לנחל את התביעה, להרטיע את היריב ולהעסיקו בתביעה המרחפת מעל ראשו. "[תביעות לשון הרע הרכו] גן עדן לתובע בעל האמצעים משמעותי בהליך עצמו ופחות בתוכאותיו, וסיווט מטיל אימה לפועל הצביע מעט האמצעים, שיתמוך אותו לוותר, להתקפל ולשתקך" (עו"ד אל-נ-ארא, הויומי לשומות אדם טبع ודין, שלו لكن היכרות קרובה עם מאבקים ציבוריים בנושאים סביבתיים, המתנהלים פעמים רבות נגד גופים חזקים, יב-מרקן). (27.5.2013).
- .427 הנתבעת 7 חשפה בתצהירה חלק מהתחושות עקב פעולות התובעת והגשת התביעה האשית נגדה (ס' 14 לתצהירה נ(7):
- "אנשי התובעת באימיי התביעה שהיגרו גדרו לי עגמת נפש, חרדה וצער. חשתי כי הם מנסים להלך עלי אינטנס כוחם הכלכלי, כדי שאעשה crudzom ב涅ינד למיצפוני. בשיחות עם בני משפחתי התמודדנו בגינוי לב עם השאלה כיצד עמדם בתלאות תביעתם, בעלות וטורת ההגנה, והאם יש לצית לצע המעצר או לסגת לפני כוחם הכלכלי העדיף וקשריהם".

- .428. יודגש, כי זיהויה של התביעה כזו אינו מותנה בהוכחה של כוונה להטיל אפקט מצנן. המונע של התובע אינו רלוונטי, גם מושום שבلتוי אפשרי להתקנות אחר הכוונה האמיתית העומדת בסיסו נקייה בהליכים. ובעיקר: התוצאה היא החשובה. כאשר מבקשים למגר תוצאה מסוימת מבחינה חוקתית וציבורית, יש לנתקו במחן התוצאה ולא במחן הכוונה שבلتוי אפשרי להוכחו – בדומה להלכה שנטסקה לגבי הפליה פסולה, שיעגנה את מחן התוצאה ולא את מחן הכוונה (ראו למשל: בג"ץ 2671/98 שודלת הנשים נ' שר הרווחה, פ"ד נב (3) 654, 630 (1998)).
- .429. ויוער, שבמקרים מסוימים ניתן גם להגעה למסקנה מראיתות אובייקטיביות כי כוונת התובע הייתה להרתיע. זו הייתה התרשםותו של בית המשפט, למשלו בפרשת מורגנשטרן [ע"א (ים) - 35178-09-12 מורגנשטרן נ' תאגיד האיסוף אל"ה (2013)]. לדעתנו, כאמור מעבר לצורך – זו המצב גם בעניינו כבר לאור סכום התביעה הבלתי ריאלי לחלוון,thon ואור העובדה, שהתוועת בחורה שלא להגיש תביעה נגד שורה ארוכה של פרסומים בוטים לא פחות (חלקם יותר), אשר הובאו על-ידי אישי ציבור מרכזיים ומשמעותיים הרבה יותר מאשר הנتابעים, במגוון מרכזיות ומשמעותיות הרבה יותר מאשר קבוצה חברתית נידחת בפייסבוק (נספח 5 ל拄cit הנטבע מס' 1).
- .430. כאשר מדובר כבר ב"טופעה" של הגשת תביעות לשון הרע בגין התבטאותיו בזירה הציבורית, האפקט המגן הופך להיות חמור וככליל: הציגו הרחב מפניהם שעשו להיות מהיר כבד לפחות פעילות ציבורית, וגם אם לא חוווה אותם כלפיו, ההנחה מרתקה אותו מהזירה הציבורית או גורמת לו לנוקט בזירות יתר. התוצאה היא שהבטאות לגיטימיות, שהיו תורמות לשיח הציבור, ואשר היו משרונות את הערכים לשם נקבעה הזכות להופש ביטוי, לא יועלו, או יועלו בזורה מנותרת ומסורסת:
- "SLAPPs target exactly the kind of participation a functioning democracy deems essential to its survival. In this way it threatens to attach civil liability for speaking out on public issues. The ultimate result is that the free debate necessary for the effective functioning of a healthy democracy is stifled and silenced."* (Wells, JA. "Exporting SLAPPs: International Use of the U.S. SLAPP to Suppress Dissent and Critical Speech" 12 Temp. Int'l & Comp. L.J. 457 (1998).
- .431. תופעה של תביעות כאלה יוצרת אפוא תחום בין חופש הביטוי התיורטי כפי שהוא מעוגן בדיון, לבין חופש הביטוי שמננו נהגה בפועל הציבור הרחב, ושותט את הקרע מתחת לאחד מהאדנים החשובים ביותר שעליו מבוססת חברה דמוקרטית.
- .432. לפיכך, האפקט המגן שיוצרת תביעת דיבה אליו מסתויים בנתבעים בתיק. הוא זורע הרס דמוקרטי במערכות הולכים וمتורחבים: הוא מרתיע את המשתתפים الآחרים בויקוח המוסויים או השוקלים להציג אלויו, את מי שפועל או שוקל לפעול נגד האינטרסים של התובע בזירות מחלוקת אחרות, וכו' – את הציבור הרחב באופן כללי, שכן המשר אינו עוצר בגבולות הסכsoon המסוים, אלא מופנם על-ידי הציבור הרחבnasר הוא.
- .433. זו גם הסיבה מדוע אין כל חשיבות לשאלת האם הנتابע הספציפיאמין הורעתו או לא (סעיף 11 לסיומי התובע, ומעבר לאמירה השקנית עובדיות ואשר לא הובאה לה כל ראייה: "הם ממשיכים לפרסם يوم יום שעה שעיה"). האפקט המגן ששייקולי המדיניות-מוסדרדים ממנו חל על

מעלים ורחבים יותר מאשר הנتابעים. וזאת מעבר לכך, גם אין לדעת כיצד הוא פועלם הנتابעים אל מול התביעה (יתכן שהיו אקטיביים יותר).

.434. כך, כשהחברה לאוטומציה הגישה את תביעת המילויים נגד יויר וועד העובדים שלה ת"א (מחוזי ירו) 8069/06 החברה לאוטומציה בミニון השלטון המקומי בע"מ ני אריה גוב (2009), המסר המՐתיע לא חל רק עלי אלא גם נגד עובדים אחרים בארגון, וכן עובדים באופן כללי, אשר מבינים כי קיימת אפשרות לאתגרה זו; כאשר איל ההן עידן עופר הגישו את תביעות המילויים נגד העיתונאי מיקי רוזנטל (ת.א. 11107/08 עידן עופר ני מיקי רוזנטל), האפקט המ眷ן לא חל רק עליו, אלא על כל העיתונאים, וכל מי ששולק לצורך ביקורת חריפה נגד האחים עופר; כאשר חברת יקופי טו גוי הגישה תביעת דיבה בגין חצי מיליון ש"ח נגד סטודנטיות אשר ניסו לארגן מהאה ציבורית נגד תנאי העסקה בסניף מסויים ת"א (ת.א) 60864/07 אלינה בדש נאחי ני גב' לימור אלמגור ואחות, האפקט המ眷ן לא נגמר בנתבעות ולא רק במלצרים אותו סניף, אלא מהלך אימים על המלצרים בכל הטניפים, ועל מלצרים בכל ארגון אחר, ועל כל צער ששולק לצאת במחאה נגד מקום העבודה חזק; כאשר תאגיד הגיש תביעת דיבה בגין 1,000,000 ש"ח נגד פעיל מקומי שהוביל מאבק טביבתי נגד הקמת מפעל (ת.א (חיפה) 1133/05 החברה למشاءbij סביבה ואנרגניה - EER ני חיים משה רוט), האפקט המՐתיע עשווה את פועלו על כל יתר הפועלים באותו מאבק, ועל הציבור המקומי הרחוב שאولي שקל להציגו אליו, ועל כל אדם מהישוב ששולק להוביל מאבק נגד גורם חזק. **וכאשר מוגשת תביעת דיבה בגין 2,600,000 ש"ח בגין התביעאות בעניין ציבורו ב'פיסבוק'** היא מטיילה אפקט מען על כל הרשות החברתית.

.435. דומה, שלביה משפט המצוי בתביעות לשון הרע אין צורך שכיחות התופעה. לעיל הובאו מספר דוגמאות נבחרות; בבקשתה לסייע על הסף צורפו כנספח 5 פרטומים שונים על תביעות דיבה; על שולחן הכנסת הוועות הצעות חוק – מימון ומשאלאל – לpiteוח מנגנון להתמודדות עם התופעה. ניתן להסכים או לא עם המנגנון שמציע, אך לעניינו החשיבות היא בכך שמהווה אינדיקציה לקיומה של תופעה:

'דצעת חוק זו באה בשל הנזול המדיאג במספר התובענות המשפטית המוגשות לבית המשפט במתלה להרתו אודחים מלממש את זכותם החוקתית לחופש הביטוי ומלהשתתף בニיכות הציבור. במקרים רבים העלות הבעת דעה או השמעת עמדה בנסיבות ציבוריות לגיטימית לנגרור תביעות נזילות, ובכך להרתו מחייבת עמדה בנושאים ציבוריים. מדובר בתובענות אשר תומצאת היא יצילת אפקט מرتיע על חופש הביטוי ועל דין ציבורו ביקורתו בשאלות פוליטיות וחברתיות'

(הצעת חוק למניעת שימוש לרעה בהליך משפטי, התשי"ע-2010. פ/18/2012, זה"כ ייחובי, אורבן וההורובי). הצעת חוק זו הוגשה שוב בכנסת הנקחת.

.436. הסקירה הרחבה ביותר של תופעת הגשת תביעות הדיבה ופגיעה הקשה באינטרסים הציבוריים, מובאת בדו"ח שפורסם לאחרונה 'האגודה לזכויות האזרח' [אנבר פינצ'יק, **משתיק קול: משפט דיבה כאום על חופש הביטוי**, האגודה לזכויות האזרח בישראל, ינואר 2013 (مפורסם באתר האינטרנט של האגודה)¹]. הדוח סוקר עד כמה התופעה נפוצה, ומעבר לסקירה העיונית נותן פירוט של עשרות תביעות דיבה שיש לסווגן כך. אין המדבר בעניין של "ימין" או "שמאל".

¹ גליות נאות: זה"כ, צ"ד שניזור, היה חבר בצוות התייגו להכנת הדוח.

קריאת הדוח מבהירה עד כמה התופעה נפוצה בכל התחומים, ועד כמה האפקט המטען מחלחל לשיח הציבורי בכל הזרות.

ב. ניתוח התקיימות המאפיינים האמורים שיזרים אפקט מטען פסול בתובענה דן

437. ומהכל אל הפרט: התביעה דן מהו דוגמא מובהקת לתביעת דיבה שיש בה כדי להטיל אפקט מטען חמור על השיח הציבורי, ואשר פוגעת באופן חמור באינטרס הציבורי של עידוד השתתפות אזרחית בדיון הציבורי, ואשר בארצות הברית היתה מכונה "SLAPP":
- א. סכום תביעה מופרך, שעל פניו אין לו כל אחזקה בדיון (פירוט להלן).
 - ב. פער כוחות אדירים בין התובע לבין הנتابעים מבחינות המשאבים העומדים לרשותו (פירוט להלן).
 - ג. תביעה בעניין ציבורי, אגב התבטאות בנושא בעל עניין ציבורי, בפלטפורמה ציבורית מובהקת (יכיר העיר).
 - ד. תביעה מוגשת נגד אזרחים מהשורה (ולא גורמים חזקים), שנתפסים על-ידי התובע כ"모בילים" חזית מאבק מסוכמת נגדו, ה"מפרעה" לתובע.
 - ה. תביעה בעילה גבולית (לכל היוטר).
- נקש להתמקד בשני היבטים, פער הכוחות וסכום התביעה (בעניינים האחרים נדון במסגרת הגנת הבעת הדעה בתום הלב).

(1) פער הכוחות, והפגיעה הקשה בתוביעים:

438. ניתוח של תיק זה מלמד עד כמה פער הכוחות הם גדולים ועד כמה נפאו הנتابעים מהגשת התביעה:
- א. התובעת היא ארנון חזק (התתייחסות של התובעת אל עצמה בסיכון כ"עמותת סטודנטים" – סי' 464, עובדה שלא נטעה ולא הובאה לה כל ראייה, היא מוגחת. השאלה אינה מהם פעילי השיטה של הארגון, אלא מהו עוצמתו באופן כללי). לדוגמה קיים מנגנון, וועדיים לרשומה עובדים. לדוגמה יש מוחזרים כספים ניכרים. היא נילה מסעות פרטומים בעיתונות, בשלטי רחוב, בעליות של מאות אלפי שקלים בשנה כפי שמעידים דויחותיה הכספיים שצורפו לתובעתה לבקשה להפקדת ערובה מיום 06.10.2010 באהה תגבהה הצהיר רונן שובל כי הכנסתה מתרומות עד אותה מועד בשנת 2010 בלבד על 1,300,000 ש. התובעת מגישה את התביעה כחלהק מפעילהה. מבחינתה, ההשערה של כמה عشرות אלפי שקלים בניהול משפט היא לא משמעותית. מבחינתה, מדובר בעוד "מטלה" עבור עבודה. חלק מהഫילות השוטפת בארגון.
 - ב. מולם עומדים הנتابעים. אנשים צעירים. הם נتابעים בגין התבטאות בפייסבוק בשעות הפנאי שלהם. אין להם שירותים אלפי שקלים לניהול משפטי. מעבר לכך: מבחינתם המשפט איינו חלק מעבודתם, מעיסוקם הרגיל עליו מקבלים שכר. הוא על הרובץ עליהם במקביל לניהול חייהם הרגילים. הם היו צרכיכים להקדיש לו عشرות שעות של פגישות והתיעצויות, איסוף מסמכים, הכנת תצהיריהם, מעבר על טוtot, הכנה לדיוונים, גוס כספים לשם מימון ההגנה וכו'. בכך שלש שנים רובץ עליהם כחרב מתחפה סכום תביעה של 2,600,000 ש. [ראו האמור בתצהירים של הנتابעים 1 ו-7].

(2) סכום התביעה

- .439. סכום התביעה הנקבע הוא שערורייתי ומופרך. אין לו שטח אחיזה בדין. הוא הביטוי המובהק ביותר לiscal הכספי של התביעה. הוא לבדוק מהו שימוש לרעה בהלכי משפט.
- .440. ככלומר, לו הייתה מוגשת התביעה על סכום שקל אחד, או על פיינו ללא הוכחת נזק בגובה 50,000 ש"נ, עדין היו טענים הנتابעים כי מדובר בתביעה לא ורואה הגוררת את הוויכוח הציבורי לבית המשפט, אולם התמונה הייתה שונה. במקרים בחרה התביעה להגיש התביעה בגובה בלתי נטף, שהמלחין אימים על הנتابעים ועל מעגלים רחבים נוספים, ומהיבר אותם לנחל משפט בהתאם.
- .441. ודוק': בתביעות מסווג כזה יש להתייחס לסכום התביעה כבר בשלב קביעת האחריות. עניין זה נדרש לשם הבנת האפקט המגן על הדיון הציבורי, שכן הוא חיוני לצורך איזון השיקולים בכל צומת הכרעה בדין. מעבר לכך, הוא בודאי חיוני לעניין ה호וצאות (ויעור), כי המשמעות של הטענות מוסכום התביעה כshedimos בשלב האחריות העניקה לתובע "חסינות" מפני תשלום מחר בין הגשת התביעה לשון הרע מופרכת בסכום שערורייתי, שכן בכך זו, אם תידחה התביעה בשלב האחריות, הוא יימלט מבחינה סכום התביעה המופרך על משמעויותיו).
- .442. דומה, שሞרכות סכום התביעה, בלי קשר לשאלת החבות, גם בהנחה שתביעה היתה בעל סיכוי כלשהו, היא עניין שלגביו על פני הדברים (והיא מקבלת ביטוי, באנדראטיטימנט שיפוטי מאופק, בהחלטת בית המשפט כבר בהחלטה בעניין קביעת ערובה). נתיחס לכך בקרה:
- א. סכום הפיצויים המוצע בתביעות לשון הרע עומד על עשרות אלפי שקלים בודדים (יובל קרייניאל ועמירים ברקת "פיצויים בדין לשון הרע: השם והשם", עליה משפט ב 205 (תשס"ב), 205). בתביעות שענין בזירות הציבורית, בין יריבים פוליטיים, סכומי הפיצויים הנפסקים גם כאשר מתקבל התביעה הם במילויו בלבד על הצד הנזק.
- ב. לא ניתן להציג על שום תקדים לפסקית פיצויים בסכום הקרוב לכך, בניסיבות של ויכוח ציבוררי בין יריבים פוליטיים, בודאי שלא בגין התבאות מזונות.
- ג. די לראות את סכומי הפיצויים בתביעות שהתקבלו עליהם מסתמכת התביעה בסיכוןה. בפרשת בן-גביר ני דנקן – פרשה אשר התביעה מסתמכת אליה בהרבה – כאשר הביטוי היה "נאציז" ולא פשיט, ונאמר תוך השמעת שאר גידופים וקללות ("נאציז קטן" או "נאציז מלולך"), אשר כoon כלפי אדם ולא כלפי תנועה, לזה בגידוף ולא היה בשפה עניינית, סכום הפיצויים שנפסק עמד אלף בלבד בלבד.
- ד. בפרשת פלאווט ני גורדון, כאשר בדעת רוב נפסק שלא עומדת הגנת הבעת הדעה בגין הביטוי יודנרטאי כלפי אדם ספציפי, סכום הפיצויים שנפסק היה 10,000 ש"נ.
- ה. סכום התביעה גבוהה בסדרי גודל מסכומי התביעה הגבוהים ביותר שנפסקו אין פעם בישראל, כਮון ניסיבות חמורות ללא כל דימוי וחשואה.
- ו. מופרכותו של סכום התביעה עולה גם מהראיות. התביעה טענה כי הפרסום הביא לפגיעה בהכנסות, אבל בחקרתו הנגדית אישר שובל, כי גם כאשר הופסקה תרומה בעקבות הביקורת הציבורית בתביעה, לא הייתה כל התוצאות של התורמים לכך שהפסקת התרומה הייתה בשל קבוצת הפייסבוק נושא התביעה [עמ' 28 שי 29 לפורטו קול הדין מיום 17.1.2013].
- ז. מעבר לכך, שברור שגם הייתה ירידת בהיקף התורמות לתובעת, וגם אם הייתה עקב ה ביקורת הציבורית הרחבה על פעילותה, ברור שלא ניתן היה לבדוק אמרה מסוימת, וניתחת, מכל האמירויות הרבות נגד התביעה, במקרים מרכזיות בירור ומפני אישים בעלייטים

ומשפיעים הרבה יותר [בנפסחים 5 לתחair הנקבע 1 הובאו רק כעשרים דוגמאות נבחרות לביקורת בסגנון דומה לזה שבענינו. מובן שהיו התבאות רבות אחרות], ולהוכיח את הקשר הסיבתי בין הפגיעה בהיקף התורמות לבין אותה אמירה צדעית בבמה לא משפיעה, המוכרת על-ידי הפסיקת כבעלת פוטנציאל פגעה נזוק. כל זה לא הפריע לתובעת להגיש תביעה עתק זו.

ח. זהותו המפתיעה של סכום התביעה לטסום המינימלי המקדים סמכות שיפוט עניינית לבית המשפט המחויזי מקימה חשש כבד, שזה היה השיקול בקביעת סכום התביעה. המדובר בשיקולים זרים.

443. תביעה זו היא דוגמא טובה כיצד עצם הגשתה מחוללת אפקט מצנן חמור על מעלים ורבים, ולא רק על הנتابעים. עצם הגשת התביעה מרתקה גם את אלף החברים האחרים בקבוצה, וגם את מבקרים הרבים מאד של התובעת בזירה הציבורית באופן כללי. הם מפונים, עשוי להיות מחריר כבד לתובעת דעה נגד התובעת. הם שואלים עצם האם למען עניין לא אישי שווה להם להסתכן בתובעת מיליון שנותנה על ראשם.

(3) איזומים נוספים של התובעת בתביעות דיבה

444. כן הראו הנتابעים, כי אין המדובר בשימוש חד פעמי של התובעת בכליה של חוק איסור לשון הרע לשם הרתקעת דיון ציבוררי בעניינה. כמובן, האפקט המצען שיש בתביעה מועצם לנוכח העובדה, כי אין המדובר במהלך חד-פעמי של התובעת. בסעיף 15 לתחairה (וכן נספה 5 לתחair התמיכה בבקחה לסייע על הסף, כתבה מיהארץ מיום 14.5.2010). הביאה איזום של התובעת נגד אטר האנטיקולופדייה המקוונת החופשית 'ויקיפדיה' בגין שבערך שלא נאמר שמדובר בитנווע ימיין (!), הביא להורדת הערך שלה, לאחר שאחד מעורכי הויקיפדיה אמר: "ברגע שהושמעו האיזום ברגע כל בור דעת שכנת התביעה מוחפת על כל אמירה בערך שלא תהיה לרוחו של 'רונן שובל'eil, ולא רק למקורה הספרטני שלגבוי הושמע האיזום".

445. לפנינו איפואו דוגמא מוחשית כיצד השימוש בדיוני לשון הרע – ובפרט על-ידי התובעת – מחולל אפקט מצנן, ובמביא לסייעו של דיון ציבוררי, אפילו כאשר העילה עצמה נראית מופרcta. בדוגמה זו הדיון אף לא "צונן". הוא נעלם. השיח הציבורי "הפסיכיד" דעתות ואינפורמציה חינויות בנושאים העומדים במקודם של פולמוס ציבוררי, שפורסם בבמה מרכזית וחושבה לניהולו.

446. דוגמא מאלפת להרתקעת ולאפקט המצען שנוצר כתוצאה מהתנהלות התובעת היא עדותו של עד ההגנה תומר פרסיקו אשר סיפר בתחairו כי חשש מתביעה ולבן לא כתוב בבלוג שלו על התובעת:

"בסיומו של דבר החלמתי אף אני שלא כתוב על הקשר שבין רעונותם 'אם תרצו' והלאומנות שצמחה בדורמנטיקה הנרגמתנית. הימנעות מלכתוב על כך נבעה בין היתר מכך ששמעתי על תביעה הדיבחה ש"אם תרצו" הנישה נגד מי שכינו אותם "פשיסטים" (תביעה זו) וגם שמעתי שהם איימו בתביעות דיבה במקרים אחרים. היוות וחוויתי על בשורי את המשמעות של התגוננות מפני תביעה דיבה שהונשה נגד בגין התבטאות שלי בעניין ציבוררי שאין לי בו כל עניין אישי, ואת הארגנויות שהייתי צריך להסביר כדי להתמודד עמה (ואפילו כאשר התקין הסתיימים בנסיבות ייחסית), ביחסתי להימנע מהסיכון של תביעה דיבה נשפט נגדי, ועוד על-ידי גוף חזק כמו 'אם תרצו', כאשר לאור התביעה שכבר הונשה על-ידה סברתי שהסיכון אין תיאורטי." (פסקה 15 לתחairו נ/6 (II))

(4) לsicום

447. בעניינו התביעה הוגשה בגין התבטאות בפייסבוק. האפקט המגן שיוצרת הוא רחਬ במיוחד. אין תקדים להגשת תביעה ענק דומה בשל התבטאות בעניין ציבורי בפייסבוק. המשר המרטיע עבר למילוני משתמשי הפיסבוק בישראל באשר הם, שאפלו בזירה חופשית זו הם עלולים למצוא עצם נتابעים בתביעות עתק בשל הבעות דעתה.

448. הנקבע מס' 1 סיים את תצהירו כך:

"אבקש לומר שלאחר למלטה משנה וחצי שהתביעה הועלת מרחפת מעל ראשי, אני היوم מבין כמה תביעות מסווג זהן מוקש הופיע עתה השיח הציבורי. ענייני מדבר בתביעה מופרכת ואני כמונע משוכנע שזכותי הייתה לומר את אשר אמרתי ושהוא נשוא התביעה, אבל האIOS של מילוני שקלים על ראשי וראשי חברו הוא קשה ומטריד ופוגע.

עד היום השקענו אני וחברי שעשרות שעות באיסוף חומדים לעורכי הדין, בפניותיהם עמים, במעבר על טוויות כתבי בית דין ובביסוס הנתמן. אני מסתכל סביבי וידעו שהרבה מחברי שואלים את עצם האם כל זה היה שווה והאם לא עדין היה מבחינתי לשחק. זו גישה מסוכנת ביותר ענייני שנבעת מתביעות כגון זו ומונעת בחופש הביטוי ועד בחופש הביטוי הפלטי הכל-כך חשוב לכל חברה דמוקרטית".

II. פסיקת הוצאות

449. בעניינו המיזוג, ובניגוד למקובל, יש להזכיר הסוגיות החוצאות פסקה נפרדת. פסיקת הוצאות לדוגמא בתיק זה, ובשיעור גבוח, מתחייבת הן לפי השיקולים הרגילים בקביעת הוצאות כפי שהותוו בפסקת בית המשפט (סכום התביעה, משאבי ניהול התביעה, התנהלות הצדדים וכיו"ב שיקולים "רגילים" עליהם נעמוד להלן), והן משיקולי מדיניות, הנובעים ממהותה של התביעה, שיש בה כדי להטיל אפקט מטען חמוץ על הדיון הציבורי.

A. שיקולי מדיניות

יתביעת-סדרך זו לא מונעת אלא לפגוע נتابע ובחפקודו כיור ועד העובדים. התובעת בבקשת חלק עליון אימים. דאיתני בבית המשפט פוכר את אכבעתו בדיגה, מוטרד וחושש, ולא בכדי. תביעה כספית על סך של 2,500,000, שן אינה דבר של מה בכך. התובעת בבקשת להתאנת לנtabע... התביעה לא הייתה כליל בידי התובעת במסגרות מאבקה נגד ועד העובדים. זאת לא יעשה"

(כב' השופט סולברג מקדים דברי הסבר לפסיקת הוצאות בגובה 200,000 ש' בתביעת לשון הרע: - ת"א (מחוזי יר') 8069/06 החברה לאותומציה במינהל השפטון המקומי בע"מ נ' אריה גור, תק-מה 1503(3) (2009).

450. כל עוד לא מפותחים כלים סטטוטוריים מיוחדים להטמודות עם תביעות מופרכות ואו מנופחות שמהלلت אפקט מטען על השיח הציבורי (כפי שנעשה בארץ ה暗暗ה של משל), מכשיר הוצאות הוא אחד הבודדים העומד לרשות בית המשפט הישראלי לשם התמודדות עם התפעעה האמורה, שעל פגיעה הקשה עמדנו בפרק הקודם.

- .451. יש **לגבש מדיניות שיפוטית היוצרת תמרץ שלילי לתובעים פוטנציאליים להגיש תביעות מעין אלה.** בהעדך יתג מחירי' ממשמעותי, לא יהיה שום תמרץ לתובעים להימנע מהגשת תביעות כאלה, או להימנע מהגשתה על סכומים מופרדים ושורורייטיים ונטולי א치זה דין כפי שנעשה בעניינו. כאשר מדובר בתובעים חזקים, פסיקת הוצאות סליחניות אינה ממשמעותית, משום שהיא זניחה במחוזרי הכספיים שמנחת. דומה שזו היתה הדרך בה הילך כב' השופט סולברג בפרשת החברה לאוטומציה שצוטטה לעיל.
- .452. כאמור לעיל, תביעות לשון הרע מהוות כלי אפקטיבי בפועל של גורמים חזקים מול אנשים מהישוב משום עליונות הדיוון הכבדות, וההפסד הנגרם למתבעים אפילו אם זוכים בתביעתם. הידיעה כי גם אם תוכיה צדקה נבית המשפט תפסיד סכומי כסף ממשמעותיים (עד לפני חישוב ההוצאות העקיפות), מביאה להימנעות מפעולה, לויתור, לפשות לאראות, לאוטו אפקט מצנן ממנו מזיהירה הפסיקה. נדרשת מדיניות שיפוטית שתביא להחלהת האפקט המצנן הנ"ל.
- .453. **פרשת מורגנשטרן,** שנדונה לאחרונה, מהוות דוגמא שראוי להתייחס לה.
- א. המדבר בתביעה לשון הרע שהוגשה נגד פעיל ציבורי-על-ידי תאגיד רב עצמה, בשל פעילותו הציבורית, בגובה חצי מיליון ש"ח. לאחר שהפסיד בבית משפט השלום, קיבל בית המשפט המחייב את ערעורו (להוציא עניין צדי) – ע"א (ים) 35178-09-12 **מורגנשטרן נ' תאגיד האיסוף אל"ה** (2013). בית המשפט עמד על חשיבות הדיוון הציבורי שהתקיים בנושא, וקבע את האמירה הבלתי שכיחה, כי **יקשה להעתלם מן החושם לפיו המשיבה סיימה לה למטרה להשתק את המuderע** " (ס' 28).
- ב. למרות דברים נוכחים אלה פסק בית המשפט לטובת הנتابע הוצאות בגובה 45,000 ש"ב בשתי הערכאות. סכום זה, לפי הפרסומים ע"ז אליו בן-ארי, 'זה-מרקער', 26.05.2013 (26) ביסה במחיצת מהוצאותיו הכספיות היישור של מורגנשטרן, למרות שיוצג בהנדבות בערעורו, ולא חישוב העליות העקיפות, מאות שעות העבודה שהשקלע בהגנה, עוגמות הנפש, וכו'.
- ג. ניתן להניח, שלא לתוכאה זו כיון בית המשפט. המסר שמקבל האדם מהישוב הוא, שעלול להיות מחיר כבד מאד להשתתפות בזירה הציבורית, וכי גם במקרה של "ニיצחון", אשר הגיע לאחר מאבק של שנים ואלפי שעות עבודה ומשאבי נפש, הוא יוכל בחיסרונו כיס ממשמעותי. תוצאות כאלה יש למנוע כדי שלא להפוך את המכשיר של תביעות דיבה ככלי לצינון וסירוס השיך הציבורי.
- .454. בע"א (ים) 45996-05-12 **אלע"ד נ' ישולם עכשיי** (2013) דחה בית המשפט הנכבד ערעור על דחיתת תביעת דיבה שהוגשה על-ידי עמותת אלע"ד נגד ישולם עכשיי. בית המשפט קבע, שראוי שתיקים בין גופים כאלה יתבררו בזירה הציבורית ולא יגיעו לבית המשפט, אולם משעה שהגינו, ראוי להימנע מפסיקת הוצאות בהם (ס' 6 לפסק הדין). בעניינו, לא מותקיים שיקולים אלה. התביעה הוגשה על-ידי גוף מאורגן בעל עצמה כלכלית ניכרת, נגד מספר ערים מהישוב, ולא נגד ארגון אחר הפעיל מоловו בזירה הציבורית. [מעבר לכך נuri, שגם הפסיקה המוצרת אינה נתולת קשיים, שכן הרציוון המובא בה הוא דווקא לא לעודד הגעת קונפליקטים כאלה לבית המשפט, וכן הוצאות צרכות לשמש דווקא כתמרץ שלילי להגש תביעות. בנוסף, ישנו עמותות בעלות מחזורי מילוניים, וישן עמותות עם שלושה מתנדבים. פערו כוחות אלה מהווים פוטנציאלי ממשמעותי לניצול הכליל של תביעת לשון הרע לשם השתקה והטרדה מצד הגוף החזק].

.455. בתיה המשפט האמריקאים פיתחו את הכליל של פסיקת פיצויים כבדים לטובות נתבעים בתביעות לשון הרע הציבוריות (תביעות ה-SLAPP) כמנגנון להטמודדות עם התביעות האלה עודטרם הסדרה המחוקק כלים מיוחדים המכוונים לתופעה הנ"ל:

George William Pring, *Slapps: Getting Sued for Speaking Out*, Temple University Press (1996) chapter 9.

.456. בתיה המשפט הקדימו את המחוקק לאחר שזיהו את התופעה ואת פגיעתה הקשה. הנתבעים יטענו כי גם בתיה המשפט הישראלים צרכיסים לכלת בדרך זו (בדומה לדרך שהותוויה בפרשנות החברתית לאוטומטית). יש לקבוע יג' מחייב משמעותי להגשת תביעה כזו, שכן כל תוצאה אחרת משרתת את האסטרטגיה ומעכילה את האפקט המצnn.

III. שיקולים נוספים, בהתאם לאמות המדינה ה"רגילות", לפסיקת הוצאות משמעותיות לחובת התביעה

.457. **סכום התביעה:** התובעים העמידו את תביעתם על הסכום המופרך של 2,600,000 ש"ח (לדיון במופרכותו של סכום זה ר' בסעיפים לעיל). כשייקול בסיסי בפסקית הוצאות מהיבב הדין יחס פרופורציונאלי בין סכום התביעה הנ忝ע לבין הוצאות הנפקות בסופה. מעבר לכך, סכום זה הכתיב את אופן הנסיבות התייך, אשר הושקעו בו מאמצים ניכרים. כאשר מוגשת התביעה על סכום כזה, מהויבבים הנתבעים שלא להותיר ابن על אבן.

.458. **התנhalות הצדדים באופן ניהול ההליך:** התביעה אחראית לא רק לניפוח ההליך בעצם קביעת טcosם תביעה מופרך ונטול אחיזה בתקדים, אלא גם באופן ניהול התיק עלי-ידה. התביעה סירבה לכל הצעות הדייניות לקייזר ההליכים או ייעולם, כאשר כולל הסכימו הנתבעים: להכרעה על-סמך כתבי הטוענות, ובמהמשך להכרעה על סמך התצהירים ללא צורך בחקירת עדים (מעבר לシリובה למחוק התביעה כחצתה בית המשפט). רק במסגרת קדם המשפט השני העלה התביעה את כוונותיה להגיש ראיות מפריכות, דבר שגרם לעיכוב נוסף בניהול התקיק.

.459. לא רק שה התביעה סירבה לכל הצעה ליעיל את הדין, היא מצהה את פוטנציאל סרבולו והכבדתו עד תום, והגישה סיכומים בהיקף חריג ביחס לנושא התביעה והעניינים שמעלה, של 75 עמודים (!), אשר חייב גם את הנתבעים להשיב לנטען בו.

.460. בכך יש להויסיף, כי התביעה סירבה את ההליך על-ידי התעקשותה להויסיף שתיא אמריות נוספת למסגרת התביעה. מדובר באמירות של הנתבע 1, שליתר הנתבעים אין כל קשר אליוין, גם לא עקייף, ושאין להן קשר לנושא התביעה שהוא שם קבוצת הפיסיסבק'. התביעה יכולה היה לצרף את האמירות הנ"יל כראיות, אך התעקשותה לצרפן כתיבות捺בעה נוספת וביקורת הביאה לתקן כתוב התביעה, ולצורך בהגשת כתוב הגנה מתוקן, הכול התיחישות גם אליוין (ובכך להארכת ההליך עוד יותר).

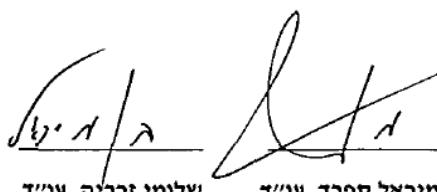
.461. מובן מאליו, שה התביעה הייתה זכאית לנוהג כאמור ולעמוד על ניהול ההליך על כל שלביו, ואולםシリובה ליעיל את ההליך ולהפחית מהעלויות הישירות והעקיפות שרבעו על הנתבעים, חייב לקבל ביטוי בפסקות הוצאות.

- .462. מן הצד השני, הנتابעים פועלו ככל שניתן לשם ייעול ההליך. הנتابעים הסכימו כאמור לכל ההצעות למתן פסק דין על-סמן כתבי הטענות ועל סמן התצהירים. הנتابעים, למרות שהיו מיוצגים על-ידי שני עורכי-דין, תיאמו ביניהם את הייצוג ומנעו מכפילות בכתב טענות, בחקירות ובסיכומים, והביאו בכך לחיסכון ניכר בזמן ובחיקוק המסמכים המצוויים בתיק.
- .463. מספר האמירויות / מספר הנتابעים: בפסקת החוזאות יש לתת את הדעת גם למספר הנتابעים ולמספר האמירויות שכנלו בו. כאמור לעיל, ה兜obeut בחרה לא הסתפקה באמירה אשר היוותה את עילת התביעה המקורית, ולא הסתפקה בהגשת התביעה נגד מי שאינו חולק שפרשס את כל האמירויות הכלולות בה, אלא הוסיפה לה שתי אמירויות נוספות ועוד שבעה נتابעים. כך נדרשו הנتابעים לנחל הגנה ולהתייחס בסיכומים לשולשה "פרטומים" שונים, שככל אחד מהם חייב התדיינות נפרדת, ולשאלת האחוריות של הנتابעים הנוספים.
- .464. אופן ניהול ההליך: לא ניתן שלא להתייחס ולא ליתן משקל בפסקת החוזאות גם לאופן בו התבṭאתה התובעת כלפי הנتابעים וככלפיה המומחה מטעם הנتابעים פרופי שטרנהל. התובעת לא הסתפקה בהגשת תביעה בסכום דמיוני, אלא גם ניצלה את ההליך לגידופם ממש, לסיומים ולהשתלחות מכוערת בהם, שאינה רלוונטית כלל להתקדימות.
- .465. האופן בו נחקר פרופי שטרנהל, אדם נושא פנים, חתן פרס ישראל, מומחה בעל שם עולמי, היה בוגר חרפה. ואם לא די בכך, בסיכוןה השתלה התובעת בפרופי שטרנהל באופן מכוער, בוטה וחסר כל הצדקה. בכל הקשור לפרופי שטרנהל היה כאן ניסיון ברור לנצל את ההליך לשם השתלחות ביריב ציבורי.

IV. סוף דבר

- .466. תביעה זו אחת דין – להיזוחות תוך חיוב התובעת בהוזאות נכבות ולדוגמא.
- .467. הראנו כי התביעה היא למעשה התקפת אדים על חופש הביטוי הפוליטי, וכי הפרטומים נשואו התביעה הם בוגר הבעת דעתו ומסקנה המבוססת היבט על המאפיינים של התובעת.
- .468. הגיע עת הכרעה, ואנו מאמינים ומבקשים כי בית המשפט קיבל את עדמת התובעים ויקבע בהתאם כאמור בכתב סיכומים זה, כי הנتابעים הוכיחו את הגנותיהם.

לפיכך יתבקש בית המשפט הנכבד לדוחות התביעה ולהזכיר את התובעת בהוזאות בהתאם לנסיבות עניינה ולאור שיקולי המדיניות, הכל כמפורט לעיל.

שלומי זבריה, ע"ד
מיכאל ספרד, ע"ד
ב"כ המשפטים 5-8

היום, 10.07.2013

 Yoshi Shatz, Adv.
ב"כ המשפטים 1-3